Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Ald. 1/3.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
I
3
27
RACCOLTA NENCINI

Ex Libris Ioannis Nencini
1874

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

SILII ITALICI DE BELLO PVNICO SECVNDO XVII LIBRI NVPER DILIGENTISSIME CASTIGATI.

AL DVS

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

... & facultate effecturum,
... in dies tuæ in ipsum benignitatis fructum,
... ptatem capias. Et hoc tempore ita à me Sili-
... accipito, ut hoc totum quicquid est, ab eodem pro-

FRANCISCVS ASVLANVS ILLVSTRISSIMO D. DOMINO INNOCENTIO CIBO, ET CARDINALI REVERENDISSIMO S. P. D.

*C*Vm uiderem me quamplurimum esse uoluptatis studiosis allaturum, atq; emolumenti, si Silij Italici poëma nostris typis excussum proferrem, quoad eius fieri potuit, operā dedi, ut in manus hominum quàm emendatissimum ueniret. Itaq; multa mutauimus, nonnulla restituimus, & in principio octaui libri quattuor & octuaginta uersus, qui in alijs omnibus desiderabantur, inseruimus. Qui quidem Silius sub tuo nomine Innocenti Clarissime legetur, cum meo in te amore uirtutum tuarum admirabilium fama excitato, tum Bernardini Sandri pesciensis opera, & singulari illius animi grati in te uoluntate. Nam is cum sua natura est omnium gratissimus, tum humanitate tua ita se tibi obligatum putat, ut in tota reliqua uita tibi, tuisq; studium omne, mentem'q;, ac se totum dicarit. Itaq; tibi ego hoc confirmo, atq; recipio, Bernardinum non solum operam daturum, ut dignus familiaritate iudicetur tua, sed studio etiam & fidelitate effecturum, ut maiorem in dies tuæ in ipsum benignitatis fructum, & uoluptatem capias. Et hoc tempore ita à me Silium accipito, ut hoc totum quicquid est, ab eodem pro-

fectum arbitreris · sed pro tua humanitate, animiq; magnitudine par est, te non tam rem ipsam, quàm uo luntatem hominis metiri · nec enim ille hac una re stu det, ullam tuorum in se meritorum partem assequi, aut omnino parem uirtuti existimat tuæ · cum tu is sis qui, & maiorum dignitate, & probitate tua longe inter cæteros christianæ reip. principes excellas · Sed de singularibus uirtutibus tuis non nunc dicendi est lo cus · tu si aliquando Silium in manus sumpseris, incre dibilem uoluptatem ex lectione illius percipies, & stu dij fructum non mediocrem · complexus est enim de= cem & septem libris belli punici secundi historiã, quo Annibal per sexdecim annos Italiam igni, ferroq; ua stauit · & cum nominis romani dignitatem, & amplitu dinem summis laudibus ad cœlum fert, tum uero ita uniuersam Italiam, regiones, ac cæteras ferè totius orbis terrarum partes celebrat, ut in hac una re inge nij laudem quæsijsse uideatur · Quæ cum ita sint, non uereor, ne tu operam sis, & diligentiam probaturus nostram, & ut tuo dignum otio libenter accepturus ·

Vale, & Bernardinum commendatum habeas ·

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

VITA SILII ITALICI PETRO CRINITO AUTHORE.

Silius Italicus Heroicus ex Hispania oriundus traditur, deducto genere ab Italica urbe nobili, unde cognomen reportauit. sed Romae natus est (ut creditur) atq; etiam educatus, neq; obscura fama est principio adolescentiae prae se tulisse optimam indolem capiendis literis, cumq; studio, & diligentia uehementer praestaret, breui consecutus est, ut Romae haberetur inter praecipuos oratores. nam magna solertia, & incredibili cura conatus est exprimere M. Tullij eloquentiam, quem prae caeteris omnibus sibi proposuerat imitandum. sub Imperatore Nerone dicitur famam suam laesisse accusatis atq; insimulatis nonnullis apud saeuissimum principem. cum Vitellio gessit se prudenter, & egregia uitae honestate. mox factus est Asiae proconsul, in quo manifesto apparuit, quanta modestia praestaret, ut qui eam dignitatem gesserit singulari continentia, & integritate maxima, Domitiano Augusto gratissimus fuit, eoq; authore perductus est ad tertium consulatum honestissimis suffragijs. de quo leguntur adhuc uersiculi poëtae Martialis, quibus uenerationem suam profitetur.

Augusto pia thura, uictimasq;
Pro nostro date Silio Camoenae.
Bissenos iubet en redire fasces
Nato consule, nobiliq; uirga

V atis Castaliam domum sonare
R erum prima salus, & una Cæsar.
G audenti superest adhuc, quod optet
F elix purpura, tertiusq; consul.

C. Plinius permulta refert de poëta Silio in epistolis, quare minime alienum fuerit particulam subijcere, quo facilius atq; cumulatius percipiatur, quam eleganti ingenio fuerit, atq; studio in prosequendis optimis exemplis. plures uillas inquit possidebat, adamatisq; nouis priores negligebat. multum ubiq; librorum, multum statuarum, multum imaginum, quas non habebat modo, uerumetiam uenerabatur. Vergilij ante omnes, cuius natalem religiosius, q̃ suum celebrabat, maximeq; Neapolim, ubi monumentum eius adire, ut templum solebat. opus composuit libris. XVII. de bello punico secundo non uulgari, neq; absurdo carmine, & si illud maiore cura (ut traditur) q̃ ingenio perfecit. præcipue Maronem imitatus est, cuius ingenium, atq; felicissimam maiestatem admirabatur in describendis carminibus. de hoc poëmate Silij Martialis sic refert.

S ili castalidum decus sororum
Qui periuria barbari furoris
I ngenti premis ore, perfidosq;
F astus Annibalis, leuesq; Pœnos
M agnis cedere cogis Africanis,
N ostris ocia commoda camœnis.

C omplura leguntur apud eundem Martialem de laude ingenij, atq; optimæ eruditionis Silij. quæ hoc loco prætermittimus. In agro Neapolitano prædiũ habuit, in

quo

quo cum frequenter secederet, maxima animi uoluptate consueuit suum otium transire. neq; dubium est eundem ad extremam pene senectutem deuenisse, ut qui maior septuagenario uitam finierit. nam morbo detentus insanabilis claui singulari constantia obitum præposuit. felix propemodum, & beatus usq; ad extremum diem, ut copiose relatum est à Plinio in epistolis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

SILII ITALICI DE BELLO PVNICO SECVNDO LIBER PRIMVS.

ORdior arma, quibus cælo se gloria tollit
Aeneadum, patiturq; ferox œnotria iura
Carthago. da musa decus memorare laborum
Antiquæ Hesperiæ, quantosq; ad bella crearit,
Et quot Roma uiros, sacri cum perfida pacti
Gens cadmæa super regno certamina mouit.
Quæsitumq; diu qua tandem poneret arce
Terrarum fortuna caput. ter marte sinistro
Iuratumq; Ioui fœdus, conuentaq; patrum
Sidonij fregere duces, atq; impius ensis
Ter placidam suasit temerando rumpere pacem.
Sed medio finem bello, excidiumq; uicissim
Molitæ gentes, propiusq; fuere periclo
Queis superare datum. reserauit Dardanus arces
Ductor agenoreas. obsessa palatia uallo
Pœnorum, ac muris defendit Roma salutem.
Tantarum causas irarum, odiumq; perenni
Seruatum studio, & mandata nepotibus arma
Fas aperire mihi, superasq; recludere mentes.
Iamq; adeo magni repetam primordia motus.
Pygmalioneis quondam per cærula terris
Pollutum fugiens fraterno crimine regnum

Fatali Dido Libyes appellitur oræ.
Tum pretio mercata solum, noua mœnia ponit,
Cingere qua secto permissum littora tauro.
Hic Iuno ante Argos (sic credidit alta uetustas)
Ante agamemnoniam, gratissima tecta, Mycænen
Optauit profugis æternam condere sedem.
Verum ubi magnanimis Romam caput urbibus alte
Exerere, ac missas etiam trans æquora classes,
Totum signa uidet uictricia ferre per orbem,
Iam propius metuens, bellandi corda furore
Phœnicum extimulat. sed enim conamine primæ
Contuso pugnæ, fractisq; in gurgite cœptis
Sicanio libycis, iterum instaurata capessens
Arma remolitur. dux agmina sufficit unus
Turbanti terras, pontumq; mouere paranti.
Iamq; Deæ cunctas sibi belliger induit iras
Annibal. hunc audet solum componere fatis.
Sanguineo cum læta uiro, atq; in regna Latini
Turbine mox sæuo uenientum nescia cladum,
Intulerit Latio spreta me Troius inquit
Exul dardaniam, & bis nomina capta, penates,
Sceptráq; fundarit uictor lauinia Teucris,
Dum romana tuæ Ticine cadauera ripæ
Non capiant, similisq; mihi per celtica rura
Sanguine pergameo Trebia, & stipantibus armis,
Corporibusq; uirûm retro fluat, ac sua largo
Stagna reformidet Thrasimenus turbida tabo.
Dum Cannas tumulum Hesperiæ, campumq; cruore
Ausonio mersum sublimis Iapyga cernam.
Teq; uadi dubium coeuntibus Aufide ripis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Per clypeos, galeasq́; uirûm, cæsosq́; per artus
Vix inter adriaci rumpentem ad littora ponti.
Hæc ait, ac iuuenem facta ad mauortia flammat:
Ingenio motus auidus, fideiq́; sinister
Is fuit, exuberans astu, sed deuius æqui.
Armato nullus diuûm pudor. improba uirtus,
Et pacis despectus honos, penitusq́; medullis
Sanguinis humani flagrat sitis. his super æui
Flore uirens, auet Egates abolere parentum
Dedecus, ac siculo demergere fœdera ponto.
Dat mentem Iuno, ac laudum spe corda fatigat.
Iamq́; aut nocturno penetrat capitolia uisu,
Aut rapidis fertur per summas passibus alpes.
Sæpe etiam famuli turbato ad lumina somno,
Expauere trucem per uasta silentia uocem,
Ac largo sudore uirum inuenere, futuras
Miscentem pugnas, & inania bella gerentem.
Hanc rabiem in fines Italûm, saturniaq́; arua
Addiderat quondam puero patrius furor. ortus
Sarrana prisci Barcæ de gente uetustos
À Belo numerabat auos. nanq́; orba marito
Cum fugeret Dido famulis Tyron, impia diri
Belides iuuenis uitauerat arma tyranni,
Et se participem casus sociarat in omnes.
Nobilis hoc ortu, & dextra spectatus Hamilcar
Vt fari, primamq́; datum distinguere lingua
Annibali uocem, solers nutrire furores
Romanum sæuit puerili in pectore bellum.
Vrbe fuit media sacrum genitricis Elisæ
Manibus, & patria Tyrijs formidine cultum,

Quod taxi circum, & piceæ squalentibus umbris
Abdiderant, cœliq; arcebant lumine templum.
Hoc sese (ut perhibent) curis mortalibus olim
Exuerat regina loco. stant marmore mœstæ
Effigies, Belusq́; parens, omnisq́; nepotum
A' Belo series. stat gloria gentis, Agenor,
Et qui longa dedit terris cognomina Phœnix.
Ipsa sedet. tandem æternum coniuncta Sychæo.
Ante pedes ensis phrygius iacet. ordine centum
Stant aræ, cœliq́; deis, Hereboq́; potenti.
Hic crine effuso, atq; aetneæ numina diuæ
Atq; Acheronta uocat, stygia cum ueste sacerdos.
Immugit tellus, rumpitq́; horrenda per umbras
Sibila, & accensi flagrant altaribus ignes.
Tunc magico uolitant cantu per inania, manes
Exciti, uultusq́; in marmore sudat Elisæ.
Annibal hæc patrio iussu ad penetralia fertur,
Ingressiq; habitus, atq; ora explorat Hamilcar.
Non ille Euantis massylæ expalluit iras,
Non diros templi ritus, aspersáq; tabo
Limina, & audito surgentes carmine flammas.
Olli permulcens genitor caput, oscula libat,
Attollitq́; animos hortando, & talibus implet.
Gens recidiua Phrygum cadmeæ stirpis alumnos
Fœderibus non æqua premit, si fata negarint
Dedecus id patriæ nostra depellere dextra,
Hæc tua sit laus, nate uelis. age, concipe bella
Latura exitium Laurentibus. horreat ortus
Iam pubes Tyrrhena tuos, partusq́; recusent
Te surgente puer latiæ producere matres.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

His acuit stimulis, subicitq; haud mollia dictu.
Romanos terra, atq; undis ubi conferet ætas
Ferro, igniq; sequar, rhetæaq; fata reuoluam.
Non Superi mihi, non Martem cohibentia pacta,
Non celsæ abstulerint alpes, tarpeiaq; saxa,
Hanc mentem. iuro nostri per numina Martis,
Per manes Regina tuos. tum nigra triformi
Hostia mactatur Diuæ, raptimq; recludit
Spirantes artus, poscens responsa sacerdos,
Ac fugientem animam properatis consulit extis.
Ast ubi quæsitus artis de more uetusto
Intrauit mentes superum, sic deinde profatur.
Aetolos late consterni milite campos,
Idæoq; lacus flagrantes sanguine cerno.
Quanta procul moles scopulis ad sydera tendit,
Cuius in aërio pendent tua uertice castra?
Iamq; iugis agmen rapitur. trepidantia fumant
Mœnia, & hesperio tellus porrecta sub axe
Sidonijs lucet flammis. fluit ecce cruentus
Eridanus. iacet ore truci super arma, uirosq;,
Tertia qui tulerat sublimis opima Tonanti.
Heu quæ nam subitis horrescit turbida nimbis
Tempestas? ruptoq; polo micat igneus æther?
Magna parant superi. tonat alti regia cæli,
Bellantemq; Iouem cerno. uenientia fata
Scire ultra uetuit Iuno, fibræq; repente
Conticuere. latent casus, longiq; labores.
Sic clausum linquens arcano pectore bellum,
Atq; hominum fines Gades, Calpenq; secutus,
Dum fert herculeis Garamantica signa columnis,

O ccumbit sæuo tyrius certamine ductor.
I nterea rerum Hasdrubali traduntur habenæ.
O ccidui qui solis opes, & uulgus Iberûm,
B eticolasq; uiros, spatijs agitabat iniquis.
T ristia corda ducis, simul immedicabilis ira,
E t fructus regni feritas. erat asper amore
S anguinis, & metui demens credebat honorem.
N ec nota docilis pœna satiare furores.
O re excellentem, & spectatum fortibus ausis
A ntiqua de stirpe Tagum, superûmq;, hominumq;
I mmemor, erecto suffixum robore, mœstus
O stentabat ouans populis, sine funere regem.
A uriferi Tagus adscito cognomine fontis,
P erq; antra, & ripas, nymphis ululatus iberis.
M æonium non ille uadum, non Lydia mallet
S tagna sibi, nec qui riguo perfunditur auro
C ampum, atq; illatis Hermi flauescit arenis.
P rimus inire manu, postremus ponere martem,
C um rapidum effusis ageret sublimis habenis
Q uadrupedem. non ense uirum, non eminus hastæ
S istere erat. uolitabat ouans, aciesq; per ambas
I am Tagus auratis agnoscebatur in armis.
Q uem postq̃ diro suspensum robore uidit
D eformem, lacerum famulus clàm corripit ensem,
D ilectus domino, pernixq; irrumpit in aulam,
A tq; immite ferit geminato uulnere pectus.
A t Pœni, succensa ira, turbataq; luctu,
E t sæuis gens læta ruunt, tormentaq; portant.
N on ignes, candensq; chalybs, non uerbera passim
I ctibus innumeris lacerum scindentia corpus,

Carnificæ'ue manus, penitus'ue infusa medullis
Pestis, & in medio lucentes uulnere flammæ
Cessauere, ferum uisu, dictuq; per artem
Sæuitiæ, extenti quantum tormenta sinebant,
Creuerunt artus, atq; omni sanguine rupto
Ossa liquefactis fumarunt tubida neruis.
Mens intacta manet. superat, ridetq; dolores
Spectanti similis, fessosq; labore ministros
Increpitat, dominiq; crucem clamore reposcit.
Hæc inter spretæ miseranda piacula pœnæ
Erepto trepidus ductore, exercitus una
Annibalem, uoce, atq; alacri certamine poscit.
Huic studia accendit patriæ uirtutis imago.
Huic fama in populos iurati dedita belli.
Huic uirides ausis anni, feruorq; decorus
Atq; armata dolis mens, & uis insita fandi.
Primi ductorem Libyci clamore salutant.
Mox & Pyrenes populi, & bellator Iberus.
Continuoq; ferox oritur fiducia menti,
Cessisse imperio tantum terræq;, marisq;.
Aeolijs candens austris, & lampade Phœbi,
Aestifero Libye torquetur subdita cancro,
Aut ingens Asiæ latus, aut pars tertia terris.
Terminus huic roseos amnis Lageus ad ortus
Septeno impellens tumefactum gurgite pontum.
At qua diuersas clementior aspicit arctos,
Herculeo dirimente freto, diducta propinquis
Europes uidet arma iugis. ultra obsidet æquor.
Nec patitur nomen proferri longius Atlas.
Atlas subducto tracturus uertice cœlum,

Sydera nubiferum fulcit caput, ætheriasq;
Erigit æternum compages ardua ceruix.
Canet barba gelu, frontemq; immanibus umbris
Pinea sylua premit. uastant caua tempora uenti,
Nimbosóq; ruunt spumantia flumina rictu.
Tum geminæ laterum fauces maria alta fatigant,
Atq; ubi fessus equos titan immersit anhelos,
Flammiferum condunt fumanti gurgite currum.
Sed qua se campis squalentibus Africa tendit,
Serpentum largo coquitur fœcunda ueneno.
Felix qua pingues mitis plaga temperat agros,
Nec cerere ætnea, phario nec uicta colono.
Hic passim exultant Numidæ gens inscia freni.
Queis inter geminas per ludum mobilis aures,
Quadrupedem flectit non cedens uirga lupatis.
Altrix bellorum, bellatorumq; uirorum
Tellus, nec fidens nudo sine fraudibus ensi.
Altera complebant hispanæ castra cohortes,
Auxilia Europæ genitoris parta tropheis.
Martius huic sonipes campos hinnitibus implet,
Huic iuga cornipedes erecti bellica raptant.
Non eleus eat campo feruentior axis.
Prodiga gens animæ, & properare facillima mortem.
Nanq; ubi transcendit florentes uiribus annos,
Impatiens æui spernit nouisse senectam.
Et fati modus in dextra est. hic omne metallum
Electri, & gremio pallent de semine uenæ.
Atq; atros Chalybis fœtus humus horrida nutrit.
Sed scelerum causas operit deus. Astur auarus
Visceribus laceræ telluris mergitur imis.

Et redit

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Et redit infelix effosso concolor auro.
Hinc certant Pactole tibi Duriusq́;, Tagusq́;,
Quiq́; super grauios lucentes uoluit arenas,
Infernæ populis referens obliuia Lethes.
Nec cereri terra indocilis, nec inhospita baccho,
Nullaq́; palladia sese magis arbore tollit.
Hæ postquam Tyrio gentes cessere tyranno,
Vtq́; dati rerum freni nunc arte paterna
Conciliare uiros, armis consulta senatus
Vertere nunc donis, primus sumpsisse laborem.
Primus iter carpsisse pedes, partemq́; subire,
Si ualli festinet opus. nec cætera segnis
Quæcunq; ad laudem stimulant, somnumq́; negabat
Naturæ, noctemq́; uigil ducebat in armis.
Interdum proiectus humi, turbæq́; libyssæ.
Insignis sagulo duris certare maniplis,
Celsus ac in magno præcedens agmine ductor.
Imperium perferre suum. tum uertice nudo
Excipere insanos imbres, cœliq́; ruinas.
Spectarunt Pœni, tremuitq́; exercitus Astur,
Torquentem cum tela Iouem, permistaq́; nimbis
Fulmina, & excussos uentorum ex flatibus ignes,
Turbato transiret equo, nec puluere fessum
Agminis ardenti labefecit syrius astro,
Flammiferis tellus radijs cum exusta dehiscit,
Candentiq́; globo medius coquit æthera feruor,
Fœmineum putat inuenta iacuisse sub umbra,
Excercetq́; sitim, & spectato fonte recedit.
Idem correptis sternacem ad prælia frenis
Frangere equum, & famam letalis amare lacerti,

Ignotiq; amnis tranare sonantia saxa.
Gaudet & aduersa populos arcessere ripa.
Idem expugnati primus stetit aggere muri,
Et quoties campo rapidus fera prælia miscet,
Qua sparsit ferrum, lato rubet æquore limes.
Ergo instat fatis, & rumpere fœdera certus
Qua datur. interea Romam comprendere bello
Gaudet, & extremis pulsat capitolia terris.
Prima saguntinas turbarunt classica portas,
Bellaq; sumpta uiro, belli maioris amore.
Haud procul herculei tollunt se littore muri.
Clementer crescente iugo, queis nobile nomen
Conditus excelso sacrauit colle Zacynthus.
Hic comes Alcidæ remeabat in agmine Thebas,
Gerione extincto, cæloq; ea fata ferebat.
Tris animas nanq; id monstrum, tris corpore dextras
Armarat, ternaq; caput ceruice gerebat.
Haud alium uidit tellus, cui ponere finem
Non posset mors una uiro, duræq; sorores.
Tertia bis rupto torquerent stamina filo.
Hic spolia ostentabat ouans, captiuaq; uictor
Armenta, ad fontes medio feruore uocabat.
Cum tumidas fauces accensis sole uenenis
Calcatus rupit letali uulnere serpens,
Inachiumq; uirum terris prostrauit ibêris.
Mox profugi ducente noto aduertere coloni,
Insula quos genuit graio circunflua ponto,
Atq; auxit quondam laertia regna Zacinthos.
Firmauit tenues ortus mox daunia pubes
Sedis inops. misit largo quam diues alumno

Magnanimis

Magnanimis regnata uiris, nunc Ardea nomen.
Libertas populis pacto seruata, decusq;
Maiorum, & Pœnis postquam imperitare negatum.
Admouet abrupto flagrantia fœdere ductor
Sidonius castra, & latas mouet agmine causas.
Ipse caput quassans circumlustrauit anhelo
Muros sæuus equo, mensusq; pauentia tecta
Pandere iamdudum portas, & cedere uallo
Imperat, & longe clausis sua fœdera, longe
Ausoniam fore, nec ueniæ spem marte subactis.
Sacta patrum, & leges, & iura, fidemq;, deosq;
In dextra nunc esse sua. uerba ocius acer
Intorto sancit iaculo, figitq; per arma
Stantem pro muro, & monstrantem tela Naicum.
Concidit iniecto medius per uiscera telo,
Effusisq; simul prærupto ex aggere membris,
Victori moriens tepefactam rettulit hastam.
At multo ducis exemplum clamore secuti,
Inuoluunt atra telorum mœnia nube
Clara, nec in numero uirtus latet. obuia quisq;
Ora duci portans, ceu solus bella capessat.
Hic crebram fundit baleari uerbere glandem,
Terq; leui ducta circum caput altus habena,
Permissum uentis abscondit in aëre telum.
Hic ualido librat stridentia saxa lacerto.
Huic impulsa leui torquetur lancea nodo.
Ante omnis ductor patrijs insignis in armis,
Nunc picea iactat fumantem lampada flamma,
Nunc sude, nunc iaculo, nunc saxis impiger instat.
Aut hydro imbutas bis noxia tela sagittas

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Contendit neruo, atq; insultat fraude pharetræ.
Dacus ut armiferis Geticæ telluris in oris
Spicula quæ patrio gaudens acuisse ueneno
Fundit apud ripas inopina binominis Histri.
Cura subit collem turrita cingere fronte,
Castelloq; urbem circumuallare frequenti.
Heu priscis numen populis, ac nomine solo
In terris iam nota fides. stat dura iuuentus,
Ereptamq; fugam, & claudi uidet aggere muros.
Sed dignam Ausonia mortem putat esse Saguntum
Seruata cecidisse fide. iam acrius omnes
Intendunt uires. adductis stridula neruis
Phocais effundit uastos balista molares.
Atq; eadem ingentis mutato pondere teli
Ferratam excutiens ornum, media agmina rumpit.
Alternus resonat clangor, certamine tanto
Conseruere acies. uelut circundata uallo
Roma foret, clamatq; super tot milia, gentes
Inter tela satæ iam capto stamus in hoste?
Anne pudet cœpti? pudet omnis? en bona uirtus,
Primitiæq; ducis. talìne implere paramus
Italiam fama? tales præmittere pugnas?
Accensæ exultant mentes, haustusq; medullis
Annibal exagitat, stimulatq; sequentia bella.
Inuadunt manibus uallum, cæsasq; relinquunt
Deiecti muris dextras, subit arduus agger,
Imponitq; globos pugnantum desuper urbi.
Armauit clausos, ac portis arcuit hostem.
Librari multa consueta falarica dextra
Horrendum uisu robur, cælsisq; niuosæ

Pyrenes trabs lecta iugis, cui plurima cuspis.
Vix muris toleranda lues, sed cætera pingui
Vncta pice, atq; atro circunlita sulfure fumant.
Fulminis hæc ritu summis è mœnibus arcis
Incita, sulcatum tremula secat aëra flamma.
Qualis sanguineo præstringit lumina crine,
Ad terram cœlo decurrens ignea lampas.
Hæc ictu rapido pugnantum sæpe per auras,
Attonito ductore tulit fumantia membra.
Hæc uastæ lateri turris, ceu turbine fixa,
Dum penitus pluteis Vulcanum exercet adustis,
Arma, uirosq; simul pressit flagrante ruina.
Tandem condensis actæ testudinis armis
Subducto Pœni uallo, cæcaq; latebra
Pandunt prolapsam suffossis mœnibus urbem.
Terribilem in sonitum procumbens aggere uicto
Herculeus labor, atq; immania saxa reuoluens.
Mugitum ingentem casu dedit. alpibus altis
Aëriæ rupes scopulorum mole reuulsa,
Haud aliter scindunt resonanti fragmine montem:
Surgebat cumulo certantum prorutus agger,
Obstabatq; iacens uallum, ne protinus instent.
Hinc atq; hinc acies, media pugnare ruina.
Emicat ante omnes primæuo flore iuuentæ
Insignis rutulo Murrus de sanguine, & idem
Matre saguntina Graius, geminoq; parente
Dulichios Italis miscebat prole nepotes.
Hic magno socios Haidum clamore uocantem,
Qua corpus loricam inter, galeamq; patescit
Cunctantis motus speculatus, cuspide sistit,

Prostratumq; premens telo, uoce insuper urget.
Fallax Pœne iaces. certe capitolia primus
Scandebas uictor. quæ tanta licentia uoti?
Nunc stygio fer bella Ioui. tunc feruidus hastam
Aduersi torquens defigit in inguine Ibêri,
Oraq; dum calcat iam singultantia leto.
Hac iter est, inquit, uobis ad mœnia Romæ.
O` metuenda manus, sic quo properatis, eundum.
Mox instaurantis pugnam circunsilit arma,
Et rapto nudum clypeo latus haurit Ibêri.
Diues agri, diues pecoris, famæq; negatus,
Bella feris arcu, iaculoq; agitabat Ibêrus.
Felix heu nemorum, & uitæ laudandus opacæ,
Si sua per patrios tenuisset spicula saltus.
Hunc miseratus adest infesto uulnere Ladmus.
Cui sæuum arridens, narrabis Hamilcaris umbris,
Hanc inquit dextram, quæ iam post uulnera uulgi
Annibalem uobis comitem dabit, & ferit alte
Insurgens gladio cristatæ cassidis æra,
Perq; ipsum tegmen crepitantia dissipat ossa.
Tum Masulus, crudaq; uirens ad bella senecta
Harcalo non pauidus feras mulcere leenas.
Intonsamq; crines frontem uibrante capillo
Septus, & horrentes effingens crine galeros,
Flumineaq; urna celatus Bragada parmam,
Et uastæ Nasamon syrtis populator Hyempsal,
Audax in fluctu laceras raptare carinas.
Vna omnes dextraq; cadunt, iraq; perempti.
Nec non serpentes diro exarmare ueneno
Doctus Atyr, tactuq; graues sopire chelidros,

Ac dubiam admoto sobolem explorare cerastę.
Tu quoq; fatidicis Garamanticus accola lucis,
Insignis flexo galeam per tempora cornu.
Heu frustra reditum sortes tibi sæpe locutas,
Mentitumq; Iouem increpitans occumbis Hyarba.
Et iam corporibus cumulatus creuerat agger,
Confusæq; atra feruebat cæde ruinæ,
Tum ductorem auido clamore in prælia poscit.
Fulmineus ceu spartanis latratibus actus
Cum syluam occursu uenantum perdidit, hyrto
Horrescit sæuus dorso, & postrema capessit
Prælia, feruentem mandens aper ore cruorem,
Iamq; gemens geminum contra uenabula torquet.
At parte ex alia, qua se insperata iuuentus
Expulerat portis, ceu spicula nulla, manusq;
Vim ferre, exitium'ue queant, permistus utrisq;
Annibal agminibus passim furit, & quatit ensem.
Cantato super senior quem fecerat igni
Littore ab Hesperidum Rhemnisus, q carmine pollens
Fidebat magica ferrum crudescere lingua.
Quantus bistonijs late Gradiuus in oris
Belligero rapitur curru, telumq; coruscans
Titanum quo pulsa cohors, flagrantia bella
Cornipedum afflatu domat, & stridoribus axis.
Iamq; Hoscum, rutilumq; Pholū, ingentemq; Metiscū,
Iam Lygdum, Dyriumq; simul, flauumq; Galesum,
Et geminos Chronum, atq; Cyam demiserat umbris.
Daunum etiam grata quo non spectatior alter
Voce mouere fora, atq; orando fingere mentes,
Nec legum custos solertior, aspera telis

Dicta admiscentem. quo nam te poenae paternae
Huc adigunt furiae? non haec sidonia tecta
Foeminea fabricata manu, precio'ue paratae,
Exulibus'ue datum dimensis littus arenis.
Fundamenta deûm, romanaq; foedera cernis.
Ast illum toto iactantem talia campo
Ingenti raptum nisu, medioq; uirorum
Auulsum inter tela globo, & post terga reuinctum,
Hannibal ad poenam lentae mandauerat irae,
Increpitansq; suos inferri signa iubebat.
Perq; ipsos caedis cumulos, stragemq; iacentum
Monstrabat furibundus iter, cunctosq; ciebat
Nomine, & in praeda stantem dabat improbus urbē.
Sed postquam à trepidis allatum, feruere partem
Diuersam marte infausto, Murroq; secundos
Hunc superos tribuisse diem, ruit ocius amens
Lymphato cursu, atq; ingentes deserit actus.
Letiferaeq; micant fulgentes uertice cristae.
Crine ut flammifero terret fera regna cometes,
Sanguineum spargens ignem. uomit atra rubentes
Fax coelo radios, & saeua luce coruscum
Scintillat sydus, terrisq; extrema minatur.
Praecipiti dant tela uiam, dant signa, uiriq;
Atq; ambae trepidant acies. iacit igneus hastae
Dirum lumen apex, ac late fulgurat umbo.
Qualis ubi aegeo surgente ad sydera ponto,
Per longum uasto chori cum murmure fluctus
Suspensum in terras portat mare. frigida nautis
Corda tremunt, sonat ille procul, flatuq; tumescens
Curuatis pauidas transmittit Cycladas undis.

Non

Non cuncta è muris unum incessentia tela,
Fumantesq; ante ora faces, non saxa per artem
Tormentis excussa tenent, ut tegmina primum
Fulgentis galeæ conspexit, & arma cruento
Inter solem auro rutilantia, turbidus infit.
En qui res libycas, incœptaq; tanta retardet.
Romani Murrus belli mora, fœdera saxo
Iam noscas quid uana queant, & uester Iberus.
Ferto æquum, castamq; fidem, seruataq; iura,
Deceptos mihi linque deos. cui talia Murrus.
Exoptatus ades, mens olim prælia poscit,
Speq; tui flagrat capitis. fer debita fraudum
Præmia, & Italiam tellure inquire sub ima,
Longum in dardanios fines iter, atq; niualem
Pyrenen, alpesq; tibi mea dextera donat.
Hæc inter cernens subeuntem comminus hostem;
Præruptumq; loci, fidum sibi corripit ingens
Aggere conuulso saxum, & nitentis in ora
Deuoluit, pronoq; silex ruit incitus ictu.
Subsedit duro concussus fragmine muri.
Tum pudor accendit mentem, nec conscia fallit
Virtus pressa loco. frendens luctatur, & ægro
Scandit in aduersum per saxa minantia nixu.
Sed postquam propius uicino lumine fulsit,
Et tota se mole tulit, uelut incita clausum
Agmina Pœnorum cingant, & cuncta pauentem
Castra premant, lato Murrus caligat in hoste.
Mille simul dextræ, densusq; micare uidetur
Ensis, & innumeræ nutare in casside cristæ.
Conclamant utrinq; acies, ceu tota Saguntos

Igne micat. trahit instanti languentia leto
Membra pauens Murrus, supremaq́; uota capessit.
Conditor Alcide, cuius uestigia sacra
Incolimus, terra minitantem auerte procellam,
Si tua non segni defenso mœnia dextra.
Dumq́; orat, cœloq́; attollit lumina supplex,
Cerne ait, an nostris longe Tyrinthius ausis
Iustius affuerit. ni displicet æmula uirtus.
Haud me dissimilem Alcide primoribus annis
Agnosces inuicte tuis. fer numen amicum,
Et Troiæ quondam primis memorate ruinis,
Dexter ades Phrygiæ delenti stirpis alumnos.
Sic Pœnus, pressumq́; ira simul exigit ensem.
Quoad capuli statuere moræ, teloq́; relato
Horrida labenti perfunditur arma cruore.
Ilicet ingenti casu turbata iuuentus
Procurrit. nota arma uiri, corpusq́; superbo
Victori spoliare negant. coit aucta uicissim
Hortando manus, & glomerata mole feruntur.
Hinc saxis galea, hinc clypeus sonat æreus hastis.
Incessunt sudibus, librataq́; pondera plumbi
Certatim iaciunt. decisæ in uertice cristæ,
Direptumq́; decus nutantum in cæde iubarum.
Iamq́; agitur largus per membra fluentia sudor,
Et stant loricæ squamis horrentia tela,
Nec requies, tegmen'ue datur mutare sub ictu.
Genua labant, fessiq́; humeri gestamina laxant.
Tum creber, penitusq́; trahens suspiria sicco
Fumat ab ore uapor, nisuq́; elisus anhelo
Auditur gemitus, fractumq́; in casside murmur,

Mente aduersa domat, suadetq́; nitescere duris
Virtutem, & decoris precio discrimina pensat.
Hic subitus scisso densa inter nubila coelo
Erupit quatiens terram fragor, & super ipsas
Bis Pater intonuit geminato fulmine pugnas.
Inde inter nubes uentorum turbine caeco,
Vltrix iniusti uibrauit lancea belli.
Ac femore aduerso librata cuspide sedit.
Tarpeiae rupes, superisq́; habitabile saxum,
Et uos uirginea lucentes semper in ara,
Laomedonteae troiana altaria flammae.
Heu quantum uobis fallacis imagine teli
Promisere Dei, propius si pressa furenti
Hasta foret. clausae starent mortalibus alpes.
Nec Trasimene tuis, nunc Allia cederet undis.
Sed Iuno aspectans Pyrenes uertice celsae
Vana rudimenta, & primos in marte calores,
Inualidam duris euellit ab ossibus hastam.
Ille tegit clypeo fusum per membra cruorem,
Tardaq́; paulatim, & dubio uestigia nisu
Alternata trahens, auersus ab aggere cedit.
Nox tandem optatis terras, pontumq́; tenebris
Condidit, & pugnas erepta luce diremit.
At durae inuigilant mentes, molemq́; reponunt
Noctis opus. clausos acuunt extrema pericli,
Et fractis rebus uiolentior ultima uirtus.
Hinc pueri, inualidiq́; senes, hinc foemina ferre
Certat opem. in dubijs miserando uana labori,
Saxaq́; mananti subuectat uulnere miles.
Iam patribus, clarisq́; senum sua munia curae

Concurrunt, lectosq́; uiros hortantur, & orant.
Defessis subeant rebus, reuocentq́; Sagunto
Sidonias flammas. nunc ite, impellite puppim,
Saucia dum castris clausa est fera. tempore Martis
Vtendum est rupto, et grassandum ad clara periclis.
Ite citi, deflete fidem, murosq́; ruentes,
Antiquaq́; domo meliora accersite fata.
Mandati summa est, dum stat, remeate, Saguntos.
Ast illi cælerant qua proxima littora gressum,
Et fugiunt tumido per spumea cærula uelo.
Pellebat somnos Tithoni roscida coniux,
At rutilus primis sonipes hinnitibus altos
Afflarat montis, roseasq́; mouebat arenas.
Iam cælsa è muris extructa mole iuuentus,
Clausam nocturnis ostentat turribus urbem.
Rerum omnes pendent actus, & milite mœsto
Laxata obsidio, ac pugnandi substitit ardor,
Inq́; ducem uersant tanto in discrimine curæ.
Interea Rutilis longinqua per æquora uectis
Herculei ponto cœpere existere colles,
Et nebulosa iugis attollere saxa Meneci.
Thracius hos boreas scopulos, immitia regna
Solus habet, semperq́; rigens nunc littora pulsat,
Nunc ipsas alis tangit stridentibus alpes.
Atq; ubi se terris glaciali fundit ab arcto,
Haud ulli contra fiducia surgere uento,
Vorticibus torquet rapidis mare, fractaq́; anhelans
Aequora, & iniecto conduntur gurgite montes.
Iamq́; uolans Rhenum, Rhodanumq́; in nubila tollit.
Hunc postquam boreæ dirum euasere furorem,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Alternos mœsti casus belliq;, marisq;,
Et dubium rerum euentum, sermone uolutant.
O' patria, o' fidei domus inclyta. quo tua nunc sunt
Fata loco? sacræ'ne manent in collibus arces?
An cinis heu superi tanto de nomine restat?
Ferte leues auras, flatusq; ciete secundos,
Si nondum insultat templorum protinus ignis
Culminibus, latiæq; ualent succurrere classes.
Talibus illachrymant noctemq;, diemq; querelis.
Donec laurentes puppis defertur ad oras,
Qua pater acceptis Anienis ditior undis
In pontum flauo descendit gurgite Tybris.
Hinc consanguineæ subeunt iam mœnia Romæ.
Concilium uocat Augustum, castaq; beatos
Paupertate patres, ac nomina parta triumphis
Consul, & æquantem superos uirtute senatum.
Facta animosa uiros, & recti sacra Cupido
Attollunt, hirtæq; comæ, neglectaq; mensa,
Dexteraq; a' curuis capulo non segnis aratris.
Exiguo fasces, & opum non indiga corda,
Ad paruos curru remeabant sæpe penates.
In foribus sacris, primoq; in limine templi
Captiui currus, belli decus, armaq; rapta
Pugnantum ducibus, sæuæq; in marte secures.
Perfossi clypei, & seruantia tela cruorem,
Claustraq; portarum. pendent hic punica bella.
Egatis cernas, fusaq; per æquora classe
Exactam ponto Libyen testantia rostra.
Hic galeæ Senonum, pensatiq; improbus auri
Arbiter ensis inest, Gallisq; ex arce fugatis,

Arma reuertentis pompa gestata Camilli.
Hic spolia Aeacidae, hic epyrotica signa,
Et Ligurum horrentesq; comae, parmaeq; relatae
Hispana de gente rudes, alpinaq; gesa.
Sed postquam clades patefecit, & horrida bella.
Orantum squalor, praesensq; astare Sagunti
Ante oculos uisa est extrema precantis imago.
Tum senior moesto Sycoris sic incipit ore.
Sacrata gens clara fide, quam rite fatentur
Marte satam populi ferro parere coacti.
Ne crede emensos leuia ob discrimina pontum.
Vidimus obsessam patriam, murosq; trementes,
Et quem insana freta, aut coetus genuere ferarum,
Vidimus Annibalem. procul his à moenibus oro
Arcete ô superi, nostroq; in marte tenete
Fatiferae iuuenem dextrae. qua mole sonantes
Conijcit ille trabes? & quantus crescit in armis?
Trans iuga Pyrenes medium indignatus Ibêrum,
Exciuit Calpen, & mersos Syrtis arenis
Molitur populos, maioraq; moenia quaerit.
Spumeus hic medio qui surgit ab aequore fluctus
Si prohibere piget, uestras effringet in urbes.
An tanti precium motus, ruptiq; per enses
Foederis, hoc iuueni iurata in bella ruenti
Creditis, ut statuat superata iura Sagunto?
Ocius ite uiri, & nascentem extinguite flammam,
Ne ferae redeant post aucta pericula curae.
Quanquam ô si nullus terror, non obruta iam nunc
Semina fumarent belli, uestraeue Sagunto
Spernendum consanguineam protendere dextram.

O mnis Iber rapidis, omnis fera Gallia turmis,
O mnis ab æstifero sitiens Libys immmet axe.
V os per culta diu rutulæ primordia gentis,
L aurentemq́; larem, & genitricis pignora Troiæ
C onseruate pios, qui permutare coacti
A crysioneis tirynthia culmina muris.
V os etiam tandem siculi contra arma tyranni
I uuisse egregium, uos & Campana tueri
M œnia, depulso Samnitum robore, dignum
S igeis duxistis aquis, uetus incola Dauni
T estor uos fontes, & stagna arcana Numici,
C um felix nimium dimitteret Ardea pubem
S acra, domumq́; ferens, & aui penetralia Turni
V ltra pyrenen laurentia numina uexit.
C ur ut decisa, atq; auulsa è corpore membra
D espiciat? uesterq́; luat cur fœdera sanguis?
T andem ut finitæ uoces, miserabile uisu,
A ffigunt proni squalentia corpora terræ.
I nde agitant consulta patres, curasq́; fatigant.
L entulus ut cernens accensæ tecta Saganti,
P oscendum pœnæ iuuenem, celeriq́; negantis
E xuri bello Carthaginis arua iubebat.
A st Fabius cauta speculator mente futuri,
N ec lætus dubijs, paruisq́; lacessere Martem,
E t melior clauso bellum producere ferro,
P rima super tantis rebus pensanda, ducisne
C eperit arma furor, patres an signa moueri
C ensuerint, mittiq́; uiros qui exacta reportent.
P rouidus hæc ritu uatis, fundebat ab alto
P ectore, præmeditans Fabius surgentia bella.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Vt sæpe è celsa grandæuus puppe magister,
Prospiciens signis uenturum in carbasa chorum.
Summo iam dudum substringit lintea malo.
Sed lachrymæ, atq; ira mistus dolor impulit omnis,
Præcipitare latens fatum, lectiq; senatu,
Qui ductorem adeant, si perstet surdus in armis
Pactorum, uertant inde ad Carthaginis arces.
Nec diuûm oblitis indicere bella morentur.

SILLII ITALICI LIBER II.

c

Ceruleis prouecta uadis iam dardana puppis,
Tristia magnanimi portabat iussa senatus,
Primoresq; patrum. Fabius tirynthia proles
Ter centum memorabat auos, quos turbine Martis
Abstulit una dies, cum fors non æqua labori,
Patritio Cremeræ maculauit sanguine ripas.
Huic comes æquato sociauit munere curas
Publicola ingentis Volesis spartana propago.
Is cultam referens insigni nomine plebem
Ausonios atauo ducebat consule fasces.
Hos ut depositis portum contingere uelis
Allatum Annibali, consultaq; ferre senatus,
Iam medio seram bello poscentia pacem.
Ductorisq; simul conceptas fœdere pœnas,
Ocius armatas passim per litto a turmas
Ostentare iubet minitantia signa, recensq;

Perfusos

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Perfusos clypeos, & tela rubentia cæde.
Haud dictis nunc esse locum. strepere omnia clamat
Tyrrhenæ clangore tubæ, gemituq; cadentum.
Dum detur, relegant pontum. neu se addere clausis
Festinent. notum, quid cæde calentibus armis
Quantum ire liceat, motus'ue quid audeat ensis.
Sic ducis affatu per inhospita littora pulsi
Conuerso Tyrios petierunt remige patres.
Hic alto Pœnus fundentem uela carinam
Insequitur, uerbis acuens trepidantia castra.
Nostrum ferre caput parat illa per æquora puppis.
Heu cæcæ mentes, tumefactaq; corda secundis,
Armatum Annibalem pœnæ petit impia tellus.
Ne deposce, adero, dabitur tibi copia nostri.
Ante expectatum, portisq;, focisq; timebis,
Quæ nunc externos defendis Roma penates.
Tarpeios iterum scopulos, præruptaq; saxa
Scandatis licet, & celsam migretis in arcem.
Nullo iam capti uitam pensabitis auro.
Incensi dictis animi, & furor additus armis,
Conditur extemplo telorum nubibus æther,
Et densa resonant saxorum grandine turres.
Ardor agit, prouecta queat dum cernere muros,
Inq; oculis profugæ martem exercere carinæ.
Ipse autem incensas promissa piacula turmas,
Flagitat insignis nudato uulnere ductor.
Acrepetens quæstus furibundo personat ore.
Poscimur o socij, Fabiusq; e puppe cathenas
Ostentat, dominiq; uocat nos ira senatus.
Si tedet cœpti, culpanda'ue nouimus arma.

Ausoniam ponto propere reuocate carinam.
Nil moror. en uincta lacerandum tradite dextra.
Nam cur eoi deductus origine belli
Tot Libyæ populis, tot circunfusus Iberis
Seruitium præferre negem? Rheteius immo
Imperet æternum, et populis, sedis'q; propaget
Signa ferox, nos iussa uirûm, nutus'q; tremamus.
Effundunt gemitus, atq; omnia tristia uertunt
In stirpem Aeneadum, ac stimulat clamoribus iras.
Discinctos inter Libycos, populos'q; bilingues,
Marmaricas audax in bella œnotria signis,
Venerat Hasbyte proles garamantis Hyarbæ.
Ammone hic genitus Phorcinidos antra Medusæ,
Cynyphium'q; Macem, et iniquo sole calentis
Battiadas, late imperio sceptris'q; regebat.
Cui patrius Nasamon, æternum'q; arrida Barcæ,
Cui nemora Autololûm, atq; infidæ littora syrtis
Parebant, nulla'q; leuis Getulûs habena.
Atq; is fundarat Thalamos Trytonide nympha,
Vnde genus, proauum'q; Iouem regna ferebat,
Et sua fatidico repetebat nomina luco.
Hæc ignara uiri, uacuo'q; assueta cubili,
Venatu, et syluis primos assueuerat annos.
Non calathis molita manus, operata'ue fuso
Dictynnam, at saltus, et anhelum impellere planta
Cornipedem, at strauisse feras immitis amabat.
Quales Threiciæ Rhodopen, pangea'q; lustrant
Saxosis nemora alta iugis, cursu'q; fatigant
Ebrum, innupta manus, spreti Cicones'q;, Getæq;,
Et Rhesi domus, et lunatis Bistones armis.

Ergo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Ergo habitu insignis patrio religata fluentem
Hesperidum crinem dono, dextrumq́; feroci
Nuda latus Marti, ac fulgenti tegmine leuum,
Thermodoontiaca munita in prælia pelta,
Fumantem rapidis quatiebat cursibus axem.
Pars comitum biiugo curru, pars cætera dorso
Fertur equi, necnon Veneris iam fœdera passæ
Reginam cingunt, sed uirgine densior ala est.
Ipsa autem gregibus per longa mapalia lectos
Ante aciem ostentabat equos, tumuloq́; propinquo
Dum sequitur gyris campum uibrata per auras,
Spicula contorquens, summa ponebat in arce.
Hanc hasta toties intrantem mœnia Mopsus
Non tulit, & celsis senior cortynia muris
Tela sonante fugat neruo, liquidasq́; per auras
Dirigit aligero letalia uulnera ferro.
Cres erat ærisonis Curetum aduectus ab antris,
Dictæos agitare puer leuioribus annis
Pennata saltus assuetus arundine Mopsus.
Ille uagam cœlo demisit sæpe uolucrem.
Ille procul campo linquentem retia ceruum
Vulnere sistebat, rueretq́; inopina sub ictu
Ante fera incauto, quàm sibilia poneret arcus.
Nec se tum pharetra iactauit iustius ulla,
Eois quanquam certet Cortyna sagittis.
Verum ut opum leuior uenatu extendere uitam
Abnuit, atq; arctæ res exegere per æquor,
Coniuge cum Meroe, natisq́; inglorius hospes
Intrarat miseram fato ducente Saguntum.
Coriti fratrum ex humeris, calamiq́; paterni

P endebant, uolucer'q; chalybs minoia tela.
H ic medius iuuenum Maßylæ gentis in agmen
C rebra cydoneo fundebat spicula cornu.
I am Grauium, audacem'q; Tyrum, pariter'q; ruentes
G isgonem, leuem'q; Bagam, indignum'q; sagittæ
I mpubem malas tum certæ occurrere Lisum
F uderat, & plena tractabat bella pharetra.
T um uultum intendens, telum'q; in uirginis ora,
D esertum non grata Iouem per uota uocabat.
N anq; ut fatiferos conuerti prospicit arcus,
O pposito procul insidijs Nasamonia sarpe
C orpore præripuit letum, calamum'q; uolantem
D um clamat, patulo excipiens transmisit hiatu.
E t primæ ferrum à tergo uidere sorores.
A t comitis casum frendens labentia uirgo
M embra leuat, parua'q; oculos iam luce natantes
I rrorat lachrymis, totis'q; annixa doloris
V iribus, intorquet letalem in mœnia cornum.
I lla uolans humerum rapido transuerberat ictu
C onantis Dorilæ. iunctis iam cornibus arcus,
E t ducti spacium nerui complente sagitta,
E xcutere in uentos resoluto pollice ferrum.
T um subitum in uulnus præceps deuoluitur altis
A ggeribus muri, iuxta'q; cadentia membra
E ffusi uersa calami fulsere pharetra.
E xclamat paribus frater uicinus in armis
I carus, ulcisci'q; parat lachrymabile fatum,
A tq; illum raptim promentem in prælia telum
A nnibal excussi præuertit turbine saxi.
L abuntur gelido torpentia frigore membra,

Deficiensq́; manus pharetræ sua tela remisit.
At pater in gemino natorum funere Mopsus,
Correptos arcus ter mœsta mouit ab ira,
Ter cecidit dextra, & notus dolor abstulit artes.
Pœnitet heu sero dulcis liquisse penates,
Arreptoq́; auide, quo concidis Icare saxo.
Postquam æuum senior, percussaq́; pectora frustra
Sentit, & ut tantos compescat morte dolores,
Nil opis in dextra, uastæ se culmine turris
Præcipitem iacit, & delapsus pondere prono
Membra super nati moribundos explicat artus.
Dum cadit externo cortynius aduena bello,
Iam noua molitus stimulato milite Teron,
Alcidæ templi custos, aræq́; sacerdos,
Non expectatum Tyrijs effuderat agmen,
Et fera miscebat reserata prælia porta.
Atq; illi non hasta manu, non uertice cassis,
Sed fisus latis humeris, & mole iuuentæ,
Agmina uastabat claua, nihil indigus ensis.
Exuuiæ capiti impositæ, tegmenq́; leonis
Terribilem attollunt excelso uertice rictum.
Centum angues idem cœlatum insigne gerebat
In clypeo, & sectis geminam serpentibus hydram.
Ille Iubam, Tapsumq́; patrem, clarumq́; Micipsam
Nomine aui, Maurumq́; Sacen à mœnibus actos,
Palantesq́; fugæ, præceps ad littora cursu
Egerat, atq; una spumabant æquora dextra.
Nec contentus Idi leto, letoq́; Cothonis
Marmaridæ, nec cæde Rothi, nec cæde Iugurthæ,
Hasbytes currum, & radiantis tegmina leuæ

Poscebat uotis, gemmatamq; lumina peltæ,
Atq; in belligera uersabat uirgine mentem.
Quem ruere ut telo uidit regina cruento,
Obliquos detorquet equos, leuumq; per orbem
Fallaci gyro campum secat. ac uelut ales
Auerso rapitur sinuata per æquora curru.
Dumq; ea se ex oculis aufert, atq; ocius euro
Incita puluercam campo trahit ungula nubem;
Aduersum late stridens rota proterit agmen.
Ingerit & crebras uirgo trepidantibus hastas,
Hic cecidere Lycus, Thamyrisq;, & nobile nomen
Eurydamas, clari deductum stirpe parentis.
Qui thalamos ausus quondam sperare superbos,
Heu demens Ithaciq; torum, sed enim arte pudicæ
Fallacis toties reuoluto stamine telæ
Deceptus, mersum pelago iactarat Vlyssem.
Ast Ithacus uero ficta pro morte loquacem
Affecit leto, tedæq; ad funera uersæ.
Gens extrema uiri, campis deletur Iberis
Eurydamas. Nomados dextra super instrepit acer,
Et seruat cursum perfractis ossibus axis.
Iamq; aderat remeans uirgo inter prælia, postquam
Distringi Terona uidet, sæuamq; bipennem
Perlibrans mediæ fronti, spolium inde superbum
Herculeasq; tibi exuuias Dictynna uouebat.
Nec segnis Teron tantæ spe laudis, in ipsos
Aduersus consurgit equos, uillosaq; fului
Ingerit obiectans trepidantibus ora leonis.
Attoniti terrore nouo, rictuq; minaci
Quadrupedes, iactant resupino pondere currum.

Tum saltu Hasbyten conantem linquere pugnas
Occupat, incussa gemina inter tempora claua;
Feruentisq; rotas, turbataq; frena pauore
Disiecto sparsit collisa per ossa cerebro.
At rapta properans caedem ostentare bipenni,
Amputat è curru reuolutae uirginis ora.
Nec dum irae positae. celsa nam figitur hasta
Spectandum caput. id gestare ante agmina poenum
Imperat, & propere currus ad moenia uertunt.
Haec caecus fati, diuumq; abeunte fauore
Vano Teron edebat praelia leto.
Nanq; aderat toto ore ferens irasq;, minasq;
Annibal, & caesam Hasbytem, fixiq; tropheum
Infandum capitis furiata mente dolebat.
At simul aerati radiauit luminis umbo,
Et concussa procul membris uelocibus arma
Letiferum intonuere, fugam percussa repente
Ad muros trepido conuertunt agmina cursu.
Sicut agit leuibus per sera crepuscula pennis,
Et pastu uolucres ad nota cubilia uesper.
Aut ubi Cecropius formidine nubis aquosae
Sparsa super flores examina tollit Hymetos.
At dulcis ceras, & odori corticis antra,
Mellis apes grauidae properant, densoq; uolatu
Raucum connexae glomerant ad limina murmur.
Praecipitat metus attonitos, caecíq; feruntur.
Heu blandum coeli lumen, tanto'ne cauetur
Mors reditura metu? nascentiq; addita fata?
Auxilium clamant. portis atq; aggere tuto
Erupisse gemunt. retinet uix agmina Teron.

Interdumq́; manu, interdum clamore, minisq;
State uiri. meus ille hoſtis. mihi gloria magnæ
State, uenit, pugnæ. muro, tectisq́; Sagunti
Hac abigam Pœnos dextra. ſpectacula tantum
Eſte uiri, uel ſi cunctos metus acer in urbem,
(Heu deforme) rapit, ſoli mihi claudite portas.
At Pœnus rapido præceps ad mœnia curſu,
Dum pauitant trepidi rerum, feſſiq́; ſalutis,
Tendebat. ſtat primum, urbem, murosq́; patentes
Poſtpoſita cæde, & dilata inuadere pugna.
Id poſtquam herculeæ cuſtos uidet impiger aræ,
Emicat, & uelox formidine præuenit hoſtem.
Gliſcit eliſæo uiolentior ira tyranno.
Tu ſolue interea nobis bone Ianitor urbis
Supplicium, ut pandas, inquit, tua mœnia leto.
Nec plura effari ſinit ira, rotatq́; coruſcum
Mucronem, ſed contortum prior impete uaſto
Daunius huic robur iuuenis iacet, arma fragore
Icta graui raucum gemuere, alteq́; reſultant
Aere illiſa cauo nodoſæ pondera clauæ.
At uiduus teli, fruſtrato proditus ictu,
Pernici uelox curſu rapit incita membra,
Et celeri fugiens perluſtrat mœnia planta.
Inſtat atrox, terga increpitans fugientia uictor.
Conclamant matres, celſoq́; è culmine muri
Lamentis uox miſta ſonat. nunc nomine noto
Appellant. ſeras feſſo nunc pandere portas
Poſſe uolunt. quatit hortantum præcordia terror,
Ne ſimul accipiant ingentem mœnibus hoſtem.
Incutit umbonem feſſo, aſſultatq́; ruenti

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Pœnus; & obtestans spectantem è mœnibus urbem,
I, miseram Hasbyten leto solare propinquo.
Hæc dicens, iugulo optantis dimittere uitam,
Infestum condit mucronem, ac regia lætus
Quadrupedes spolia abreptos è mœnibus ipsis,
Queis aditum portæ trepidantum sepserat agmen,
Victor agit, curruq; uolat per ouantia castra.
At Nomadũ furibunda cohors, miserabile humandi
Deproperat munus, tumuliq; adiungit honorem,
Et rapto cineres ter circum corpore lustrat.
Hinc letale uiri robur, tegmenq; tremendum
In flammas iaciunt, ambustoq; ore, genisq;
Deforme alitibus liquere cadauer ibêris.
Pœnorum interea, quis rerum summa potestas,
Consultant bello super, & quæ dicta ferantur
Ausoniæ populis, oratorumq; minaci
Aduentu trepidant. monet hinc fœdusq;, fidesq;,
Et testes superi, iurataq; pacta parentum.
Hinc popularis amor captantis magna iuuentæ,
Et sperare iuuat belli meliora, sed olim
Ductorem infestans odijs gentilibus Hannõ,
Sic adeo increpitat studia, incautumq; fauorem.
Cuncta quidem patres (neq; enim cohibere minantũ
Iræ se ualuere) premunt formidine uocem.
Haud tamen absliterim, mortem licet arma propin-
Testabor superos, & cœlo uota relinquam, (quent,
Quæ postrema salus rerum, patriæq; reposcit.
Nec nunc obsessa demum, & fumante Sagunto
Hæc serus uates Hanno canit. anxia rupi
Pectora, ne castris innutriretur, & armis,

Exitiale caput monui, & dum uita, monebo,
Ingenitum noscens uirus, flatusq; paternos.
Vt qui stelligero speculantur sydera cœlo,
Venturam pelagi rabiem, chauriq; futura
Prædicit miseris, haud uanus flamina nautis.
Consedit solio rerumq; inuasit habenas.
Ergo armis fœdus, fasq; omne abrumpitur armis.
Oppida quassantur, longeq; in mœnia nostra
Aeneadum arrectæ mentes, disiectaq; pax est.
Exagitant manes iuuenem, furiæq; paternæ,
Ac funesta sacra, & conuersi fœdere rupto
In caput infidum superi, massillaq; uates
Annuit. ille noui cæcus caligne regni
Externas arces quatit, aut tirynthia tecta.
Sic propria luat hæc pœna, nec misceat urbis
Fata suis. inquam, hoc, inquam, nunc tempore muros
Oppugnat Carthago tuos, teq; obsidet armis.
Lauimus ætneas animoso sanguine ualles,
Et uix conducto produximus arma Lacone.
Nos ratibus laceris scyllæa repleuimus antra.
Classibus & refluo spectauimus æquore raptis,
Contorta è fundo reuomentem transtra Charybdim.
Respice, proh demens, proh pectus inane deorum
Egates, Libyæq; procul fluitantia membra.
Quo ruis? & patriæ exitio tibi nomina quæris?
Subsident alpes. subsidet mole niuali
Alpibus æquatum attollens caput Appenninus,
Sed campos fac uane dari. num gentibus istis
Mortales animi? aut ferro, flammaq; fatiscunt?
Haud tibi Neritia cernes cum prole laborem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Pubescit castris miles, galeaq; teruntur
Nondum signatæ flaua lanugine malæ.
Nec requies æui nota, exanguesq; merendo
Stant prima inter signa senes, letumq; lacessunt.
Ipse ego romanas perfosso corpore turmas
Tela intorquentes, correpta è uulnere uidi.
Vidi animos, mortesq; uirûm, decorisq; furorem.
Si bello absistis, nec te uictoribus offers,
Quantum heu Carthago donat tibi sanguinis Hāno?
Gestat ad hæc. nanq; impatiens, asperq; coquebat
Iamdudum immites iras, mediamq; loquentis
Bis conatus erat turbando abrumpere uocem.
Concilio, ne inquit Libyæ ó Tyrioq; senatu
Proh superi ausonius miles sedet? armaq; tantum
Haud dum sumpta uiro, nam cætera non latet hostis.
Nunc geminas alpes, Appeninumq; minatur.
Nunc freta Siciliæ, & scyllæi littoris undas.
Nec procul est quin iam manes, umbrasq; pauescat
Dardanias, tanta accumulat præconia leto,
Vulneribusq; uirûm, tollitq; ad sydera gentem.
Mortalem, mihi crede, licet formidine turpi
Frigida corda tremant, mortalem sumimus hostem.
Vidi ego cum geminas arctis post terga cathenis
Succinctus palmas uulgo traheretur ouante,
Carceris in tenebras spes, & fiducia gentis
Regulus Hectoreæ. uidi cum robore pendens
Hesperiam cruce sublimis spectaret ab alta.
Nec uero terrent puerilia protinus ora
Sub galea, & pressæ properata casside malæ.
Indole non adeo segni sumus, aspice turmæ,

Quot Libycæ certant annos ante ire labore?
Et nudis bellantur equis. ipſe aſpice ductor
Cum primam tenero uocem proferret ab ore,
Iam bella, & lituos, ac flammis urere gentem
Iurabat phrygiā, atq; animo patria arma mouebat.
Vltor erit cædis, iam te ſpectante, propinquæ.
Proinde polo creſcant alpes, altusq́; coruſcos
Appenninus agat ſcopulos, per ſaxa, niuesq;,
Dicam etenim, ut ſtimulent atram uel inania mentem,
Per cœlum eſt qui pandat iter. pudet Hercule tritas
Deſperare uias, laudemq́; timere ſecundam.
Sed Libyæ clades, & primi incendia belli
Aggerat, atq; iterum pro libertate labores
Hanno ferre uetat. ponat formidinis æſtus,
Parietibusq́; domus imbellis fœmina ſeruet
Singultantem animam. nos, nos contra ibimus hoſtem,
Queis procul à tyria domnos depellere Byrſa,
Vel Ioue non æquo fixum eſt. ſin fata repugnant,
Etiam damnata ceſſit Carthagine Maurus,
Occumbam potius. nec te patria inclyta dudum
Aeternum famulam, liberq́; Acheronta uidebo.
Nam quæ, proh ſuperi, Fabius iubet ocius arma,
Exuite, & capta deſcendite ab arce Sagunti.
Tum delecta manus ſcutorum incendat aceruos,
Vranturq́; rates, ac toto abſiſtite ponto
Dij procul. ò merita eſt ſi nunquam talia plecti
Carthago. prohibete nefas, noſtriq́; ſolutas
Dictoris ſeruate manus. tum deinde reſedit,
Factaq́; cenſendi patrum de more poteſtas.
Hic Hanno, reddi propere certamine rapta

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Instat, & authorem uiolati fœderis addit.
Tum uero attoniti, ceu templo irrumperet hostis
Exiluere patres, Latioq; id uerteret omen,
Orauere deum. at postquam discordia sentit
Pectora, & infidas ad Martem uergere mentes,
Non ultra patiens Fabius texisse dolorem,
Concilium exposcit propere, patribusq; uocatis,
Bellum se gestare sinu, pacemq; profatus,
Quid sedeat legere. ambiguis neu fallere dictis,
Imperat, ac sæuo neutrum renuente senatu,
Ceu clausas acies, gremioq; effunderet arma,
Accipite infaustum Libyæ, euentuq; priori
Par inquit bellum, & laxos effudit amictus.
Tum patrias repetit pugnandi nuncius arces.
Atq; ea dum profugæ regnis agitantur Elisæ,
Acitis uelox populis, quets ægra labebat
Ambiguo sub Marte fides, prædaq; grauatus.
Ad muros Pœnus reuocauerat arma Sagunti.
Ecce autem clypeum sæuo fulgore micantem
Oceani gentes ductori dona ferebant
Callaicæ telluris opus, galeamq; coruscis
Subnixam cristis. uibrant cui uertice coni
Albentes niueæ tremulo nutamine pennæ.
Ensem unum, ac multis fatalem milibus hastam,
Prætereà textam nodis, auroq; trilicem
Loricam, & nulli tegmen penetrabile telo.
Hæc ære, & duri calybis, perfectaq; metallo
Atq; opibus perfusa Tagi, per singula lætis
Lustrat ouans oculis, gaudetq; in origine regni.
Condebat primæ Dido Carthaginis arces.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Instabatq; operi subducta classe iuuentus,
Molibus hi claudunt portus. his tecta, domusq;
Partiris iustæ Bitia uenerande senectæ.
Ostentant caput effossa tellure repertum
Bellatoris equi, atq; omen clamore salutant.
Has inter species, orbatum classe, suisq;,
Aeneam pulsum pelago, dextráq; precantem
Cernere erat. fronte hunc auide Regina serena
Infelix, ac iam uultu spectabat amico.
Hinc & speluncam, furtiuáq; fœdera amantum
Callaicæ fecere manus. it clamor ad auras,
Latratusq; canum, subitóq; exterrita nimbo
Occultant alæ uenantum corpora syluis.
Nec procul Aeneadum uacuo iam littore classis
Aequora, nequicquam reuocante petebat Elisa.
Ipsa pyram super ingentem stans saucia Dido,
Mandabat Tyrijs ultricia bella futuris,
Ardentemq; rogum. media spectabat ab unda
Dardanus, & magnis pandebat carbasa fatis.
Parte alia supplex infernis Annibal aris
Arcanum stygia libat cum uate cruorem,
Et primo bella Aeneadum iurabat ab æuo.
At senior siculis exultat Hamilcar in aruis.
Spirantem credas certamina anhela mouere.
Ardor inest oculis, toruumq; minatur imago.
Nec non & leuum clypei latus, aspera signis
Implebat Spartana cohors. hanc ducit ouantem
Ledæis ueniens uictor Xanthippus Amyclis.
Iuxta triste decus pendet sub imagine pœnæ
Regulus, & fidei dat magna exempla Sagunto.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Laetior at circa facies. agitata ferarum
Agmina uenatu, & caelata mapalia fulgent.
Nec procul usta cutem nigri soror horrida Mauri
Assuetas patrio mulcet sermone leaenas.
It liber campis pastor. cui fine sine ullo
In uetitum saltu penetrat pecus. omnia poenum
Armenti uigilem patrio de more sequuntur.
Gesáq; latratorq; Cydon, tectumq; focíq;
In silicis uenis, & fistula nota uiuentis.
Eminet excelso consurgens colle Saguntos,
Quam circum immensi populi, condensáq; cingunt
Agmina certantum, pulsantq; trementibus hastis.
Extrema clypei stagnabat Ibêrus in ora,
Curuatis claudens ingentem flexibus orbem.
Annibal abrupto transgressus foedere ripas,
Poenorum populos romana in bella uocabat.
Tali sublimis dono, noua tegmina latis
Aptat concutiens humeris, celsusq; profatur.
Heu quantum ausonio sudabitis arma cruore!
Quas belli uindex poenas mihi curia pendes.
Iamq; senescebat uallatis moenibus hostis.
Carpebatq; dies urbem, dum signa, manusq;
Expectant fessi socias, tandem aequore uano
Auertunt oculos, frustrataq; littora ponunt,
Et propius suprema uident. sedet acta medullis
Iamdudum, atq; inopes penitus coquit intima pestis.
Est furtim lento miseris durantia tabo
Viscera, & exurit siccatas sanguine uenas
Per longum celata fames. iam lumina retro,
Exesis fugere genis. iam lurida sola

Tecta cute, & uenis male iuncta trementibus ossa,
Extant consumptis uisu deformia neruis.
Humentis rores noctis, terramq; madentem,
Solamen fecere mali, cassoq; labore,
Et sicco frustra presserunt robore succos.
Nil temerare piget. rabidi ieiunia uentris
Insolitis adigunt uesci, resolutaq; nudos
Linquentes clypeos, armorum tegmina mandunt.
Desuper hæc cœlo spectans Tirynthius alto,
Illachrymat fractæ nequicquam casibus urbis:
Nāq; metus, magniq; tenent præcepta parentis,
Ne sæuæ tendat contra decreta nouercæ.
Sic igitur cœpta occultans, ad limina sanctæ
Contendit fidei, secretaq; pectora tentat.
Arcanis Dea læta, polo tum forte remoto,
Cœlicolum magnas uoluebat conscia curas.
Quam tamen alloquitur ueniæ pacator honoræ.
Ante Iouem generata, decus diuumq; hominumq;
Qua sine non tellus pacem, non æquora norunt,
Iustitiæ consors, tacitumq; in pectore numen,
Exitium'ne tuæ dirum spectare Sagunti?
Et tot pendentem pro te dea cernere pœnas
Vrbem lenta potes? moritur tibi uulgus, & una
Te matres, uincente fame. te mœsta uirorum
Ora uocant, primaq; sonant te uoce minores.
Fer cœlo auxilium, & fessis da surgere rebus.
Hæc satus Alcmena. contra cui talia uirgo.
Cerno equidem, nec pro nihilo est mihi fœdera rūpi;
Stataq; dies ausis olim tam tristibus ultor.
Sed me pollutas properantem linquere terras,

Sedibus

Sedibus his, tectisq; Iouis succedere adegit.
Fœcundum in fraudes hominum genus. impia liqui,
Et quantum terrent, tantum metuentia regna.
Et furias auri, nec uilia præmia fraudum.
Et super hæc, ritu horrificos, ac more ferarum
Viuentis rapto populos, luxoq; solutum
Omne decus, multaq; oppressum nocte pudorem.
Vis colitur, iurisq; locum sibi uendicat ensis,
Et probris cessit uirtus. en aspice gentes.
Nemo insons. pacem seruant commercia culpæ.
Sed secura tua fundata ut mœnia dextra,
Dignum te seruent, memorando fine, uigorem,
Dedita nec fessi transmittant corpora Pœno.
Quod solum nunc fata sinunt seriemq; futuri.
Extendam leti decus, atq; in secula mittam.
Ipsaq; laudatas ad manes prosequar umbras.
Inde seuera Ioui, decurrens æthera uirgo
Luctantem fatis petit inflammata Saguntum.
Inuadit mentes, & pectora nota pererrat,
Immittitq; animis numen. tum fusa medullis
Implicat, atq; sui flagrantem inspirat amorem.
Arma uolunt, tentantq; ægros ad prælia nisus.
Insperatus adest uigor, interiusq; recursat
Dulcis honos diuæ, & sacrum pro uirgine letum,
Et tacitus fessis per ouantia pectora sensus.
Vel leto grauiora pati, sæuasq; ferarum
Attentare dapes, & mensis addere crimen.
Sed prohibet culpa pollutam extendere lucem
Casta fides, paribusq; famem compescere membris.
Quam simul inuisæ gentis prospexit in arce,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Forte ferens sese libycis saturnia castris.
Virgineum increpitat miscentem bella furorem
Atq; ita turbata gradum, ciet ocius atram
Tisiphonen imos agitantem uerbere manes,
Et palmas tendens. hos inquit noctis alumna,
Hos muros, impelle manu, populumq́; ferocem
Dextris sterne tuis. Iuno iubet. ipsa propinqua
Effectus, studiumq́; tuum, quo comprimit ora
Cerberus, ac misto quæ spumant felle uenena.
Et quicquid scelerum, pœnarum quicquid, & iræ
Pectore fœcundo coquitur tibi. congere præceps
In Rutulos, totamq́; Erebo demitte Saguntum.
Hac mercedè fides constet. delapsa per auras,
Sic uoce instimulans. dextra Dea concita sæuam
Eumenida incussit muris, tremuitq́; repente
Mons circum, & grauior sonuit per littora fluctus.
Sibilat insurgens capiti, & turgentia circum
Multus colla micat squamoso pectore serpens.
Mors graditur uasto pandens caua guttura rictu.
Pectora circundant planctus, mœrorq́;, dolorq́;,
Atq; omnes adsunt pœnæ, formaq́; trifauci
Personat. insomnis lachrymosæ ianitor aulæ.
Protinus assimulat faciem mutabile monstrum
Tyburnæ, gressumq́; simul, sonitumq́; loquentis.
Hæc bello uacuos, & sæui turbine Martis,
Lugebat thalamos Murro spoliata marito,
Clara genus, clarumq́; trahens à sanguine nomen.
Cui uultus induta pares, disiectaq́; crinem,
Eumenis in medios irrumpit turbida cœtus,
Et mœstas lacerata genas. quis terminus inquit

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

S tat fidei, proauis'q; datus? uidi ipsa cruentum,
I psa meum, uidi lacerato uulnere nostras
T errentem Murum noctes, & dira sonantem.
E ripe te coniux miserandæ casibus urbis,
E t fuge, si terras adimit uictoria Pœni
A d manes Tyburna meos. cecidere penates.
O ccidimus Rutuli. tenet omnia punicus ensis.
M ens horret, nec adhuc oculis absistit imago.
N ulla'ne iam posthac tua tecta Sagunte uidebo?
F elix Murre necis patria'q; superstite felix.
A t nos Sydonijs famulatum matribus actas,
P ost belli casus, uasti'q; pericula ponti,
C arthago aspiciet uictrix, tandem'q; supremum
M orte obita Libyæ gremio captiua iacebo?
S ed uos ò iuuenes uetuit quos conscia uirtus
P osse capi, queis telum ingens contra aspera mors est,
V estris seruitio manibus subducite matres.
A rdua uirtutem profert uia. pergite primi,
N ec facilem populis, nec notam inuadere laudem.
H is ubi turbatas hortatibus impulit aures,
I nde petit tumulum. summo quem uertice montis
A mphitryoniades spectandum ex æquore nautis
S truxerat, & grato cineres decorarat honore.
E xcitus sede horrendum prorupit ab ima
C æruleus maculis auro squalentibus anguis.
I gnea sanguinea radiabant lumina flamma,
O ra'q; uibranti stridebant sibila lingua,
I s'q; inter trepidos cœtus, mediam'q; per urbem,
V oluitur, & muris propere delabitur altis.
A c similis profugo uiana ad littora tendit,

S pumantisq́; freti præceps immergitur undis.
T umuero excussi amentes, ceu prodita tecta
E xpulsi fugiant manes, umbræq́; recusent
C aptiuo latuisse solo. sperare saluti
P ertæsum. damnant cibos. agit abdita Erinnys.
H aud grauior duris diuûm inclementia rebus.
Q uàm leti proferre moras, abrumpere uitam
O cius attoniti quærunt, lucemq́; grauantur.
C ertatim structus surrectæ molis ad astra,
I n media stetit urbe rogus, portantq́;, trahuntq́;
L ongæ pacis opes, quæsitaq́; præmia dextris.
C allaico uestis distinctas matribus auro,
A rmaq́; dulichia proauis portata Zacintho,
E t prisca aduectos Rutulorum ex urbe penates;
H uc quicquid superest captis, clypeosq́;, simulq́;
I nfaustos iaciunt enses, & condita bello
E ffodiunt penitus terræ, gaudentq́; superbi
V ictoris prædam flammis donare supremis.
Q uæ postquam congesta uidet feralis Erinnys,
L ãpada flammiferis tractã phlegethontis ab undis,
Q uassat, & inferna superos caligine condit.
I nde opus aggressi, toto quod nobile mundo
A eternum inuictis infelix gloria seruat.
P rinceps Tysiphone lentum indignata parentum
P ressit ouans capulum, cunctantemq́; impulit ensem,
E t dirum insonuit stygio bis, terq́; flagello.
I nuitas maculant cognato sanguine dextras.
M iranturq́; nefas aduersa mente peractum.
E t facto sceleri illachrymant. hic turbidus ira
E t rabie cladum, perpessæq́; ultima uitæ,

O bliquos uersat materna per ubera uisus.
H ic raptam librans dilectæ in colla securim
C oniugis increpitat sese, mediumq́; furorem
P roiecta damnat stupefactus membra bipenni.
N ec tamen euasisse datur. nam uerbera Erinnys
I ncutit, atq; atros insibilat ore timores.
S ic thalami fugit omnis amor, dulcesq́; marito
E ffluxere tori, & subiere obliuia tedæ.
I lle iacit totis conixum uiribus ægrum
I n flammas corpus, densum qua turbine nigro
E xundat fumans piceus caligine uertex.
A t medios inter coetus pietate sinistra,
I nfelix Tymbrene furis, Penoq́; parentis
D um properas auferre necem, redolentia formam
O ra tuam laceras, temerasq́; simillima membra.
V os etiam primo gemini cecidistis in æuo,
E urymedon fratrem, & fratre mentite Lycorma,
C uncta pares, dulcisq́; labor sua nomina natis
R eddere, & in uultu genitrici hærere suorum.
I am fixus iugulo culpa te soluerat ensis
E urymedon, inter miseræ lamenta senectæ,
D umq́; malis turbata parens, deceptaq́; uisis
Q uò ruis? huc ferrum clamat conuerte Lycorma.
E cce simul iugulum perfoderat ense Lycormas.
S ed magno quonam Eurymedon furor iste? sonabat
C um planctu, geminæq́; notis decepta figuræ,
N omine mutato reuocabat funera mater.
D onec transacto tremebunda per ubera ferro
C essit, & ambiguos cecidit super inscia natos.
Quis diros urbis casus? laudandaq́; monstra,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

E t fidei pœnas, & tristia facta piorum
T emperet euoluens lachrymis? uix punica fletu
C essassent castra, ac miserescere nescius hostis.
V rbs habitata diu fidei, cœloq; parentem
M urorum repetens, ruit inter perfida gentis
S idoniæ tela, atq; immania facta suorum,
I niustis neglecta deis. furit ensis, & ignis.
Q uiq; caret flamma scelerum est locus. erigit atro
N igrantem fumo rogus alta adsydera nubem.
A rdet in excelsa proceri uertice montis
A rx intacta prius bellis. hinc punica castra,
L ittoraq;, & totam soliti spectare Saguntum.
A rdent tecta deum. respondet imagine flammæ
A equor, & in tremulo uibrant incendia ponto.
E ce inter medios cædum Tyburna furores,
F ulgenti dextram mucrone armata mariti,
E t læua infelix ardentem lampada quassans,
S qualentemq; erecta comam, ac liuentia planctu
P ectora, nudatis ostendens sæua lacertis,
A d tumulum Murri super ipsa cadauera fertur.
Q ualis ubi inferni dirum tonat aula parentis,
I raq; turbatos exercet regia manes,
A lecto solium ante dei, sedemq; tremendam
T artareo est operata Ioui, pœnasq; ministrat.
A rma uiri multo nuper defensa cruore
I mponit tumulo illachrymans, manesq; precata,
A ccipere sese flagrantem lampada subdit.
T unc rapiens letum, tibi ego hæc ait optime coniux
A d manes en ipsa fero. sic ense recepto
A rma super ruit, & flammas inuadit hiatu.

Semiambusta

S emiambusta iacet nullo discrimine passim,
I nfelix obitus, præmisso funere, turba.
C eu stimulante fame cum uictor ouilia tandem
F aucibus inuadit siccis leo. mandit hianti
O re fremens imbelle pecus, patuloq; redundat
G utture ructatus large cruor. incubat atris
S emesæ stragis cumulis, aut murmure anhelo,
I nfrendens laceros inter spaciatur aceruos.
L ate fusa iacent, pecudes, custosq; Molossus,
P astorumq; cohors, stabuliq;, gregisq; magister,
T otaq; uastatis disiecta Mapalia tectis.
I rrumpunt uacuam Pœni tot cladibus arcem.
T um demum ad manes perfecto munere Erinnys
I unoni laudata redit, magnamq; superba
E xultat rapiens secum sub Tartara turbam.
A t uos sydereæ, quas nulla æquauerit ætas,
I te decus terrarum animæ. uenerabile uulgus
E lysium, & castas sedes decorate piorum.
Q ueis uero non æqua dedit uictoria nomen.
A udite ô gentes. neu rumpite fœdera pacis,
N ec regnis post ferte fidem. uagus exul in orbe
E rrabit toto patrijs proiectus ab oris,
T ergaq; uertentem trepidans Carthago uidebit,
S æpe Saguntinis somnos exterritus umbris,
O ptabat cecidisse manu, ferroq; negato,
I nuictus quondam stygias bellator ad undas,
D eformata feret liuenti membra ueneno.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

SILLII ITALICI LIBER III.

Postquam rupta fides Tyrijs, & mœnia castæ
Non æquo superũm genitore euersa Saganti,
Extemplo positos finiti cardine mundi
Victor adit populos, cognataq́; limina Gades.
Nec uatum mentem agitare, & præscia corda
Cessatum super imperio. citus æquore Bostar
Vela dare, & rerum prænoscere fata iubetur.
Prisca fides adytis longo seruatur ab æuo,
Qua sublime sedens Cyrrheis æmulus antris
Inter anhelantis Garamantas corniger Hammon
Fatidico pandit uenientia sæcula luco.
Hinc omen cœptis, & casus scire futuros
Ante diem, belliq́; uices nouisse petebat.
Exin corrigeri ueneratus numinis aras
Captiuis onerat donis. quæ nuper ab arce
Victor fumantis rapuit semiusta Saganti.
Vulgatum, nec cassa fides, ab origine fani
Impositas durare trabes, solasq́; per æuum
Condentum nouisse manus. hic credere gaudent
Consedisse deum, seniumq́; repellere templis.
Tum queis fas, & honos adyti penetralia nosse,
Fœmineos prohibent gressus, ac limine curant
Setigeros arcere sues, ne discolor ulli
Ante aras cultus. uelantur corpora lino,

Ex pelusiaco

E x pelusiaco præfulget stamine uertex.
D iscinctis mox thura dare, atq; è lege parentum
S acrificam lato uestem distinguere clauo.
P es nudus, tonsæq; comæ, castumq; cubile,
I nrestincta focis seruant altaria flammæ.
S ed nulla effigies, simulacra'ue nota deorum,
M aiestate locum, & sacro impleuere timore.
I n foribus labor Alcidæ, lernæa recisis
A nguibus hydra iacet, nexuq; elisa leonis
O ra cleonei, patulo celantur hiatu.
A st stygius sæuis terrens latratibus umbras
I anitor, æterno tum primum tractus ab antro
V incla indignatur, metuitq; Megæra cathenas.
I uxta Thraces equi, pestisq; Erymanthia, & altos
A eripedis ramos superantia cornua ceruæ.
N ec leuior uinci libycæ telluris alumnus
M atre super, stratiq; genus deforme bimembres
C entauri, frontemq; timet minor omnis Acarnan.
I nter quæ fulget sacratis ignibus Oeta
I ngentemq; animam rapiunt ad sydera flammæ.
P ostquam oculos uaria impleuit uirtutis imago.
M ira dehinc cernit surgentis mole profundi
I niectum terris subitum mare, nullaq; circa
L ittora, & infuso stagnantis æquore campos.
N am qua cæruleis Nereus euoluitur antris,
A tq; imo freta contorquet neptunia fundo,
P ræruptum exundat pelagus, cæcosq; relaxans
O ceani fontis torrentibus ingruit undis.
T um uada ceu sæuo penitus permota tridenti
L uctantur, terris tumefactum imponere pontum.

Mox remeat gurges, tractoq; relabitur æstu.
Ac ratis erepto campis deserta profundo.
Effusi transtris expectant æquora nautæ.
Cymothoes ea regna uagæ, pelagiq; labores
Luna mouet. luna immissis per cærula bigis
Fertq;, refertq; fretum, sequiturq; reciproca Thetis.
Hæc propere spectata duci. nam multa fatigant
Pondera curarum, primum subducere bello
Consortem thalami, paruumq; sub ubere natum
Virgineis iuuenem tedis, primoq; hymenæo
Imbuerat coniux, memoriq; tenebat amore.
At puer obsessæ generatus ad ora Sagunti,
Bissenos lunæ nondum compleuerat orbes.
Quos ut seponi stetit, & secernere ab armis,
Affatur ductor. spes ò Carthaginis altæ
Nate, nec Aeneadum leuior metus, amplior ore
Sis patrio decore, & factis tibi nomina condas.
Qui superes bellator auum, iamq; ægra timoris
Roma tuos numeret lachrymandos matribus annos.
Ni præsaga meos ludunt præcordia sensus,
Ingens hic terris crescit labor. ora parentis
Agnosco, toruaq; oculos sub fronte minaces,
Vagitumq; grauem, atq; irarum elementa mearum.
Siquis forte deûm tantos inciderit actus,
Vt nostro abrumpat leto primordia rerum,
Hoc pignus belli coniux seruare labora,
Cumq; datum fari. duc per cunabula nostra,
Tangat elyseas palmis puerilibus aras,
Et cineri iuret patrio Laurentia bella.
Inde ubi flore nouo pubescet firmior ætas,

Emicat in Martem, & calcato fœdere uictor
In capitolina tumulum mihi uendicat arce.
Tu uero, tanti felix quam gloria partus
Expectat ueneranda fide, discede periclis
Incerti Martis, durosq; relinque labores.
Nos clausæ niuibus rupes, suppostáq; cœlo
Saxa manent. nos Alcidæ mirante nouercæ
Sudatus labor, & bellis labor acrior alpes.
Quod si promissum uertat fortuna fauorem,
Læuáq; sit cœptis, te longa stare senecta
Euúmq; extendisse uelim. tua iustior ætas,
Vltra me, improperæ ducant cui fila sorores.
Sic ille. at contra cyrrhei sanguis Imilce
Castalij, cui materno de nomine dicta
Castulo phœbei seruat cognomina uatis,
Atq; ex sacrata repetebat stirpe parentes.
Tempore quo bacchus populos domitabat Ibêros,
Concutiens tyrso, atq; armata menade Calpen,
Lasciuo genitus satyro, nympháq; Myricæ
Milicus indigenis late regnarat in oris.
Corniger am attollens genitoris imagine frontem,
Hinc patriam, clarúmq; genus referebat Imilce,
Barbarica paulum uitiato nomine lingua.
Quæ tunc sic lachrymis sensim manantibus infit.
Me'ne oblite tua nostram pendere salutem,
Abnuis incœptis comitem? sic fœdera nota
Primitiæq; tori? gelidos'ne scandere tecum
Deficiam montes coniux tua? crede uigori
Fœmineo. castum haud superat labor ullus amorem.
Sin solo aspicimur sexu, sexúmq; relinquis

Cedo equidem.nec fata moror.deus annuat oro.
I fœlix,i numinibus,uotisq; secundis
Atq; acies inter,flagrantiaq; arma relictæ
Coniugis,& nati curam seruare memento.
Quippe nec Ausonios tantum,nec tela,nec ignis,
Quantum te metuo.ruis ipsos acer in enses,
Obiectasq; caput telis,nec te ulla secundo
Euentu satiat uirtus.tibi gloria soli
Fine caret,credisq; uiris ignobile letum
Belligeris in pace mori.tremor implicat artus.
Nec quenquam horresco,qui se tibi conferat unus.
Sed tu bellorum genitor miserere,nefasq;
Auerte,& serua caput inuiolabile Teucris.
Iamq; adeo egressi steterant in littore primo,
Et promota ratis pendentibus arbore nautis,
Aptabat sensim pulsante carbasa uento,
Cum lenire metus properans,ægramq; leuare
Attonitis mentem curis,sic Annibal orsus.
Ominibus parce,& lachrymis fidissima coniux,
Et pace,& bello cunctis stat terminus æui,
Extremumq; diem primus tulit ille per ora.
Nomen in æternum paucis mens ignea donat,
Quos pater ætherijs cœlestum destinat oris.
An romana iuga,& famulas Carthaginis arces
Perpetiar? stimulant manes,noctisq; per umbras
Increpitans genitor. stant aræ,atq; horrida sacra
Ante oculos,breuitasq; uetat mutabilis horæ
Prolatare diem. sedeam ne? ut nouerit una
Me tantum Carthago,& qui sim nesciat omnis
Gens hominum. letiq; metu decora alta relinquam?

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Quantum etenim distant à morte silentia uitæ?
Ne tamen incautos laudum exhorresce furores,
Et nobis est lucis honos, gaudetq; senecta
Gloria, cum longo titulis celebratur in æuo.
Te quoq; magna manet suscepti præmia belli.
Dent modo se superi, Tybris tibi seruiet omnis,
Iliacæ nurus, & diues Dardanus auri.
Dumq; ea permistis inter se fletibus orant,
Confisus pelago celsa de puppe magister
Cunctantem ciet. abripitur diuulsa marito.
Hærent intenti uultus, & littora seruant.
Donec iter liquidum uolucri rapiente carina
Consumpsit uisus. tellus, pontusq; recessit.
At Pœnus belli curis auertere amorem
Apparat, & repetit properato mœnia gressu.
Quæ dum perlustrat, crebroq; obit omnia uisu,
Tandem sollicito cessit uis dura labori,
Belligeramq; datur somno componere mentem.
Tum pater omnipotens gentem exercere periclis
Dardaniam, & fama sæuorum tollere ad astra
Bellorum meditans, priscosq; referre labores,
Præcipitat consulta uiri, segnemq; quietem
Terret, & immissa rumpit formidine somnos.
Iamq; per humentem noctis Cyllenius umbram
Aligero lapsu portabat iussa parentis.
Nec mora. mulcentem securo membra sopore
Aggreditur iuuenem, monitisq; incessit amaris.
Turpe duci totam somno consumere noctem,
O' rector Libyæ. uigili stant bella magistro.
Iam maria effusas cernes turbare carinas,

Et latiam toto pubem uolitare profundo.
Dum lentus cœpti terra cunctaris Ibera.
Scilicet id satis est decoris, memorandaq; uirtus,
Quod tanto cecidit molimine graia Saguntos.
En age, si quid inest animo, par fortibus ausis
Fer gressus agiles mecum, & comitare uocantem.
Respexisse ueto. monet hoc pater ille deorum.
Victorem ante altæ statuam te mœnia Romæ.
Iamq; uidebatur dextram iniectare, graduq;
Laetantem trahere in saturnia regna citato.
Cum subitus circa fragor, & uibrata per auras
Exterrent sæuis à tergo sibila linguis,
Ingentiq; metu diuûm præcepta pauenti
Effluxere uiro, & turbatus lumina flectit.
Ecce iugis rapiens syluas, ac robora uasto
Contorta amplexu, tractasq; per inuia rupes
Ater letifero stridebat turbine serpens.
Quantus non æquas perlustrat flexibus arctos,
Et geminum lapsu sydus circunligat anguis,
Immani tantus fauces diducit hiatu,
Attollensq; caput, nimbosis montibus æquat.
Congeminat sonitus rapti uiolentia cœli,
Hymbriferamq; hyemē pernīciam grādine torquet.
Hoc trepidus monstro, (neq; enim sopor ille, nec altæ
Vis aderat noctis, uirgaq; fugante tenebras
Miscuerat lucem somno Deus, ardua quæ sit,
Scitatur pestis). terrasq; urgentia membra
Quò ferat, & quos nam populos deposcat hiatu.
Cui gelidis almæ Cyllenes editus antris.
Bella uides optata tibi. te maxima bella,

T e ſtrages nemorum, te toto turbida cœlo
T empeſtas, cædesq́; uirûm, magnæq; ruinæ
I dei generis, lachrymoſaq́; fata ſequuntur.
Q uantus per campos populatis montibus actas
C ontorquet ſyluas ſqualenti tergore ſerpens,
E t late humectat terras ſpumante ueneno,
T antus perdomitis decurres alpibus, atro
I nuoluens bello Italiam, tantoq́; fragore
E ruta conuulſis proſternes oppida muris.
H is ægrum ſtimulis liquere deusq́;, ſoporq;.
I t membris gelidus ſudor, lætoq́; pauore
P romiſſa euoluit ſomni, noctemq́; retractat.
I amq́; deûm regi, Martiq́; ſub omine fauſto
I nſtauratus honos, niueoq́; ante omnia tauro
P lacatur meritis monitor Cillenius aris.
E xtemplo edicit conuellere ſigna, repensq;
C aſtra quatit clamor permiſtis diſſona linguis.
P rodito Calliope famæ, quos horrida cœpta
E xcierint populos, tulerintq́; in regna Latini,
E t quas indomitis urbes armarit Iberis,
Q uasq́; Paretonio glomerarit littore turmas,
A uſa ſibi Libye rerum depoſcere frenos,
E t terris mutare iugum. non ulla nec unquam
S æuior it truabus tempeſtas acta procellis.
N ec bellum raptis tam dirum mille carinis
A crius infremuit, trepidumq́; exterruit orbem.
P rinceps ſigna tulit tyria Carthagine pubes,
M embra leuis, celſiq́; decus fraudata ſuperbum
C orporis, ac docilis fallendi, & nectere tectos
N unquam tarda dolos. rudis his tunc parma, breuisq;

Bellabant ense. ac uestigia nuda, sinusq;
Cingere in assuetum, & rubræ uelamine uestis.
Arserat in pugna fusum occuluisse cruorem.
His rector fulgens ostro super altior omneis
Germanus nitet Annibalis, gratoq; tumultu
Mago quatit currus, & fratrem spirat in armis.
Proxima Sydonijs Vtica est effusa maniplis,
Prisca situ, ueterisq; ante arces condita Byrsæ.
Tunc quæ sicanio percinxit littora muro,
In clypei speciem curuatis turribus Aspis.
Sed dux in sese conuerterat ora Sycheus
Asdrubalis proles. cui uano corda tumore
Maternum implebat genus, & resonare superbo
Annibal haud unquam cessabat auunculus ore.
Affuit undosa cretus Berenicide miles,
Nec tereti dextras in pugnam armata dolone
Destituit Barce sitientibus arida uenis.
Necnon Cyrene Pelopæi stirpe nepotis
Battiadas prauos fidei stimulauit in arma.
Quos trahit antiquo laudatus Amilcare quondam
Consilio uiridis, sed bello serus Ilertes.
Sabratæ tum Tyrium uulgus, sarranaq; Leptis,
Eáq; trinacrios Afris permista colonos,
Et Tingin rapido mittebat ab æquore Lixus,
Tum Vaga, & antiquis dilectus regibus Hippo,
Quæq; procul cernit non æquos Ruspina fluctus.
Et Zama, & uberior Rutulorum sanguine Tapsus.
Ducit tot populos ingens & corpore, & armis
Herculeam factis seruans à nomine famam
Antheus, cælsumq; caput super agmina tollit.

Venere

Venere Aethyopes gens haud incognita Nilo.
Qui Magneta secant. solis honor ille metalli
Intactum chalyben uicino ducere saxo.
His simul immitem testantes corpore solem
Exusto uenere Mybæ. non ærea cassis
Nec lorica riget ferro, nec tenditur arcus.
Tempora multiplici mos est defendere lino,
Et lino munire latus, sceleratáq; sucis
Spicula dirigere, & ferrum infamare ueneno.
Tum primum castris, Phœnicum tendere ritu
Cynyphij didicere macæ. squalentia barba
Ora uiris, humerosq; tegunt uelamina capri
Setigeri. panda manus est armata cateia.
Versicolor contra cetra, & falcatus ab arte
Ensis Adyrmachidæ, ac leuo tegmina crure.
Sed mensis asper populus, uictuq; maligno.
Nam calida tristes epulæ torrentur arena.
Quin & Maßyli fulgentia signa tulere,
Hesperidum ueniens lucis domus ultima terræ.
Præfuit intortos demissus uertice crines
Bocchus atrox. qui sacratas in littore syluas,
Atq; inter frondes reuirescere uiderat aurum.
Vos quoq; desertis in castra mapalibus itis
Misceri gregibus Getuli assueta ferarum,
Indomitisq; loqui, & sedare leonibus iras.
Nulla domus. plaustris habitant. migrare per arua
Mos, atq; erantes circumuectare penates.
His mille alipedes turmæ. uelocior euris
Et doctus uirgæ sonipes in castra ruebat.
Ceu pernix cum densa uagis latratibus implet

Venator dumeta Lacon, aut exigit Vmber
Nare sagax è calle feras. perterrita late
Agmina praecipitant uolucres formidine cerui.
Hos agit haud laeto uultu, nec fronte serena
Hasbytes nuper caesae germanus Acherae.
Marmaridae medicum uulgus strepuere cateruis,
Ad quorum cantus serpens oblita ueneni.
Ad quorum cantus mites iacuere cerastae.
Tum calybis pauper Bamurae cruda iuuentus,
Contenti parca durasse hastilia flamma.
Miscebant auidi trucibus fera murmura linguis.
Nec non Autololes, leuibus gens ignea plantis.
Cui sonipes cursu, cui cesserit incitus amnis,
Tanta fuga est. certant pennae, campumq; uolatu
Cum rapuere, pedum frustra uestigia quaeras.
Spectati castris, quo succo nobilis arbor,
Et dulci pascit lotos nimis hospita bacca.
Quiq; atro rapidas efferuescente ueneno
Dypsadas immensis horrent Garamantes arenis.
Fama docet caesae rapuit cum Gorgonis ora
Perseus, in Libya dirum fluxisse cruorem.
Inde meduseis terram exundasse chelydris.
Milibus his ductor spectatus Marte Coaspes
Neritia meninge satus. cui tragula semper
Fulmineam armabat celebratum missile dextram.
Hinc coit aequoreus Nasamon inuadere fluctu,
Audax naufragia, & praedas auellere ponto.
Hinc qui stagna colunt Tritonidos alta paludis,
Qua uirgo ut fama est bellatrix edita lympha
Inuento primam Libyen perfudit oliuo.

Nec

Nec non totus adest uesper, populiq; reposti.
Cantaber ante omnis hyemisq;, æstusq;, famisq;
Inuictus, palmamq; ex omni ferre labore.
Mirus amor populo, cum pigra incanuit ætas
Imbelles iamdudum annos præuertere saxo.
Nec uitam sine Marte pati. quippe omnis in armis
Lucis causa sita, & damnatum uiuere paci.
Venit & auroræ lachrymis perfusus in orbem
Diuersum, patrias fugit cum deuius oras
Armiger eoi non felix Memnonis Astyr.
His paruus sonipes, nec Marti notus. at idem
Aut inconcusso glomerat uestigia dorso,
Aut molli pacata celer trahit esseda collo.
Herdus agit, iuga pyrenes uenatibus acer
Metiri, iaculo'ue extendere prælia Mauro.
Venere & Celtæ sociati nomen Iberis.
His pugna cecidisse decus, corpusq; cremari.
Tale nefas cœlo credunt, superisq; referri.
Impastus carpat si membra iacentia uultur.
Fibrarum, & pennæ, diuinarumq; sagacem
Flammarum misit diues Gallecia pubem,
Barbara nunc patrijs ululantem carmina linguis,
Nunc pedis alterno percussa uerbere terra
Ad numerum resonas gaudentem plaudere cetras.
Hæc requies, ludusq; uiris, ea sacra uoluptas.
Cætera fœmineus peragit labor. addere sulco
Semina, & impresso tellurem uertere aratro.
Segne uiris quicquid duro sine marte gerendum est,
Callaici coniux obit irrequieta mariti.
Hos Viriatthus agit, Lusitanumq; remotis

Extractum lustris. primo Viriatthus in æuo
Nomen, romanis factum mox nobile damnis.
Nec Ceretani quondam tirynthia castra,
Aut Vasco insuetus galeæ ferre arma morati.
Nec quæ Dardanios post uidit Ilerda furores,
Nec qui Massageten monstrans feritate parentem
Cornipedis fusa satiaris concaue uena.
Iamq; Ebusus Phœnissa mouet. mouet Artabrus arma,
Aclide uel tenui pugnax instare ueruto.
Iam cui Tlepolemus sator, & cui Lyndus origo
Feruida bella ferens balearis, & alite plumbo.
Et quos nunc Grauios uiolato nomine Graiûm
Oeneæ misere domus, ætoláq; Tyde.
Dat Carthago uiros Teucro fundata uetusto.
Phocaicæ dant Emporiæ. dat Tarraco pubem
Vitifera, & latio tantum cessura lyeo.
Hos inter clara thoracis luce nitebat
Sedentana cohors, quam Sucro rigentibus undis,
Atq; altrix celsa mittebat Setabis arce,
Setabis, & telas Arabûm spreuisse superbas,
Et pleusiaco filum componere lino.
Mandonius populis, domitórq; insignis equorum
Imperitat Cæso, & socio stant castra labore.
At Vetonum alas Balarus probat æquore aperto.
Hic adeo cum uer placidum, flatúsq; tepescit
Concubitus seruans tacitos grex prostat equarum,
Et uenerem occultam genitali concipit aura.
Sed non multa dies generi, properatq; senectus,
Septimaq; his stabulis longissima ducitur ætas.
At non Sarmaticos attollens Fusana muros,

Tam

T am leuibus persultat equis. hinc uenit in arma
H aud æui fragilis sonipes, crudoq́; uigore
A sper frena pati, aut iussis parere magistris.
R indacus his ductor, telum sparus, ore ferarum,
E t rictu horrificant galeas. uenatibus æuum
T ransigitur, uel more patrum uis, raptaq́; pascunt.
F ulget præcipuis parnasia Castulo signis,
E t celebre oceano, atq; alternis æstibus Hispal.
A c Nebrissa dionyseis conscia thyrsis.
Q uam Satyri coluere leues, redimitaq; sacra
N ebryde, & Hortano Menas nocturna lyeo.
A rgantoniacos armat Carteia nepotes,
R ex proauis fuit humani ditissimus æui
T er denos decies emensus belliger annos.
A rmat Tartessos stabulanti conscia Phœbo,
E t Munda emathios Italis paritura labores.
N ec decus auriferæ cessauit Corduba terræ.
H os duxere uiros flauenti uertice Phorcis,
S piciferisq́; grauis bellator Aranthicus oris,
E quales æui genuit quos ubere ripa
P alladio Betes umbratus cornua ramo.
T alia sydonius per campos agmina ductor
P uluere nigrantes raptat, lustratq́; sub armis.
Q ua uisu comprendere erat fulgentia signa?
I bat ouans, longaq́; umbram tellure trahebat.
N on aliter, quoties perlabitur æquora cursu,
E xtremamq́; petit phœbea cubilia Tethyn
F renatis Neptunus equis. fluit omnis ab antris
N ereidum chorus, & sueto certamine nandi,
C andida perspicuo conuertunt brachia ponto.

At pyrenei frondosa cacumina montis
Turbata Pœnus terrarum pace petebat.
Pyrene cælsa nymbosi uerticis arce,
Diuisos celtis alte prospectat Ibêros.
Atq; æterna tenet magnis diuortia terris.
Nomen bebrycia duxere à uirgine colles,
Hospitis Alcide crimen. qui sorte laborum
Gerionis peteret cum longa tricorporis arua,
Possessus baccho sæua Bebrycis in aula.
Lugendum formæ sine uirginitate reliquit
Pyrenen, lætiq; deus (si credere fas est)
Causa fuit leti miseræ, deus edidit aluo,
Nanq; ut serpentem, patrias exhorruit iras,
Confestim dulces liquit turbata penates,
Tum noctem Alcidæ solis plangebat in antris,
Et promissa uiri syluis narrabat opacis.
Donec mœrentem ingratos raptoris amores,
Tendentemq; manus, atq; hospitis arma uocantem
Diripuere feræ. laceros Tirynthius artus
Dum remeat uictor, lachrymis perfudit, & amens
Palluit inuento dilectæ uirginis ore.
Ac uoce herculea percussa cacumina montis
Intremuere iugis. mœsto clamore ciebat
Pyrenen, scopuliq; omnes, ac lustra ferarum
Pyrenen reboant. tumulo tum membra reponit
Supremum illachrymans, nec honos intercidet æuo,
Defletumq; tenent montes per sæcula nomen.
Iamq; per & colles, & densos abiete lucos
Bebryciæ Pœnus fines transcenderat aulæ.
Inde ferox quæsitum armis per inhospita rura

Volcarum

V olucrum populatur iter, tumidiq; minaces
A ccedit Rhodani festino milite ripas.
A ggeribus caput alpinis, & rupe niuali
P rosilit in Celtas, ingentemq; extrahit amnem
S pumanti Rhodanus proscindens gurgite campos.
A c propere in pontum lato ruit incitus alueo.
A uget opes stanti similis, tacitoq; liquore
M istus Arar, quem gurgitibus complexus anhelis
C unctantem immergit pelago, raptumq; per arua
F erre uetat patrium uicina ad littora nomen.
I nuadunt alacres inimicum pontibus amnem,
N unc celso capite, & ceruicibus arma tenentur.
N unc ualidis gurges certatim frangitur ulnis.
F luminea sonipes religatus ducitur alno,
B elua nec retinet tardante libyssa timore.
N am trabibus uada & iniecta tellure repertum,
C onnexas operire trabes, ac ducere in altum
P aulatim ripæ resolutis aggere uinclis.
A t gregis allapsu fremebundo territus acris
E xpauit moles Rhodanus, stagnisq; refusis
T orsit arenoso minitantia murmura fundo.
I amq; Tricastinis incedit finibus agmen.
I am faciles campos, iam rura Vocontia carpit.
T urbidus hic truncis, saxisq; Druentia lætum
D uctoris uastauit iter. nanq; alpibus ortus
A uulsas ornos, & adesi fragmina montis
C um sonitu uoluens, fertur latrantibus undis,
A c uada translato mutat fallacia cursu.
N on pediti fidus, patulis non puppibus æquus,
E t tunc hymbre recens fuso, correpta sub armis

Corpora multa uirûm spumanti uertice torquens,
Immersit fundo laceris deformia membris.
Sed iam præteritos ultra meminisse labores
Conspectæ propius dempsere pauentibus alpes.
Cuncta gelu, canáq; æternum grandine tecta,
Atq; æui glaciem cohibent. riget ardua montis
Aetherij facies, surgentíq; obuia Phœbo
Duratas nescit flammis mollire pruinas.
Quantum tartareus regni pallentis hiatus
Ad manes imos, atq; atræ stagna paludis
A supera tellure patet, tam longa per auras
Erigitur tellus, & cœlum intercipit umbra.
Nullum uer usquam, nulliq; æstatis honores.
Sola iugis habitat diris, sedesq; tuetur
Perpetuas deformis hyems. illa undiq; nubes
Huc atras agit, & mistos cum grandine nimbos.
Iam cuncti flatus, uentíq; furentia regna
Alpina posuere domo. caligat in altis
Obtutus saxis, abeuntq; in nubila montes.
Mistus Athos Tauro, Rhodopéq; adiuncta minanti
Ossáq; cum Pelio, cumq; Hemo cesserit Othrys.
Primus inexpertas adijt Tirynthius arces,
Scindentem nubes, frangentémq; ardua montis
Spectarunt superi, longisq; ab origine sæclis
Intemerata gradu, magna ui saxa domantem.
At miles dubio tardat uestigia gressu,
Impia ceu sacros in fines arma per orbem,
Natura prohibente, ferant, diuisq; repugnent.
Contra quæ ductor non alpibus ille, nec ullo
Turbatus terrore loci, sed languida monstris

Corda

Corda uirûm fouet hortando, reuocatq; uigorem.
Non pudet obsequio superûm, fessosq; secundis
Post belli decus, atq; acies, dare terga niuosis
Montibus? & segnes submittere rupibus arma?
Nunc o, nunc socij dominantis mœnia Romæ
Credite uos, summumq; Iouis conscendere culmen.
Hic labor Ausoniam dabit. hic in uincula Tybrim.
Nec mora, commotum promissis ditibus agmen
Erigit in collem, & uestigia linquere notæ
Herculis edicit magni, crudisq; locorum
Ferre pedem, ac proprio turmas euadere calle.
Rumpit inaccessos aditus, atq; ardua primus
Exuperat, summaq; uocat de rupe cohortes.
Tum qua durati concreto frigore collis,
Lubricat frustratur canenti semita cliuo,
Luctantem ferro glaciem premit. haurit hiatu
Nix resoluta uiros, altoq; a culmine præceps
Viuentis turmas operit delapsa ruina.
Interdum aduerso glomeratas turbine chorus,
In media ora niues fuscis agit horridus alis.
Aut rursum immani stridens auulsa procella,
Audacis rapit arma uiri, uoluensq; per orbem
Contorto rotat in nubes sublimia flatu.
Quoq; magis subire iugo, atq; euadere nisi
Erexere gradum, crescit labor, ardua supra
Sese aperit fessis, & nascitur altera moles.
Vnde nec edomitos, exudatosq; labores
Respexisse libet. tanta formidine plena
Exterrent repetita oculis, atq; una pruinæ,
Canenti, quacunq; datur permittere uisus,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

I ngeritur facies, medio sic nauita ponto
C um dulcis liquit terras, & inania nullos
I nueniunt uentos, securo carbasa malo,
I mmensas prospectat aquas, ac uicta profundis
A equoribus, fessus renouat sua lumina cœlo.
I amq; super clades, atq; importuna locorum,
I lluuie rigidæq; comæ squalore perenni
H orrida semiferi promunt è rupibus ora,
A tq; euulsa cauis exesi pumicis antris
A lpina inuadit manus, assuetóq; uigore
P er dumos, notásq; niues, atq; inuia pernix
C lausum montiuagis infestat cursibus hostem.
M utatur iam forma locis. hic sanguine multo
I nfectæ rubuere niues. hic nescia uinci
P aulatim glacies cedit tepefacta cruore,
D umq́; premit sonipes duro uestigia cornu,
V ngula perfossis hæsit compressa pruinis.
N ec pestis lapsus simplex, abscissa relinquunt
M embra gelu, fractósq; asper rigor amputat artus.
B issenos soles, totidem per uulnera sæuas
E mensi noctes, optato uertice sidunt,
C astráq; præruptis suspendunt ardua saxis.
A t Venus ancipiti mentem labefacta timore,
A ffatur genitorem, & rumpit mœsta querelas.
Q uis pœnæ modus, aut pereundi terminus, oro
A eneadis erit? & quando terrásq;, fretumq;
E mensis sedisse dabis? cur pellere nostros
A te concessa Pœnus parat urbe nepotes?
A lpibus imposuit Libyen, finemq́; minatur
I mperio. casus metuit iam Roma Sagunti.

Quo Troiæ extremos cineres, sacramq; ruinam,
Assaraciq; larem, & Vestæ secreta feramus?
Da sedem genitor, tutisq; iacere. parumne est
Exilia errantes totum quæsisse per orbem?
Anne iterum capta repetentur Pergama Roma?
His Venus, & contra genitor sic deinde profatur.
Pelle metus, neu te Tyriæ conamina gentis
Turbarint Cytherea, tenet, longumq; tenebit
Tarpeias arces sanguis tuus. hac ego martis
Mole uiros spectare paro, atq; expendere bello.
Gens ferri patiens, ac læta domare labores
Paulatim antiquo patrum desuescit honori.
Atq; ille haud unquam parcus pro laude cruoris,
Et semper famæ sitiens, obscura sedendo
Tempora agit, mutum uoluens inglorius æuum;
Sanguine de nostro populus, blandoq; ueneno
Desidiæ, uirtus paulatim euicta senescit.
Magnæ molis opus, multoq; labore parandum,
Tot populos inter, soli sibi poscere regna.
Iamq; tibi ueniet tempus, quo maxima rerum
Nobilior sit Roma malis. hinc nomina nostro
Non indigna polo referet labor. hinc tibi Paulus,
Hinc Fabius, gratusq; mihi marcellus opimis.
Hi tantum parient Latio per uulnera regnum;
Quod luxu, & multum mutata mente nepotes,
Non tamen euertisse queant, iamq; ipse creatus
Qui Pœnum reuocet patriæ, Latioq; repulsum
Ante suæ muros Carthaginis exuat armis.
Hinc Cytherea tuis longo regnabitur æuo.
Exin securibus uirtus cælestis ad astra

Efferet, & sacris augebit nomen Iuli
Bellatrix gens bacifero nutrita Sabino.
Hinc pater ignotam donabit uincere Thulen,
Inq; caledonios primus trahet agmina lucos.
Compescet ripis Rhenum. reget impiger Afros,
Palmiferamq; senex bello domitabit Idumen.
Nec stygis ille lacus, uiduataq; lumine regna,
Sed superûm sedes, nostrosq; tenebit honores.
Tum iuuenis magno præcellens robore mentis,
Excipiet patriam molem, celsusq; feretur
Aequatum imperio tollens caput. hic fera gentis
Bella palestinæ primo delebit in æuo.
At tu transcendens Germanice facta tuorum,
Iam puer auricomo performidate Batauo,
Nec te terruerint tarpei culminis ignes,
Sacrilegas inter flammas seruabere terris.
Nam te longa manent nostri consortia mundi.
Hic laxos arcus olim Gangetica pubes
Submittet, uacuasq; ostendet Bactra pharetras.
Hic & ab arctoo currus aget axe per urbem,
Ducet & eoos Baccho cedente triumphos.
Idem indignantem transmittere dardana signa,
Sarmaticis uictor compescet sedibus Istrum.
Quin & romuleos superabit uoce nepotes,
Queis erit eloquio partum decus. huic sua musæ
Sacra ferent, meliorq; lyra. cui substitit Ebrus,
Et uenit Rhodope. Phœbo miranda loquetur.
Illa etiam qua prisca fides stat regia nobis
Aurea tarpeia ponet capitolia rupe,
Et iunget nostro templorum culmina cœlo.

Tunc o nate deum, diuosq; dature beatis
Imperio terras patrio rege, tarda senectam
Hospitia excipient cœli, solioq; Quirinus
Concedet, mediumq; parens fraterq; locabunt.
Siderei iuxta radiabunt tempora nati.
Dum pandit seriem uenturi Iuppiter æui,
Ductor agenoreus tumulis delatus iniquis,
Lapsantem dubio deuexa per inuia nisu
Firmabat gressum, atq; humentia saxa premebat.
Non acies, hostis'ue tenet, sed prona minaci
Prærupto turbat, & cautibus obuia rupes.
Stant clausi, mœrentq; moras, & dura uiarum.
Nec refouere datur torpentia membra quiete,
Noctem operi iungunt, & robora ferre coactis
Approperant humeris, ac raptas collibus ornos,
Iamq; ubi nudarunt sylua, densissima montis
Aggessere trabes, rapidisq; accensus in orbem
Excoquitur flammis scopulus. mox proruta ferro
Dat gemitum patiens resoluto pondere moles,
Atq; aperit fessis antiqui regna Latini.
His tandem ignotas transgressus casibus alpes
Taurinis ductor statuit tentoria campis.
Interea uoces Iouis, atq; oracula portans
E mensis aderat Garamantum lætus arenis
Bostar, & ut uiso stimulabat corda tonante.
Maxime Belidæ, patrijs qui à mœnibus arces
Seruitium dextra, libycas penetrauimus oras.
Nos tulit ad superos perfundens sydera Syrtis,
Nos pœne æquoribus tellus uiolentior hausit,
Ad finem cœli medio tenduntur ab ore

Squalentes campi.tumulum natura negauit
Immensis spatijs,nisi quem caua nubila torquens
Construxit turbo,impacta glomeratus arena.
Vel si perfracto populatus carcere terras
Africus,aut pontum spargens super æthera chorus
Inuasere truces capientem prælia campum,
Inq; uicem ingesto cumularunt puluere montis.
Has obseruatis ualles enauimus astris,
Nanq; dies confundit iter,peditemq; profundo
Errantem campo,& semper media arua uidentem
Sidonijs cynosura regit fidissima nautis.
Verum ubi defessi lucos,nemorosaq; regna
Cornigeri Iouis,& fulgentia templa columnis
Aduenimus magnis,quam læta fronte sacerdos
Exceptos,hospes tectis inducit Arisbas.
Stat fano uicina nouum & memorabile,lympha,
Quæ nascente die,quæ deficiente tepescit,
Quæq; riget,medium cum sol accendit Olympum,
Atq; eadem rursus nocturnis feruet in umbris,
Tum locat plena deo,dites sine uomere glebas
Ostentat senior,lætaq; ita mente profatur.
Has umbras nemorum,& connexa cacumina cœlo,
Calcatosq; Ioui lucos,prece Bostar adora.
Nam cui dona Iouis non diuulgata per orbem
In gremio Thebes geminas sedisse columbas?
Quarum chaonias pennis quæ contigit oras,
Implet fatidico dodonida munere quercum.
At quæ Carpathium super æquor uecta,per auras
In Libyen niueis tranauit concolor alis,
Hanc sedem primo Cythereia condidit ales.

H ic ubi nunc aras, lucosq; uidetis opacos,
D uctore electo gregis (admirabile dictu)
L anigeri capitis media inter cornua perstans,
M armaricis ales populis responsa canebat.
M ox subitum nemus, atq; annoso robore lucus
E xiluit, qualesq; premunt nunc sydera quercus
A` prima uenere die. prisco inde fauore
A rbor numen habet, coliturq; tepentibus alis.
D umq; ea miramur, subito stridore tremendum
I mpulsæ patuere fores, maiorq; repente
L ux oculos ferit. ante aras stat ueste sacerdos
E ffulgens niuea, & populi concurrere certant.
I nde ubi mandatas effudi pectore uoces,
E cce intrat subitus uatem deus, alta sonoro
C ollisis trabibus uoluuntur murmura luco,
A c maior nota iam uox prorumpit in auras.
T enditis in latium, belloq; agitare paratis
A ssaraci prolem Libyes cœpta aspera cerno,
G radiuumq; trucem, currus iam scandere, & atram
I n latus hesperium flammam expirare, furentis
C ornipedes, multoq; fluentia sanguine lora.
T u qui pugnarum euentus, extremaq; fati
D eposcis, claroq; ferox das uela labori,
I nuade ætoli ductoris Iapiga campum.
S idonios augebis auos, nulliq; relinques
A ltius Ausoniæ penetrare in uiscera gentis.
D onec uicta tibi trepidabunt dardana regna,
N ec ponet pubes unquam Saturnia curam,
D um carpet superas in terris Annibal auras.
T alia portabat lætis oracula Bostar,
I mpleratq; uiros pugnæ propioris amore.

F A ma per Ausoniæ turbatas spargitur urbes,
N ubiferos montes, & saxa minantia cœlo,
A ccepisse iugum, Pœnosq; per inuia uictos,
A emulaq; Herculei iactatur fama laboris,
D escendisse ducem. diros canit improba motus,
E t gliscit gressu, uolucriq; citatior euro.
T errificis quatit attonitas rumoribus arces,
A struit auditis docilis per inania rerum
P ascere rumorem uulgi pauor. itur in acreis
B ellorum raptim curas, subitusq; per omnem
A usoniam Mauors strepit, & ciet arma, urosq;.
P ila nouant, ac detersa rubigine sæuus
I nduitur ferro splendor, iuuenumq; repostæ
I nstaurant galeæ coni decus. hasta inuatur
A mento, renouantq; noua fornace bipennes.
C onseritur tegmen laterum impenetrabile, multas
P assurus dextras, atq; irrita uulnera thorax.
P ars arcu inuigilant. domitat pars uerbere anhelum
C ornipedem in gyros, saxoq; exasperat ensem.
N ec uero muris, quibus est luctata uetustas,
F erre morantur opem. subuectant saxa, cauasq;
R etractant turres, edit quas longior ætas.
H inc tela accipiunt arces, & robora portis,
E t fidos certant obices accersere sylua.
C ircundant fossas. haud segnis cuncta magister

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Præcipitat timor, ac uastis trepidatur in aruis.
Deseruere larem. portant ceruicibus ægras
Attoniti matres, ducentésq; ultima fila.
Grandæuos rapuere senes. tum crine soluto
Ante agitur coniux. dextra, leuáq; trahuntur
Parui, non æquo comitantes ordine nati.
Sic uulgus, traduntq; metus, nec poscitur author.
At patres, quanquam exterrent immania cœpta,
Inq; sinu bellum, atq; alpes, & peruia saxa
Decæpere, tamen crudam contra aspera mentem,
Et magnos tollunt animos. iuuat ire periclis
Ad decus, & dextra memorandum condere nomen.
Quale dedit nunquam rebus fortuna secundis.
Sed Libyæ ductor tuto fouet agmina uallo
Fessa gradum, multoq; gelu torpentia neruos,
Solandiq; genus, lætis ostentat ad urbem
Per campos superesse uiam, Romamq; sub ictu.
At non & rerum curas, consultáq; belli
Stare probat, solusq; nequit perferre quietem.
Armiferæ quondam priscæ inter tempora gentes
Ausonium inuasere latus, sedésq; beatas,
Et metui peperere manu. mox impia bella,
Tarpeius pater, & capti sensere Quirites.
Hic dum sollicitat donis, & inania corda,
Ac fluxam morum gentem fouet, armáq; iungit,
Iam consul uolucri peruectus littora classe
Scipio, phocaicis sese referebat ab oris.
Ingentésq; duces, pelagi, terræq; laborem
Diuersum emensos, propiora pericula uallo
Iungebant, magnæq; aderant primordia cladis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Nanq; ut collatis admoto consule castris
Sustulerat fortuna moras, signumq; furoris
Accensæ uiso poscebant hoste cohortes.
Debellata procul, quæcunq; uocantur Ibēris
Ingenti Tyrius nemorosa per agmina ductor
Voce sonat, non Pyrenen, Rhodanum'ue furentem,
Iussa aspernatos, rutulam fumasse Saguntum.
Raptum per Celtas iter, & qua ponere gressum,
Amphitryoniadæ fuerit labor, isse sub armis
Pœnorum turmas, equitemq; per ardua uectum
Insultasse iugo, & fremuisse hinnitibus alpis.
Contra pulchra suos uocat ad discrimina consul.
Hostem miles habes fractum, ambustumq; niuosis
Cautibus, atq; ægre torpentia membra trahentem.
En age, qui sacros montes, rupesq; profundas,
Transiluit, discat quanto stat celsius arce
Herculea uallum, & maius sit scandere collis.
An nostros rupisse globos, det inania famæ.
Dum magna fuso pugna, retroq; ruenti
Qua uentum est, obstent alpes. super ardua ductum
Huc egere dei, latios ut sanguine fines
Imbueret, tellusq; hostilis conderet ossa.
Scire libet, noua nunc nobis, atq; altera bellum
Carthago, an'ne eadem mittat, quæ mersa sub æquor
Egates inter uasto iacet obruta ponto.
Hæc ait, atq; agmen Ticini flectit ad undas.
Cæruleas Ticinus aquas, & stagna uadoso
Perspicuus seruat turbari nescia fundo,
Ac nitidum uiridi lente trahit amne liquorem.
Vix credas labi, ripis tam mitis opacis

Argutos

Argutos inter uolucrum certamina cantus,
Somniferam ducit lucenti gurgite lympham.
Iamq; sub extremum noctis fulgentibus umbris
Lux aderat, somnusq; suas confecerat horas.
Explorare locos consul, collisq; propinqui
Ingenium, & campis quae sit natura parabat.
Par studium Poeno, similesq; in pectore curae.
Ergo aderant rapidis equitum comitantibus alis.
Verum ubi commoto docuerunt puluere nubes
Hostem ferre gradum, & propius, propiusq; sonoro
Quadrupedum cornu tellus gemit, ac simul acer
Vincentum lituos hinnitus saeuit equorum.
Arma uiri, rapite arma uiri, dux instat uterq;.
Ambobus uelox uirtus, geminusq; cupido
Laudis, & ad pugnas, martemq; insania concors.
Haud mora iam tantum campi dirimebat ab ictu,
Quantum impulsa ualet comprendere lancea nodo,
Cum subitum liquida, non ullis nubibus aethra
Augurium mentes, oculosq; ad sydera uertit.
Accipiter medio tendens a limite solis,
Dilectas Veneri, notasq; in honore Diones
Turbabat uiolentus aues, atq; unguibus idem,
Idem nunc rostro, duris nunc ictibus alae
Ter quinas dederat saeua inter uulnera leto.
Nec finis, saties'ue noui sed sanguinis ardor
Gliscere, & urgebat trepidam iam caede priorum,
Incertamq; fugae pluma labente columbam.
Donec phoebeo ueniens Iouis ales ab ortu,
In tenuis tandem nubes dare terga coëgit.
Tum uictrix laetos signa ad romana uolatus

Conuertit, proles'q; ducis, qua parte decora
Scipio quassabat puerilibus arma lacertis,
Clangorem bis, ter'q; dedit, rostro'q; corusca
Perstringens conum galeæ se reddidit astris.
Exclamat Liger, huic superos sentire monentes
Ars fuit, ac penna monstrare futura magistra.
Poene bis octonos Italis in finibus annos
Audaci similis uolucri, sectabere pubem
Ausoniam, multam'q; feres cum sanguine prædam.
Sed compesce minas, renuit tibi daunia regna
Armiger ecce Iouis. nosco te summe deorum.
Adsis o, firmes'q; tuæ pater alitis omen,
Nam tibi seruantur, ni uano cassa uolatu
Mentitur superos præpes, postrema subactæ
Fata puer Libyæ, & maius Carthagine nomen.
Contra læta Bogus Tyrio canit omnia regi,
Et faustum accipitrem, cæsas'q; in nube uolucres,
Aeneadis cladem, & Veneris portendere genti.
Tum dictis comitem contorquet primus in hosteis
Ceu suadente deo, & fatorum conscius hastam.
Illa uolans patuli longe per inania campi,
Letum perdiderat spacio, ni fusus habenas,
Dum primæ decus affectat decerpere pugnæ,
Obuia quadrupedis præceps Catus ora tulisset.
Sic elanguescens, & iam casura petitum
Inuenit uulnus, cædem'q; recepit ab hoste
Cornus, & oblatæ stetit inter tempora frontis.
Incurrunt acies, magno'q; fragore per æquor
Suspendunt cuncti frenis sublime reductos
Cornipedes, ultro'q; ferunt, erectus in auras

It sonipes,

It sonipes, rapidaq; uolans per aperta procella
Tenuia uix summo uestigia puluere signat.
Boiorum ante alias Chryxo duce mobilis ala,
Arietat in primos, obijcitq; immania membra.
Ipse tumens ataui Brenni se stirpe ferebat
Chryxus, & in titulos capitolia capta trahebat.
Tarpeioq; iugo demens, & uertice sacro
Pensanteis aurum Celtas umbone ferebat.
Colla uiri fuluo radiabant lactea torque.
Auro uirgatæ uestes, manicæq; rigebant
Ex auro, & simili uibrabat crista metallo.
Sternitur impulsu uasto perculsa Camertum
Prima phalanx, spissæq; ruunt conferta per arma
Vnde Boiorum, sociata examina densent.
Infandi Senones, collisaq; quadrupedantum,
Pectoribus toto uoluuntur corpora campo.
Arua natant, altusq; uirûm cruor, altus equorum
Lubricat belligeræ sorbet uestigia turmæ.
Seminecum letum peragit grauis ungula pulsu,
Et circunuolitans tetros è sanguine rores
Spargit humo, miserisq; suo lauit ora cruore.
Spicula prima puer tumidi Tyrrhene Pelori
Purpureo moriens uictricia sanguine tingis.
Nam tibi cum stimulas cornu, atq; in prælia mentes
Accendis, renouasq; uiros ad uulnera cantu,
Hæsit barbaricum sub anhelo gutture telum,
Et clausit raucum letali uulnere murmur.
At sonus extremo morientis fusus ab ore,
Fessa pererrauit mutis iam cornua labris.
Chryxus Picentem, Laurumq;, nec eminus ambo,

S ed gladio Laurum, Picenti rasilis hastæ
R ipis lecta padi letum tulit. auia nanq;
D um petit, ac leuo meditatur fallere gyro,
H asta uiri fœmur, & pariter per anhela uolantis
I lia sedit equi, geminam dedit horrida mortem.
I dem sanguinea Venuli ceruice reuellens,
S ternit præcipitem trepido te Farfare telo,
E t te sub gelido nutritum Tulle uelino.
E gregium Ausoniæ decus, ac memorabile nomen
S i dent fata moras, aut seruent fœdera Pœni.
T um Remulũ, atq; olim celeberrima nomina bello,
T iburtes magnos Hispellatemq;, Metaurumq;,
E t Damum dubia meditatus cuspide uulnus.
N ec locus est Tyrijs belli, pugnæue, sed omnem
C elticus impleuit campum furor. irrita nulli
S picula torquentur, statq; omne in corpore ferrum.
H ic inter trepidos immane Quirinius audens,
C ui fugere ignotum, atq; inuicta mente placebat
R ebus in aduersis, exceptum pectore letum
C uspide flammat equum, ac dispergit gesa lacerto.
S i reserare uiam, atq; ad regem rumpere ferro
D etur iter, certusq; necis. petit omnibus ausis
Q uod nequeat sentire decus, cadit inguine fosso
T eutalus, & uasto quatitur sub pondere tellus.
O ccumbit Sarmens, flauam qui ponere uictor
C æsariem, crinemq; tibi Gradiue uouebat,
A uro certantem, & rutulum sub uertice nodum.
S ed Parcæ intonsa non exaudita uouentem
A d manes traxere coma. per candida membra
I t fumans cruor, & tellus perfusa rubescit.

At non

At non tardatus iaculo occurrente Lycaunus
Irruit, aduersumq; uiro rotat obuius ensem,
Et ferit insurgens, humero qua brachia lenti
Annectunt nerui, decisáq; uulnere læua
Laxatis paulum moribunda pependit habenis.
Dumq; micans tremulo conatu lora retentat,
Flectentem assuetos imitatur nescia frenos.
Demetit Auersi Vesagus, tum colla, iubaq;
Suspensam portans galeam, atq; inclusa perempti
Ora uiri, patrio diuos clamore salutat.
Dumq; ea Gallorum populi dant funera campo
Accitus propere castris in prælia consul
Raptabat turmas, primusq; ruebat in hostem
Candenti sublimis equo. trahit undiq; lectum
Diuitis Ausoniæ iuuenem, Marsosq;, Coramq;,
Laurentumq; decus, iaculatoremq; Sabellum,
Et gradiuicolam celso de colle Tudertem,
Indutosq; simul gentilia lina Faliscos,
Quosq; sub herculeis taciturno flumine muris
Pomifera arua creant, aniænicolæq; Cathylli,
Quosq; in prægelidis duratos Hernica riuis
Mittebant saxa & nebulosi rura Casini.
Ibant in martem terræ dominantis alumni
Damnati superis, nec iam reditura iuuentus.
Scipio, qua medius pugnæ uorat agmina uortex,
Infert cornipedem, atq; instinctus strage suorum
Inferias cæsis mactat Labarumq;, Padumq;,
Et Camum, & multo uix fusum uulnere Brennum,
Gorgoneoq; Larum torquentem lumina uultu
Occidit, tristi pugnas Leopontice fato.

N am dum frena ferox obiecto corpore prensas,
A tq; aequas celsus residentis consulis ora,
I pse pedes frontem in mediam grauis incidit ensis,
E t diuisum humeris iacuit caput Abbatus amens,
Q ui luctatur equo, parmáq; incursibus obstat,
I ctu quadrupedis fulua porrectus arena,
E lisa incussis amisit calcibus ora.
P erfurit Ausonius turbata per aequora ductor.
C eu gelidus Boreas totum cum substulit imo
I carium fundo uictor mare. nauita uasto
I actatur sparsus lacerata classe profundo,
C unctáq; canenti perfunditur aequore Cyclas.
C hryxus ut in tenui spes, exiguumq; salutis
I am uidet esse suae, mortemq; astare propinquam,
A rmat contemptu mentem necis. horrida barba
S anguinea rutilat spuma, rictusq; furentis
A lbet, & effuso squalent à puluere crines.
I nuadit Tarium uicino consule pugnas
M iscentem, saeuisq; uirum circuntonat armis.
V oluitur ille solo, nam pronum effundit in armos.
F ata extrema ferens abies, rapiturq; pauore
T ractus equi, uinctis connexa ad angula membris,
L onga cruor sparso liquit uestigia campo;
E t tremulos cuspis ductus in puluere signat.
L audabat leti iuuenem, egregiosq; parabat
V lsci consul manes, cum dira per auras
V ox uenit, & Chryxum ferri clamoribus audit.
H aud notum uultu, surgit uiolentior ira
C ominus, atq; oculos optato in corpore figit.
T um stimulans grato plausae ceruicis honore

Cornipedem

Cornipedem alloquitur. uulgum, martemq́; minorem
Hactenus, & leto dedimus sine nomine gentem
Nos Gargane uocant superi ad maiora. uides'ne
Quantus eat Chryxus, iam nunc tibi præmia pono.
Illum sidonio fulgentem ardore tapeta,
Barbaricum decus, & fuluis donabere frænis.
Sic fatus, magno Chryxum clamore ciebat
In pugnam, ac uacuo poscebat prælia campo.
Nec detrectantem par ira accenderat hostem.
Vt iussæ cessere retro, spaciumq́; dederunt
Hinc atq; hinc alæ. medio stetit æquore pugna.
Quantus phlegreis telluris alumnus in aruis
Mouit signa minax, & cœlum exterruit armis,
Tantus semifero Chryxus sub pectore murmur
Torquet, & horrisonis ululatibus erigit iras.
Nemo ne incensæ, captæq; superfuit urbi?
Vt tibi quas Brenni populus ferremus in arma
Narraret dextras? disce en nunc inquit, & una,
Contorquet nodis, & obusto robore diram
Vel portas quassasse trabem. sonat illa tremendum,
Ac nimio iactu seruasse improuida campi
Distantis spacium, propiorem transuolat hostem.
Cui consul. ferre hoc umbris, proauoq́; memento
Quam procul occumbas tarpeia à sede, tibiq;
Haud licitum sacri capitolia cernere montis.
Tum nodo, cursuq; leui simul adiuuat hastam
Dignam mole uiri nixus. fugit illa per ora
Multiplices lini, sub tectaq; tegmina neruis,
Atq; altum tota metitur cuspide pectus.
Procumbit lata porrectus in arma ruina,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

E t percussa gemit tellus ingentibus armis.
H aud aliter structo tyrrhena ad littora saxo
P ugnatura fretis, subter cæcis'q; procellis
P ila immane sonans impingitur ardua ponto.
I mmugit Neræus, diuisa'q; cærula pulsu
I llisum accipiunt irata sub æquora montem.
D uctore amisso pedibus se credere Celtæ
V na spes animæ, tantus'q; pependerat ardor.
A c ueluti summo uenator densa Picano
C um lustra exagitat, spissis'q; cubilibus atram
I mmittit passim dumosa per inuia pestem.
D um tacitas uires, & flammam colligit ignis,
N igranti piceus sensim caligine uertex
V oluitur, & pingui contorquet nubila fumo.
M ox subita in toto lucent incendia monte,
F it sonitus, fugere feræ, fugere uolucres.
A tq; unà longæ trepidant in ualle iuuencæ.
A t Mago ut uertisse globos, primum'q; laborem,
Q ui solus genti est, cassum uidet, arma suorum,
A c primum in pugnas equitem uocat. undiq; nudi
A ssiliunt frenis, infrenati'q; manipli.
N unc itali in tergum uersis referuntur habenis,
N unc rursus Tyrias retro pauor aduehit alas.
A ut illi dextros lunatis flexibus orbes,
A ut illi læuos sinuant in cornua gyros.
T exunt alterno glomerata uolumina cursu.
A c cædem refugam, cædentes arte resoluunt.
H ac pontum uice (ubi exercet discordia uentos)
F ert Boreas, Eurus'q; refert, molem'q; profundi
N unc huc alterno, nunc illuc flamine gestant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Aduolat aurato perfulgens murice ductor
Sidonius, circaq́; metus, terrorq́;, furorq́;.
Isq; ubi Callaici radiantem tegminis orbem
Extulit, & magno percussit lumine campos,
Spes uirtusq́; cadunt, trepidaq́; a mente recedit
Vertere terga pudor, nec leti cura decori,
Sed fugere infixum est, terræq́; optantur hiatus.
Sic, ubi caucaseis tygris se protulit antris,
Linquuntur campi, & tutas petit omne latebras
Turbatum insano uultu pecus, illa pererrat
Disiectas uictrix ualles, iamq́; ora reducto
Paulatim nudat rictu, ut præsentia mandat
Corpora, & immani stragem meditatur hiatu.
Non illum Metabus, non illum celsior Vfens
Euasere tamen. quamuis hic alite planta,
Hic ope cornipedis totis ferretur habenis.
Nam Metabum ad manes demisit cuspide fulgens
Fraxinus Vfentem collapsum poplite flexo
Ensis obit, laudemq́; pedum cum sanguine ademit.
Iamq́; dedit leto Stemium, Laurumq́;, domoq́;
Collinum gelida, uitreo quem fucinus antro
Nutrierat, dederatq́; lacum transmittere nando.
Fit socius leti coniecta Massicus hasta
Vitiferi sacro generatus uertice montis,
Et lyris nutritus aquis. qui fonte quieto
Dissimulat cursum, ac nullo mutabilis imbri
Perstringit tacitas gemmanti gurgite ripas.
Exoritur rabies cædum, ac uix tela furori
Sufficiunt. teritur iunctis umbonibus umbo,
Pesq́; pedem premit, & nutantes casside cristæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Hostilem tremulo pulsant conamine frontem.
Tergemini primam ante aciem fera prælia fratres
Miscebant. quos lædæo sidonia Barce
Xantippo felix uteri inter bella crearat.
Res Graiæ, ductorq́; parens, ac nobile Amycle
Nomen, & iniectus spartanis colla cathenis
Regulus inflabant ueteri præcordia fama,
Marte probare genus, factisq́; Lacona parentem
Ardebant, gelidosq́; dehinc inuisere montes
Taigeta, & tandem bellis innare subactis
Eurotam patrium, ritusq́; uidere Lycurgi.
Sed Spartam penetrare deus, fratresq́; negabant
Ausonij totidem numero, quos miserat altis
Egeriæ genitos immitis Aricia lucis.
Aetatis, mentisq́; pares. at non dabat ultra
Cloto dura lacus, aramq́; uidere Dianæ.
Nanq; ut in aduersos impacti turbine pugnæ
Eumachus, & Clytias, & lætus nomine patris
Xantippus iunxere gradus, ceu bella leones
Inter se furibunda mouent, & murmure anhelo
Squalentis campos, & longa mapalia complent.
Omnis in occultas rupes, atq; auia pernix
Maurus saxa fugit, coniuxq́; libyssa profuso
Vagitum cohibens suspendit ab ubere natos.
Illi dira fremunt, perfractaq́; in ore cruento
Ossa sonant, pugnantq́; feris sub dentibus artus.
Haud secus Aegeriæ pubes. hinc Virbius acer,
Hinc Capys assiliunt, paribusq́; Albanus in armis.
Subsidens paulum perfossa proruit aluo
Albanum Clytias. ast illi cuncta repente

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Impleru nt clypeum miserando uiscera lapsu.
Eumachus inde Capyn, sed tota mole tenebat
Ceu fixum membris tegmen, tamen improbus ensis
Adnexam parmæ decidit uulnere leuam.
Inq; suo pressa est non reddens tegmina nisu
Infelix manus, atq; hæsit labentibus armis.
Vltima restabat fusis iam palma duobus
Virbius. huic trepidos simulanti ducere gressus
Xantippus gladio, rigida cadit Eumachus hasta,
Et tandem æquatæ geminato funere pugnæ,
Inde alterna uiris transegit pectora mucro,
Inq; uicem erepta posuerunt prælia uita.
Felices leti pietas, quos addidit umbris.
Optabunt similes uenientia sæcula fratres;
Extremumq́; decus memori celebrabitur æuo:
Si modo ferre diem, miserosq́; uidere nepotes
Carmina nostra ualent, nec famam inuidit Apollo.
At consul toto palantes æquore turmas
Voce tenet, dum uoce uiget. quo signa refertis?
Quis uos heu uobis pauor abstulit? horrida primi
Si sors uisa loci, pugnæq; lacessere frontem
Post me state uiri, & pulsa formidine tantum
Aspicite has dextras. capti genuere parentes
Quos fugitis. quæ spes uictis? alpes'ne petemus
Ipsam turrigero portantem uertice muros?
Credite submissas Romam nunc tendere palmas.
Natorum passim raptus, cædem'ue parentum,
Vestalesq́; focos extingui sanguine cerno.
Hoc arcete nefas. postquam inter talia crebro
Clamore obtusæ, crassoq; à puluere fauces

H inc læua frenos, hinc dextra corripit arma,
E t latum obiectat pecus, strictumq́; minatur
N unc sibi, nunc trepidis ni restent comminus, ensem.
Q uas acies alto genitor dum spectat olympo,
C onsulis egregij mouere pericula mentem,
G radiuum uocat, & patrio sic ore profatur.
M agnanimi me nate uiri, ni bella capessis,
H aud dubie extremus terret labor. eripe pugnæ
A rdentem, oblitumq́; sui dulcedine cædum
S iste ducem Libyæ. nam plus petit improbus uno
C onsulis exitio, tota q̃ strage cadentum.
P ræterea cernis teneræ qui prælia dextræ
I am credit puer, atq; annos transcendere factis
M olitur, longumq́; putat pubescere bello.
T e duce primitias pugnæ, te magna magistro
A udeat, & primum hoc uincat seruasse parentem.
H æc rerum sator. at Mauors in prælia currus
O drysia tellure uocat, tum fulminis atri
S pargentem flammas clypeum, galeamq́; deorum.
H aud illi facilem, multoq́; labore cyclopum
S udatum thoraca capit, quassatq́; per auras
T itanium bello satiatam sanguinis hastam,
A tq; implet curru campos. exercitus unà
I rarum, Eumenidesq́; simul, letiq; cruenti,
I nnumeræ facies, frenisq́; operata regendis
Q uadrijugos atro stimulat Bellona flagello.
F ertur ab immenso tempestas horrida cœlo,
N igrantesq́; globos, & turbida nubila torquens
I nuoluit terras. quatitur saturnia sedes
I ngressu tremefacta dei, ripasq́; relinquit

Audito curru, fontiq; relabitur amnis.
Ductorem ausonium telis garamantica pubes
Cinxerat, & Tyrio regi noua dona parabat,
Armorum spolium, & rorantia consulis ora.
Stabat fortunæ non cedere certus, & acri
Mole retorquebat crudescens cædibus hastas.
Iamq; suo, iamq; hostili perfusa cruore
Membra madent. cecidere iubæ, gyroq; per orbem
Arctato Garamas iaculis propioribus instat.
Et librat sæua coniectum cuspide ferrum.
Hic puer ut patrio defixum corpore telum
Conspexit, maduere genæ, subitoq; trementem
Corripuit pallor, gemitumq; ad sydera rupit.
Bis conatus erat præcurrere fata parentis
Conuersa in semet dextra, bis transtulit iras
In pœnos Mauors, fertur per tela, per hosteis
Intrepidus puer, & Gradiuum passibus æquat.
Continuo cessere globi, latusq; repente
Apparet campo limes. metit agmina tectus
Cœlesti clypeo, & sternit super arma iacentum
Corpora, & authorem teli, multasq; paternos
Ante oculos, animas, optata piacula mactat.
Tunc rapta propere duris ex ossibus hasta
Innixum ceruice ferens, humeroq; parentem,
Emicat, attonitæ tanta ad spectacula turmæ.
Tela tenent, ceditq; loco Libys asper, & omnis
Late cedit Iber, pietasq; insignis, & ætas
Belligeris fecit miranda silentia campis.
Tum celso è curru Mauors Carthaginis arces
Excindes inquit, tyriosq; ad fœdera coges.

Nulla tamen longo tanta exorietur in æuo
Lux tibi care puer, macte, o macte indole sacra.
Vera Iouis proles, & adhuc maiora supersunt.
Sed nequeunt meliora dari. tum nubila Mauors
Aetheráq;, emenso terras iam sole capessit.
Et fessas acies, castris clausere tenebræ.
Condebat noctem deuexo Cynthia curru
Fraternis afflata rotis, & ab æquore eoo
Surgebant roseæ media inter cærula flammæ.
At consul tristis campos, Pœnisq; secundam
Planitiem metuens, Trebiam, collesq; petebat.
Iamq; dies rapti cursu, uarioq; labore
Et medio abruptus fluitabat in amne solutis
Pons uinclis. qui dardanium transuexerat agmen.
Eridani rapidas aderat cum Pœnus ad undas.
Dumq; uada, & molles aditus, per deuia flexo
Circuitu petit, & stagni languentia quærit.
Interdum rapta uicinis saltibus alno
Flumineam texit qua transuehat agmina, classem.
Ecce aderat Trebiæq; simul uicina tenebat
Trinacrio accitus per cærula longa Peloro
Gracchorum proles consul. gens inclyta, magno
Atq; animosa uiro, multusq; in imagine claris
Perfulgebat auus titulis, belliq;, domiq;.
Nec Pœni positis trans amnem in gramine castris
Deerant, nanq; animos stimulabant prospera rerum;
Increpitansq; super ductor. quis tertius urbi
Iam superest consul? quæ nã altera restat in armis
Sicania? en omnes Latiæ, Dauniq; nepotum
Conuenere manus. feriant nunc fœdera mecum

Ductores

Ductores Italûm, ac leges & pacta reposcant.
At tu donata tela inter martia luce
Infelix animæ, sic sic uiuasq́; tuoq́;
Des iterum hanc laudem nato, nec fine sub æui
Oppetere in bello detur, cum fata uocabunt.
Pugnantem cecidisse meum est. hæc personat ardens.
Inde leui iaculo, Massylumq́; impiger alis
Castra sub ipsa datis irritat, & elicit hostem.
Nec latius uallo miles debere salutem
Fas putat, aut clausas pulsari cuspide portas.
Erumpunt, cunctisq́; prior uolat aggere aperto.
Degener haud Gracchus consul, quatit aura comantes
Cassidis auricomæ cristas, humeroq́; refulget
Sanguinei patrium saguli decus. agmina magno
Respectans clamore uocat, quaq́; obuia densos
Arctat turba globos, rumpens iter, æquore fertur.
Vt torrens celsi præceps è uertice Pindi,
Cum sonitu ruit in campos, magnoq́; fragore
Auulsum montis uoluit latus. obuia passim
Armenta, immanesq́; feræ, syluæq́; trahuntur.
Spumea saxosis clamat conuallibus unda.
Non mihi Meoniæ redeat si gloria linguæ,
Centenasq́; pater det Phœbus rumpere uoces,
Tot cædes proferre queam, quot dextera magni
Consulis, aut contra tyriæ furor edidit iræ.
Murranum ductor Libyæ, ductorq́; Phalantum
Ausonius gnaros belli, ueteresq́; laborum.
Alter in alterius fuderunt comminus ore.
Monte procelloso Murranum miserat Anxur
Tritonis niueo te sacra Phalante profundo.

Vt primum insigni fulsit uelamine consul,
Quanquam orbus partem uisus, unoq; Cupentus
Lumine sufficiens bellis, citat improbus hastam,
Et summæ figit tremebundam margine parmæ.
Cui consul, nanq; ira coquit. pone improbe quicquid
Restat in ore fero, & truncata fronte relucet.
Sic ait intorquens directo turbine robur.
Et dirum tota transmittit cuspide lumen.
Nec leuior dextra generatus Hamilcare sæuit.
Huic cadit infelix niueis Varrenus in armis.
Meuanus Varrenus, arat cui diuitis uber
Campi fulginea, & patulis Clitumnus in aruis.
Candentis gelido profundit flumine tauros.
Sed tristes superi, atq; ingrata maxima cura
Victima tarpeio frustra nutrita tonanti.
Instat Iber leuis, & leuior discurrere Maurus.
Hinc pila, hinc libycæ certant subtexere cornus.
Densa nube polum, quantumq; interiacet æqui
Ad ripas campi, tantum uibrantia condunt
Tela, nec arctatis locus est in morte cadendi.
Allius Argyripa, Dauniq; prouectus ab aruis
Venator rudibus iaculis, & iapige campum
Persultabat equo, mediosq; inuectus in hostes,
Appula non uana torquebat spicula dextra.
Hinc horret thorax samnitis pellibus ursæ,
Et galea annosi uallatur dentibus apri.
Verum ubi turbantem, solo ceu lustra pererret,
In nemore, aut agitet gargano terga ferarum.
Hinc Mago, hinc sæuus pariter uidere Maharbal.
Vt subigente fame diuersis rupibus ursi.

Inuadunt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Inuadunt trepidum gemina inter prælia taurum,
Nec partem prædæ patitur furor, haud secus acer
Hinc, atq; hinc iaculo deuoluitur Allius acto.
It stridens per utrunq; latus Maurusia taxus,
Obuia tum medio sonuerunt spicula corde,
Incertumq; fuit letum, cui cederet hastæ.
Et iam dispersis Romana per agmina signis
Palantes agit ad ripas (miserabile) Pœnus
Impellens trepidos, fluuioq; immergere certat,
Tum Trebia infausto noua prælia gurgite fessis
Inchoat, & precibus iunonis suscitat undas.
Haurit subsidens fugientum corpora tellus.
Infidaq; soli frustrata uoragine sorbet.
Nec niti, lentoq; datur conuellere limo
Mersa pedum penitus uestigia, labe tenaci
Hærent deuincti gressus, resolutaq; ripa
Implicat, aut cæca prosternit fraude paludis.
Iamq; alius super, atq; alius per lubrica surgens,
Dum sibi quisq; uiam per inexplicabile littus
Præripit, & putri luctatur cæspite, lapsi
Occumbunt, seseq; sua pressere ruina.
Ille celer nandi, iam, iamq; apprendere tuta
Dum parat, & celso connixus corpore prensat
Gramina summa manu, liquidisq; emergit ab undis,
Contorta ripæ pedens affigitur hasta.
Hic hostem orbatus telo complectitur ulnis.
Vndantemq; uado permista morte coheret.
Mille simul leti facies Ligus occidit aruis,
Sed proiecta uiri lymphis fluuialibus ora
Sanguineum hauserunt longis singultibus amnem.

E nabat tandem medio uix gurgite pulcher
H irpinus, sociumq́; manus clamore uocabat,
C um rapidis illatus aquis, & uulnere multo
I mpulit asper equus, fessusq́; sub æquora mersit.
A ccumulat clades subito conspecta per undas
V is elephantorum turrito concita dorso.
N anq; uadis rapitur præceps, ceu proruta cautes
A uulsi montis. Trebiamq́; insueta trementem
P ræ se pectore agit, spumantiq́; incubat alueo.
E xplorant aduersa uiros, perq́; aspera duro
Nititur ad laudem uirtus interrita cliuo.
N anq; inhonoratam Fibrenus cernere mortem,
E t famæ mundam impatiens, spectabimur inquit,
N ec fortuna meum condes sub gurgite letum.
E xperiar, sit'ne in terris domiture quod ensis
N on queat ausonius, tyrrhenaq́; perneceet hasta.
T um iacit assurgens, dextroq́; in lumine sistit
S picula sæua feræ, telumq́; in lumine liquit.
S tridore horrisono penetrantem cuspidis ictum.
B elua prosequitur, laceramq́; cruore profuso
A ttollit frontem, & lapso dat terga magistro.
T um uero inuadunt iaculis, crebraq́; sagitta.
A usi iam sperare necem, immensosq́; per armos,
E t laterum extensus uenit atra cuspide uulnus.
S tat multa in tergo, & migranti lancea dorso,
A c syluam ingentem concusso corpore uibrat,
D onec consumptis longo certamine telis
C oncidit, & clausit magna depressa ruina.
E cce per aduersum quanquam tardata morantur
V ulnere membra uirum, subit implacabilis amnem

Scipio,

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Scipio, & innumeris infestat cædibus hostem.
Corporibus, clypeisq; simul, galeisq; cadentum
Contegitur Trebia, & uix cernere linquitur undas.
Mezeus iaculo, Gestar prosternitur ense.
Tum Pelopeus auis cyrenis, incola Telgon.
Hinc torquet rapido correptum è gurgite pilum,
Et quantum longo ferri tenuata rigore
Procedit cuspis, per biantia transigit ora,
Pulsati ligno sonuere in uulnere dentes.
Nec iacto quæsita quies, turgentia membra
Eridano Trebia, Eridanus dedit æquoris undis.
Tu quoq; lapse cadis tumulo post fata negato,
Quid domus Hesperidûm, aut lucæ iuuere dearum
Fuluos aurifera seruantes arbore ramos?
Intumuit Trebia, & stagnis se sustulit imis.
Iamq; ferox totum propellit gurgite fontem,
Atq; omnes torquet uires. furit unda sonoris
Vorticibus, sequiturq; nouus cum murmure torrens.
Sensit, & accensa ductor uiolentius ira
Magnas ò Trebia, & meritas imperfide pœnas
Exolues inquit, lacerum per gallica riuis
Dispergam rura, atq; amnis tibi nomina demam.
Quoq; aperis te fonte premam, nec tangere ripas
Illabiq; Pado dabitur. quæ nam ista repente
Sydonium infelix rabies te reddidit amnem.
Talia iactantem consurgens aggere aquarum
Impulit, atq; humeros curuato gurgite pressit.
Arduus aduersa mole irrumpentibus undis
Stat ductor, clypeoq; ruentem sustulit amnem.
Nec non à tergo fluctus stridente procella,

S pumeus irrorat summas aspergine cristas.
I re uadis, stabilemq; uetat defigere gressum
S ubducta tellure deus, percussáq; longe
R aucum saxa sonant, undæq; ad bella patentes
E xcitæ pugnant, & ripas perdidit amnis.
T um madidos crines, & glauca fronde reuinctum
A ttollit cum uoce caput, pœnasq; superbas
I nsuper, & nomen Trebiæ delere minaris.
O regnis inimice meis. tot corpora porto
D extra fusa tua, clypeis, galeisq; uirorum,
Q uos mactas, arctatus iter, cursúmq; reliqui
C æde uides. stagna alta rubent, retróq; feruntur.
A dde modũ dextræ, aut campis incumbe propinquis.
H æc Venere adiuncta, tumulo spectabat ab alto
M ulciber, obscuræ tectus caligine nubis.
I ngrauat ad cœlum sublatis Scipio palmis.
D ij patrij, quorum auspicijs stat dardana Roma
T alin' me leto tanta inter prælia nuper
S eruastis? fortunæ animam hanc excindere dextra
I ndignum est uisum? redde ò me nate periclis,
R edde hosti. liceat bellanti arcessere mortem.
Q uam patriæ, fratriq; probem. cum percita dictis
I ngemuit Venus, & rapidas detrusit in amnem,
C oniugis inuicti uires. agit undiq; flammam
D ispersus ripis ignis, multosq; per annos
N utritas fluuio populatur feruidus undas.
V ritur omne nemus, lucosq; effusus in altos
I mmissis crepitat uictor Vulcanus habenis.
I amq; ambusta comas abies, iam pinus, & alni,
I am solo restans trunco, dimisit in altum

Populus,

Populus, assuetas ramis habitare uolucres.
Flamma uorax imo penitus de gurgite tractos
Absorbet latices, sæuoq; urgente uapore
Siccus inarescit ripis cruor. horrida late
Scinditur in rimas, & hiatu rupta dehiscit
Tellus, ac stagnis altæ sedere fauillæ.
Miratur pater æternos cessare repente
Eridanus cursus, nympharumq; intima mœstus
Impleuit chorus, attonitis ululatibus antra.
Ter caput ambustum conantem attollere, iacta
Lampade Vulcanus mersit fumantibus undis.
Ter correpta dei crines nudauit harundo.
Tum demum amissæ uires, & uoce precantis,
Orantiq; datum ripas seruare priores.
Ac tandem a Trebia reuocauit Scipio fessas
Munitum in collem Graccho comitante cohortes.
At Pœnus multo fluuium ueneratus honore,
Gramineas undis strauit socialibus aras.
Nescius heu quanto superi maiora mouerent,
Et quos Ausoniæ luctus Thrasimene parares.
Boiorum nuper populos turbauerat armis,
Flaminius, facilisq; uiro tum gloria belli
Corde leuem, atq; astus inopem contundere gentem.
Sed labor haut idem tyrio certasse tyranno.
Hunc læuis urbi genitum ad fatalia damna
Ominibus, parat imperio Saturnia fesso
Ductorem, dignumq; uirum ueniente ruina.
Inde ubi prima dies iuris, clauumq; regendæ
Inuasit patriæ, & sub nutu castra fuere,
Vt pelagi rudis, & pontum tractare per artem

N esciu s, accepit miseræ si iura carinæ.
V entorum tenet ipse uicem, cunctisq; procellis
D at iactare ratem. fertur uaga gurgite puppis
I psius in scopulos dextra impellente magistri.
E rgo agitur raptis præceps exercitus armis
L ydorum in populos, sedemq; ab origine prisci
S acratam Corithi, iunctosq; a' sanguine auorum
M eonios Italis permista stirpe colonos.
N ec regem Afrorum nascenda ad cœpta moratur
L aude super tanta monitor deus, omnia somni
C ondiderant, ægrisq; dabant obliuia curis.
C um Iuno in stagni iuuenem conuersa propinqui,
E t madidæ frontis crines circundata fronde
P opulea, stimulat subitis præcordia curis,
A crumpit ducis haud spernenda uoce quietem.
O' felix famæ, & Latio lachrymabile nomen
A nnibal, Ausonia si te fortuna creasset
A d magnos uenture deos, cum fata tenemus,
P elle moras. breuis est magni fortuna fauoris.
Q uantum uouisti, cum dardana bella parenti
I urares, fluet ausonio tibi corpore tantum
S anguinis, & patrias satiabis cædibus umbras.
N obis persolues merito securus honores.
N anq; ego sum cælsis, quem cinctum montibus ambit
T molo missa manus, stagnis Thrasimenus opacis.
H is agitur monitis, & lætum numine pubem
P rotinus aërij præceps rapit aggere montis.
H orrebat glacie saxa inter lubrica summo
P iniferum cœlo miscens caput Appenninus.
C ondiderat nix alta trabes, & uertice celso

C anus apex stricta surgebat ad astra pruina.
I re iubet, prior extingui, labiq; uidetur
G loria post alpes, si stetur montibus ullis.
S candunt prærupti nimbosa cacumina saxi,
N ec superasse iugum finit, mulcetq; laborem.
P lana natant, putriq; gelu, liquentibus undis
I nuida limosa restagnant arua palude.
I amq; ducis nudus tanta inter inhospita uertex
S æuitia quatitur cœli, manante per ora
P erq; genas, oculo faalis spreuisse medentes.
O ptatum bene credit emi quocunq; periclo
B ellandi tempus, non frontis parat honori.
D um'ne perdat iter, non cætera membra moratur
I n pretium belli dare, si uictoria poscat,
S tatq;, putat lucis capitolia cernere uictor,
Q ua petat, atq; italum feriat qua comminus hostem.
T alia perpessi tandem inter sæua locorum,
O ptatos uenere lacus, ubi deinde per arma
S umeret amissi numerosa piacula uisus.
E cce autem patres aderant Carthagine missi,
C ausa uiæ non parua uiris, nec læta ferebant.
M os fuit in populis, quos condidit aduena Dido
P oscere cæde deos ueniam, ac flagrantibus aris.
I nfandum dictu, paruos imponere natos.
V rna reducebat miserandos annua casus.
S acra thoanteæ, ritusq; imitata Dianæ.
C ui fato sortiq; deum de more petebat
A nnibalis prolem, discors antiquitus Hanno.
S ed propior metus armati ductoris ab ira,
E t magna ante oculos stabat redeuntis imago

Aspar. ad haec foedata genas, lacerataq; crines,
Atq; urbem complet moesti clamoris Imilce.
Edonis ut pangaea super Trieteride motu
It iuga, & inclusum suspirat pectore bacchum.
Ergo inter tyrias facibus ceu subdita matres,
Clamat io coniux. quocunq; in cardine mundi
Bella moues, huc signa refer, uiolentior hic est.
Hic hostis propior. tu nunc fortasse sub ipsis
Vrbis Dardaniae muris uibrantia tela
Excipis intrepidus clypeo, saeuamq; coruscans
Lampada, tarpeis infers incendia tectis.
Interea tibi prima domus, atq; unica proles
Heu gremio patriae stygias raptatur ad aras.
I nunc ausonios ferro populare penates,
Et uetitas molire uias, i pacta resigna
Per cunctos iurata deos. sic praemia reddit
Carthago, & tales iam nunc tibi uouit honores.
Quae porro haec pietas, delubra aspergere tabo?
Heu primae scelerum causae, mortalibus aegris
Naturam nescire deum. iusta ite precari
Thure pio, caedumq; feros auertite ritus.
Mite & cognatum est homini deus. hactenus oro
Sit satis ante aras caesos uidisse iuuencos,
Aut si uelle nefas superos, fixumq;, sedetq;
Me, me, quae genui, uestris assumite uotis.
Cur spoliare iuuat libycas hac indole terras?
An flendae magis Egates? & mersa profundo
Punica regna forent olim, si forte cruenta
Esset tanta mei uirtus praerepta mariti?
Haec dubios uario diuumq;, hominumq; timore

Ad cauta illexere patres; ipsiq; relictum
Ambueret sortem, an superum pareret honori.
Tum uero trepidare metu, uix compos Imilce
Magnanimi metuens immitia corda mariti.
His auide auditis ductor, sic deinde profatur.
Quid tibi pro tanto non impar munere soluat
Annibal æquatus superis? quæ præmia digna
Inueniam Carthago parens, noctemq;, diemq;?
Arma feram, templisq; tuis hinc plurima saxo
Hostia ab ausonio ueniat generosa Quirino.
At puer armorum, & belli seruabitur hæres,
Spes ô nate meæ, tyriarumq; unica rerum.
Hesperia minitante salus, terraq;, fretoq;
Certare Aeneadis, dum stabit uita, memento.
Perge, patent alpes, nostroq; incumbe labori.
Vos quoq; dij patrij, quorum delubra piantur,
Cædibus, atq; coli gaudent formidine matrum.
Huc lætos uultus, totasq; aduertite mentes
Nanq; paro sacra, & meliores melior aras.
Tu Mago aduersi conside in uertice montis.
Tu læuos propior colles arcede Choaspe,
Ad claustra, & fauces ducat per opaca Sicheus.
Ast ego te Thrasimene uago cum milite præceps
Lustrabo, & superis quæram libamina belli.
Nanq; haud parua deus promissis spondet apertis,
Quæ spectata uiri patriam referatis in urbem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Aeperat Hetruscos occulto milite colles
Sidonius ductor, per'q; alta silentia noctis
Syluarum anfractus cæcis insederat armis.
At parte è læua restagnans gurgite uasto
Effigiem in pelagi lacus humectabat inerti,
Et late multo fœdabat proxima limo,
Quæ uada faunigena regnata antiquitus anno
Nunc uoluente die Thrasimeni nomina seruant.
Lydius huic genitor, Tmoli decus, æquore longo
Meoniam quondam in latias aduexerat oras
Tyrrhenus pubem, dederat'q; uocabula terris.
Is'q; insueta tuba monstrauit murmura primus
Gentibus, & bellis ignaua silentia rupit,
Nec modicus uoti, natum ad maiora fouebat.
Verum ardens puero, castum'q; exuta pudorem
(Nam forma certare deis Thrasimene ualeres).
Littore correptum, stagnis demisit Agylle
Flore capi iuuenum, primæuo lubrica mentem
Nympha, nec Idalia lenta incaluisse sagitta.
Sollicitæ uiridi penitus fouere sub antro
Naiades, amplexus undosa'q; regna trementem.
Huic dotale lacus nomen, late'q; hymenæo
Conscia lasciuo Thrasimenus dicitur unda.
Et iam curriculo nigram nox roscida metam
Stringebat, nec se thalamis Titonia coniux

P rotulerat, stabatq; nitens in limine primo.
C um minus annuerit noctem desisse uiator,
Q uam cœpisse diem, consul carpebat iniquas
P rægrediens signa ipsa uias, omnisq; ruebat
M istus eques, nec discretis leuia arma maniplis,
I nsertiq; globo pedites, & inutile Marti
L ixarum uulgus, præsago cuncta tumultu
I mplere, & pugnam fugientum more petebant.
T um super ipse lacus densam caligine cæca
E xhalans nebulam, late corruperat omnem
P rospectum miseris, atq; atræ noctis amictu
S quallebat pressum picea inter nubila cœlum.
N ec Pœnum liquere doli. sedet ense reposto
A bditus, & nullis properantem occursibus arcet
I ncustoditum mox irremeabile littus.
N anq; sub angustas arctato limite fauces
I n fraudem ducebat iter, geminumq; receptis
E xitium hinc rupes, hinc undæ claustra premebant.
A t contra umbroso seruabant uertice montis
H ostilem ingressum, refugos habitura sub ictu.
H aud secus ac uitreas solens piscator ad undas,
O re leuem patulo texens de uimine nassam,
C autius interiora ligat, mediamq; per aluum
S ensim fastigans compressa cacumina nectit.
A c fraude arctati remeare foraminis arcet
I ntroitu facilem, quem traxit ab æquore piscem.
O cius interea propelli signa iubebat
E xcussus consul fatorum turbine mentem.
D onec flammiferum tollentes æquore currum
S olis equi sparsere diem, iamq; orbe renato,

Diluerat nebulas Titan, ſenſimq; fluebat
Caligo in terras nitido reſoluta ſereno.
Tunc ales, priſcum populis de more latinis
Auſpicium, cum bella parant, menteſq; deorum
Explorant ſuper euentu, ceu præſcia luctus
Damnauit ueſci, planctuq; alimenta refugit.
Nec rauco taurus ceſſauit (flebile) ad aras
Immugire ſono, preſſamq; ad colla bipennem
Incerta ceruice ferens, altaria liquit.
Signa etiam effuſa certant dum uellere mole
Teter humo lacera, nitentum erupit in ora
Exultans cruor, & cædis documenta futuræ
Ipſa parens miſeris gremio dedit atra cruento.
Ac ſuper hæc diuûm genitor, terraſq; fretumq;
Concutiens tonitru, Cyclopum rapta caminis
Fulmina, thyrrenas Thraſimeni torſit in undas.
Littus & ætheria per ſtagna patentia flamma
Fumauit lacus, atq; arſerunt fluctibus ignes.
Heu uani monitus, fruſtraq; morantia parcas
Prodigia, heu fatis ſuperi certaſſe minores.
Atq; hic egregius linguæ, nomenq; ſuperbum
Coruinus, phœbea ſedet cui caſſide fulua
Oſtentans ales proauitæ inſignia pugnæ,
Plenus & ipſe deûm, ſocium terrente pauore
Immiſcet precibus monita, atq; his uocibus infit.
Illiacas te per flammas, tarpeiaq; ſaxa
Per patrios conſul muros, ſuſpenſaq; noſtræ
Euentu pugnæ natorum pignora, cædas
Oramus ſuperis, tempuſq; ad prælia dextrum
Operiare. dabunt iidem tempuſq; diemq;

Pugnandi, tantum'ne dedignare secundos
Expectare deos, cum fulserit hora cruentam
Quæ stragem Libyæ poscet, tunc signa sequentur
Nulla uulsa manu, uesciq; interritus ales
Gaudebit, nullosq; uomet pia terra cruores.
Ante præstantem bellis fugit, improba quantum
Hoc possit fortuna loco. sedet obuius hostis
Aduersa fronte, ac circa nemorosa minantur
Insidias iuga, nec leua stagnantibus undis
Effugium patet, & tenui stant tramite fauces.
Sit certare dolis, & bellum ducere cordi.
Interea rapidis aderit Seruilius armis,
Cui par imperium, & uires legionibus æquæ.
Bellandum est astu. leuior laus indice dextræ.
Talia Coruinus, primoresq; addere passim
Orantum uerba, & diuisus quisq; timori
Nunc superos de Flaminio, nunc deinde precari
Flaminium, ne cœlicolis contendere perstet.
Acrius hoc accensa ducis surrexerat ira,
Auditoq; furens socias non defore uires.
Sicine nos inquit Boiorum in bella ruentes
Spectastis, cum tanta lues, uulgusq; tremendum
Ingrueret? rupesq; iterum tarpeia paueret?
Quas ego tunc animas, dextra quæ corpora fudi
Irata tellure sata? & uix uulnere uitam
Reddentes imo, iacuere ingentia membra
Per campos, magnisq; premunt nunc ossibus arua.
Scilicet has sera ad laudes Seruilius arma
Adiungat, nisi diuiso uicisse triumpho
Ut nequeam, & decoris contentus parte quiescam,

Quippe monent superi. similes ne fingite uobis
Classica qui tremitis diuos, sat magnus in hostem
Augur adest ensis, pulchrumq́; & milite dignum
Auspicium Latio, quod in armis dextera præstat.
An Coruine sedet, clausum se consul inerti
Vt teneat uallo Pœnus nunc occupet altos
Arreti muros? Corithi nunc diruat arcem?
Hinc Clusina petat, postremo ad mœnia Romæ
Illæsus contendat iter deforme sub armis.
Vana superstitio. dea sola in pectore uirtus
Bellantum uiget. umbrarum me noctibus atris
Agmina circunstant Trebiæ qui gurgite, quiq́;
Eridani uoluuntur aquis inhumata iuuentus.
Nec mora, iam medio cœtu signisq́; sub ipsis
Postrema aptabat nulli exorabilis arma.
Aere, atq; æquorei tergo flauentis iuuenci.
Cassis erat munita uiro, cui uertice surgens
Triplex crista, iubas effundit crine sueuo
Scylla super fracti contorquens pondera remi
Instabat, sæuosq́; canum pandebat hiatus.
Nobile Gargeni spolium, quod rege superbus
Boiorum cæso capiti illacerabile uictor
Aptarat, pugnasq́; decus portabat in omnes.
Loricam induitur, tortos huic nexilis hamos
Ferro squama rudi, permistoq́; asperat auro.
Tum clypeum quatit, aspersum quem cædibus olim
Celticus ornarat cruor, humentiq́; sub antro
Ceu fœtum lupa permulcens puerilia membra,
Ingentem Assaraci cœlo nutribat alumnum.
Hinc ensem lateri, dextræq; accommodat hastam.

Stat

S tat sonipes, uexatq; ferox humentia frena,
C aucaseam instratus uirgato corpore tigrim.
I nde exceptus equo, qua dant angusta uiarum
N unc hos, nunc illos adit, atq; hortatibus implet.
V estrum opus est, uestrūq; decus suffixa per urbem
P œni ferre ducis spectanda parentibus ora.
V num hoc pro cunctis sat erit caput. aspera quisq;
H ortamenta sibi referat, meus heu, meus acris
T icini frater ripis iacet, ac meus alta
M etitur stagna Eridani sine funere natus.
H æc sibi quisq;, sed est uestrum cui nulla doloris
P riuati rabies, is uero ingentia sumat
E` medio, fodiant quæ magnas pectus in iras.
P erfractas alpes, passamq; infanda Saguntum,
Q uosq; nefas, uetiti transcendere nomen iberi,
T angere iam Tybrin. nam dum uos augur, & extis
Q uæsitæ fibræ, uanusq; moratur aruspex,
S olum iam superest tarpeio imponere castra.
T urbidus hæc, uisoq; arctis in milibus, atras
B ellatore iubas aptante. est Orphite munus
E st, ait hoc certare tuum. quis opima uolenti
D ona Ioui portet feretro suspensa cruento?
N am cur hæc alia pariatur gloria dextra?
H inc prouectus equo, postquam inter prælia, notam
A ccepit uocem, procul hinc te martius inquit
M urrane ostendit clamor, uideoq; furentem
I am tyria te cæde, uenit laus quanta, sed oro
H æc angusta loci, ferro patefacta relaxa.
T um Soracte satum præstantem corpore, & armis
A equanum noscens, patrio cui ritus in aruo

Cum pius arcitenens accensis gaudet aceruis.
Exta ter innocuos late portare per ignes
Sic in apollinea semper uestigia pruna
Inuiolata teras, uictorq; uaporis ad aras
Dona serenato referas solennia Phœbo,
Concipe ait dignum factis Aequane furorem,
Vulneribusq; tuis. socio te cædis, & iræ,
Non ego Marmaridũm mediam penetrare phalangẽ,
Cynyphiæq; globos dubitarem irrumpere turmæ,
Nec iam ultra monitus, & uerba morantia Martem
Ferre ualet, longo Aeneadis quod flebitur æuo.
Increpuere simul feralia classica signum.
Ac tuba terrificis fregit stridoribus auras.
Heu dolor, heu lachrymæ, nec tot post sæcula feræ
Horresco, ut pendente malo ceu ductor ad arma
Excitet tyrius latebrosis collibus Astur,
Et Libys, & torta Balearis sæuus habena.
Erumpunt multusq; Maces, Garamasq;, Nomasq;,
Tum quo non alius uenalem in prælia dextram
Ocior attulerit, conductaq; bella probarit,
Cantaber, & galeæ contempto tegmine Vasco.
Hinc pariter rupes, lacus hinc, hinc arma, simulq;
Consona uox urget, signum clamore uicissim
Per colles tyria circunfundente corona.
Auertêre dei uultus, fatoq; dederunt
Maiori non sponte locum. timet ipse tyranni
Fortunam libyci Mauors, disiectaq; crinem
Illachrymat Venus, & Delum peruectus Apollo
Tristem mœrenti solatur pectine luctum.
Sola Appennini residens in uertice duras

Expectat

Expectat cædes inimico pectore Iuno.
At uelut erepto metuendi libera cœlo,
Manibus ipsa suis præsumpta piacula mittens,
Inferias mactat bellis accensa iuuentus.
Primæ Picentum, è rupto ceu turbine fusa
Agmina, & Annibalem ruere ut uidere cohortes,
Inuadunt ultro, & pœnas pro morte futura
Turbato uictore petunt, martemq; reposcunt.
Funditur unanimo nisu, & concordibus ausis
Pilorum in Pœnos nimbus, fixosq; repulsi
Submittunt clypeos curuato pondere teli.
Acrius hoc rursum Libys, & præsentia sæui
Extimulat ducis, hortantes se quisq; uicissim
Incumbunt, pressoq; impellunt pectore pectus.
Ipsa facem quatiens, ac flauam sanguine multo
Sparsa comam, medias acies Bellona pererrat.
Stridit tartareæ nigro sub pectore diuæ
Letiferum murmur, feraliq; horrida cantu
Bucina, lymphatas agit in certamina mentes.
His iras aduersa fouent, crudusq; ruente
Fortuna stimulus, spem proiecisse salutis.
Hos dexter deus, & læto uictoria uultu
Arridens acuit, martisq; fauore fruuntur.
Arreptus pulchro cædum Lateranus amore
Dum sequitur dextrã, in medios penetrauerat hosteis.
Quem postquam florens æquali Lentulus æuo
Conspexit nimium pugnæ, nimiumq; cruoris
Infestus inter non æquo marte cateruas,
Fata irritantem, nisu se concitat acri,
Immitemq; Bagam, qui iam uicina ferebat

Vulnera, pugnantis tergo'uelocior hasta
Occupat, & socium duris se casibus addit.
Tunc alacres arma agglomerant, geminaq; corusca
Fronte micant, paribus fulgent capita ardua cristis.
Actus in aduersos casu (nanq; obuia ferre
Arma quis auderet? nisi quem deus ima colentum
Damnasset stygiæ nocti) perfracta gerebat
Syrticus excelso decurrens robora monte,
Et quatiens acer nodosi pondera rami.
Flagrabat geminæ nequicquam cædis amore.
Non hic Egates, infidaq; littora nautis
O' iuuenes, motumq; nouis sine marte procellis
Fortunam bello pelagus dabit æquoris olim
Victores, media sit qualis discite terra
Bellator Libys, & meliori cedite regno.
Ac simul infesto Lateranum uulnere truncæ
Arboris urgebat iungens conuitia pugnæ.
Lentulus hic frendens ira, Thrasimenus in altos
Ascendet citius collis, quàm sanguine roret
Iste pio ramus, subsidens ilia nisu
Conantis suspensa fodit. tum feruidus atro
Pulmone exundat per hiantia uiscera sanguis.
Nec minus accensis in mutua funera dextris
Parte alia campi sæuit furor altus hiantem
Obtruncat Nerium Rullo. ditissimus agri
Occumbis generose Volunx, nec clausa repostis
Pondera thesauris, patrio nec regia quondam
Præfulgens ebore, & possessa mapalia soli
Profuerint. quid rapta iuuant? quid gentibus auri
Nunquam extincta sitis? modo quem fortuna fouēdo

Congestis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Congestis opibus, donisq; refersit opimis.
Nudum tartarea portauit nauita cymba.
Iuxta bellator iuuenilibus Appius ausis
Pandebat campum cædæ, atq; ubi plurima uirtus,
Nulliq; aspirare uigor, decus inde petebat.
Obuius huic Atlas à sanguine clarus Ibêro.
Nequicquam extremæ longinquus cultor arenæ
Impetit os hasta, leuiter è corpore summo
Degustat cuspis generosum extrema cruorem.
Intonuere minæ, uiolentaq; lumina flammis
Exarsere nouis, furit, & diffulminat omnem
Obstantum turbam, & clausum sub casside uultus.
Martia commendat mananti sanguine membra.
Tum uero aspiciens pauitantem, & condere semet
Nitentem socijs iuuenem, ceu tigride ceruа
Hircana cum pressa tremit, uel territa pennas
Colligit accipitrem cernens, in nube columba,
Aut dumis subit albenti si sensit in æthra
Librantem uisus aquilam lepus ore citato.
Ense ferit tum colla uiri, dextramq; micantem
Demetit, ac mutat succesu sæuior hostem.
Stabat fulgentem portans in bella bipennem
Cynyphius, socerīq; miser Magonis inire
Optabat pugnam ante oculos, spe laudis Isalces.
Sidonia tumidus sponsa, uanoq; superbus
Fœdere promissæ post dardana prælia tedæ.
Huic immittit ouans uiolentas Appius iras,
Conantiq; grauem fronti librare securim,
Altior insurgens, galeam super exigit ictum,
Et fragilis ualido conamine soluitur ensis

Aere in cynyphio, nec dispar fortis Isalces
Vmbonem incerto detersit futilis ictu.
Tum quod humo haud unquã ualuisset uellere saxũ,
Ni uires trux ira daret, torquebat anhelans
Appius, & lapsu resupina in terga cadentem
Mole premit scopuli, perfractisq; ossibus urget,
Vidit coniuncto miscens certamina campo
Labentem socer, & lachrymæ sub casside fusæ
Cum gemitu, rapidusq; ruit. data fœdera nuper
Accendunt animos, expectatiq; nepotes.
Iamq; aderat, clypeũq; uiri, atq; immania membra
Lustrabat uisu, propiorq; à fronte coruscæ
Lux galeæ sæuas paulum tardauerat iras.
Haud secus è specula præceps delatus opaca
Subsidens campo, summissos contrahit artus.
Cum uicina trucis conspexit cornua tauri,
Quamuis longa fames stimulet leo, nunc ferus alta
Surgentes ceruice toros, nunc torua sub hirta
Lumina miratur fronte, ac iam signa mouentem,
Et sparsa pugnas meditantem spectat arena.
Hic prior intorquens telum sic Appius infit.
Si qua tibi pietas ictum ne desere fœdus.
Et generum comitare socer, per tegmina uelox
Tunc ærisq; moras leuo stetit hasta lacerto.
At contra non dicto Libys, sed feruidus hastam,
Perlibrat, magni donum memorabile fratris,
Cæso quam uictor sub mœnibus ille Sagunti
Abstulerat Durio, ac spectatæ nobile pugnæ
Germano dederat portare in prælia pignus
Telum ingens, perq; arma uiri, perq; ora doloris

Adiutum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

A diutum nisu, letalem protulit ictum,
E xanguesq; uiri conantis uellere ferrum
I n uulnus cecidere manus. iacet æquore nomen
C larum mæonio, atq; italæ pars magna ruinæ
A ppius. intremuere lacus, corpusq; refugit
C ontractis Thrasimenus aquis. telum ore cruento
E xpirans premit, atq; admorsæ immurmurat hastæ.
N ec fati melior Mamercus, corpore toto
E xoluit pœnas, nulli non sauciis hosti.
N anq; per aduersos, qua lusitana ciebat
P ugnas dira manus, raptum cum sanguine teli
S igniferi, magna uexillum mole ferebat,
E t trepida infelix reuocabat signa suorum.
S ed furiata cohors, ausisq; accensa superbis
Q uodcunq; ipsa manu gestabat. missile quicquid
P ræbebat tellus, sparsis uix peruia telis,
I niecit pariter, pluresq; in corpore nullo.
A duolat interea fraterni uulneris ira
T urbatus Libyæ ductor, uisoq; cruore.
N um lateri cuspis, num toto pondere telum
S edisset, fremitq; amens, sociosq; rogabat.
V tq; metum leti procul, & leuiora pauore
C ognouit, proprio tectum gestamine præceps
E x acie rapit, & tutis à turbine pugnæ
C onstituit castris. medicas hinc ocius artes,
E t senioris opem Synali uocat. ungere uulnus
H erbarum hic succis, ferrumq; è corpore cantu
E xigere, & somnum toto misisse chelydro
A nteibat cunctos, nomenq; erat inde per urbes,
P erq; parethoniæ celebratum littora syrtis.

Ipse olim antiquo primum garamanticus Hammon
Scire pater dederat Sinalo, morsusq́; ferarum
Telorumq́; graues ictus sedare medendo,
Atq; is deinde suo moriens cœlestia dona
Monstrarat nato, natusq́; hæredis honori
Transmisit patrias artes. quem deinde secutus
Haud leuior fama Sinasus, garamanticæ solers
Monstrata augebat studio, multaq́; uetustum
Hammonis comitem numerabat imagine patrem.
Tum proauitæ ferens leni medicamina dextra,
Ocius intortos de more astrictus amictus,
Mulcebat lympha purgatum sanguine uulnus.
At mago exuuias secum, cæsiq́; uolutans
Hostis mente necem, fraternas pectore curas
Pellebat dictis, & casum laude leuabat.
Parce metu germane, meis medicamina nulla
Aduersis maiora feres. iacet Appius hasta
Ad manes pulsus nostra, si uita relinquat,
Sat nobis actū est, sequar hostem lætus ad umbras.
Quæ, dum turbatos auertunt æquore campi
Ductores, uallóq; tenent ex agmine Pœnum,
Cedentem consul tumulo speculatus ab alto,
Atq; atram belli castris se condere nubem,
Turbidus extemplo trepidantis milite mœsto
Inuadit cuneos, subitoq́; pauore relaxat
Iam rarescentis acies. tum uoce feroci,
Poscit equum, ac mediæ ruit in certamina uallis.
Sic ubi torrentem crepitanti grandine nimbum
Illidit terris molitus Iupiter, altas
Fulmine nunc alpes, nunc mista Ceraunia cœlo:

Intremuere

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Intremuere simul tellus, & pontus, & æther,
Ipsáq; commoto quatiuntur tartara mundo.
Incidit attonitis inopino turbine Pœnis
Haud secus improuisa lues, gelidusq; sub ossa
Peruasit miseris conspectus consulis horror.
It medius, ferroq; ruens densissima latum.
Pandit iter. clamor uario discrimine uocum
Fert belli rabiem ad superos, & sydera pulsat.
Ceu pater oceanus cum sæuior æthere Calpen
Herculeam ferit, & exesa in uiscera montis
Contortum pelagus latrantibus ingerit undis:
Dant gemitum scopuli, fractasq; in rupibus undas
Audit Tartessos latis distermina terris.
Audit non paruo diuisus gurgite lixus.
Ante omnes iaculo tacitas fallente per auras
Occumbit Bogus. infaustum qui primus ad amnem
Ticini rapidam in Rutulos contorserat hastam.
Ille sibi longam Cloto, turbamq; nepotum
Crediderat uanis deceptus in alite signis.
Sed non augurio parcarum impellere metas
Concessum cuiquam. ruit inter tela cruentis
Suspiciens oculis cœlum, superosq; reposcit
Tempora promissæ media iam morte senectæ.
Nec Basago exultare datur, ne impune relictum,
Consulis ante oculos uictum spoliasse Libonem.
Laurigeris decus illud auis, uanaq; iuuenta
Florebat, sed Masylus succiderat ensis
Pubescente caput mala, properoq; uirentes
Delerat leto bellator Barbarus annos.
Flaminium implorasse tamen iam morte suprema,

Haud frustra fuit, auulsa est nam protinus hosti
Ore simul ceruix. iuuit punire feroci
Victorem exemplo monstratum reddere letum.
Quis deus o musæ paribus tot funera uerbis
Euoluet? tantisq; umbris in carmine digna
Quis lamenta ferat? certanteis laude cadendi
Primæuos iuuenes, mortisq; in limine crudæ.
Facta uirûm, & fixis rabiem sub pectore telis.
Sternitur alternus uastis concursibus hostis,
Nec spoliare uacat, prædæq; aduertere mentem.
Vrget amor cædum, clausis dum detinet hostem
Fraternum castris uulnus, funditq; ruitq;
Nunc iaculis, nunc ensem, modo inter milia consul
Bellantum conspectus equo. modo marte feroci
Ante aquilas, & signa pedes. fluit impia riuis
Sanguineis uallis, tumuliq;, & concaua saxa
Armorum sonitus, flatusq; imitantur equorum.
Miscebat campum membrorum in prælia portans
Celsius humano robur, uisaq; pauentes,
Mole gigantei uertebat corporis alas
Othrys marmarides. lati super agmen utrunq;
Ingens tollebat humeri caput, hirtaq; toruæ
Frontis cæsaries, & crinibus æmula barba
Vmbrabat rictus. squalore huic hispida diro
Et uillosa feris horrebant pectora setis.
Aspirare uiro, propioremq; addere martem,
Haud uisum cuiquam. laxo ceu belua campo
Incessebatur cunctis ex agmine telis.
Tandem uesanos palantum in terga ferenti.
Cum fremitu uultus, tacita per nubila penna

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Intrauit toruum Cortynia lumen harundo,
Auertitq; uirum, fugientis ad agmina consul
Intorquet tergo iaculum. quod tegmine nudas
Irrumpit costas, hirtoq; à pectore primum
Mucronem ostentat. rapidus conuellere tentat
Qua nasci ferrum fulgenti cupide cernit.
Donec abundanter defuso sanguine, late
Procubuit moriens, & telum uulnere pressit.
Spiritus exundans uicinum puluere moto
Perflauit campum, & nubem dispersit in auras.
Nec minor interea tumulis, syluisq; fremebat
Diuersus Mauors, uariaq; per ardua pugna,
Et saxa & dumi rorantes cæde nitebant.
Exitium trepidis, letiq; & stragis acerbæ
Causa Sicheus erat. Murranum ille eminus hasta
Perculerat. quo non alius, cum bella silerent
Dulcius œagrios pulsabat pectine neruos.
Occubuit sylua in magna, patriosq; sub ipso
Quæsiuit montes leto, ac felicia baccho
Aequana, & Zephyro surrentum molle salubri.
Addiderat misero comitem, pugnæq; ferocis
Gaudebat tristi uictor nouitate Sicheus.
Pallanteis nan dum sequitur, peruaserat altam
In syluam, & priscæ recliuis ab ictibus ulmi
Terga tuebatur trunco, frustraq; relictos
Tauranus comites suprema uoce ciebat.
Transegit iuuenem, ac perfossis incita membris
Hæsit in opposito cuspis sidonia ligno.
Quid uobis? quæ nam ira deûm? uel mente sinistra
Quæ sedit formido uiri? qui marte relicto

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Ramorum quæsistis opem? non æquus in arctis
Nimirum rebus suasor metus, arguit asper
Exitus euentu praui consulta timoris.
Annosa excelsos tendebat ad æthera ramos
Aesculus, umbrosum magnas super ardua syluas
Nubibus insertans altis caput, instar aperto
Si staret campo nemoris, lateq; tenebat
Frondosi nigram tellurem roboris umbra,
Par iuxta quercus longum munita per æuum
Vertice cunctanti proferre sub astra cacumen.
Diffusas patulo laxabat stipite frondes.
Vmbrabatq; coma summi fastigia montis.
Huc ætnea cohors, triquetris quam miserat oris
Rex Arethusa tuus, defendere nescia morte
Dedecus, & mentem nimio mutata pauore.
Certatim sese tulit, ascendensq; uicissim,
Pressit nutantes incerto pondere ramos
Moxq; alius super, atq; alius consistere tuto
Dum certant, pars excussi. nam fragmine putri
Ramorum, & senio malefida fefellerat arbor.
Pars trepidi celso inter tela cacumine pendent.
Turbatos ima properans consumere peste
Corripit æratam iamdudum in colla bipennem,
Deposito clypeo mutatus tela Sicheus.
Incumbunt sociæ dextræ, magnoq; fragore,
Pulsa gemit crebris succumbens ictibus arbos.
Fluctuat infelix concusso stipite turba.
Ceu Zephyrus quatit antiquos ubi flamine lucos,
Fronde super tremuli uix tota cacuminis hærens
Luctatur, nido pariter luctante uolucris.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Procubuit tandem multa deuicta securi
Suffugium infelix miseris, & inhospita quercus,
Elisitq; uiros spatiosa magna ruina.
Inde aliæ cladum facies, contermina cædis
Collucet, rapidoq; inuoluitur Esculus igni.
Iamq; inter frondes arenti robore gliscens
Verticibus sæuis torquet Vulcanus auhelos
Cum feruore globos flammarum, & culmina torret.
Nec tela interea cessant semiusta gementum,
Atq; amplexa cadunt ardentes corpora ramos.
Hæc inter miseranda uirûm certamina, consul
Hæc aderat uoluens iram, exitiumq; Sicheo.
At iuuenis subito tantæ discrimine pugnæ
Occupat euentum telo temptare priorem.
Cui medio leuiter clypeo stetit æris in ora
Cuspis, & oppositas uetita est transmittere crates.
Sed non & consul misso concredere telo
Fortunam optare cædis parat, ac latus ense
Haurit, nec crudæ tardarunt tegmina parmæ.
Labitur infelix, atq; oppetit ore cruento
Tellurem expirans. tum diffundente per artus
Frigore se stygio, manantem in uiscera mortem
Accipit, & longo componit lumina somno.
Atq; ea dum uarijs permistus tristia Mauors
Casibus alternat, iam castris mago relictis,
Iam Libyæ ductor properantia signa, citato
Raptabat cursu, & cessata reponere auebant
Tempora cæde uirûm, ac multo pensare cruore.
It globus intorquens nigranti turbine nubem
Pulueris, & surgit sublatis campus arenis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Q uaq; ferens gressum flectit uestigia ductor,
V ndanti circum tempestas acta procella,
V oluitur, atq; altos operit caligine montes.
O ccubuere simul Fontanus, Butta canorum
T ransfixi guttur, pressóq; è uulnere cuspis
P rospexit terga. hunc tristes misere Fregellæ
M ultiplicem proauis. hunc mater Anagnia fleuit.
H aud dispar fortuna tibi Leuine, sed auso
N on eadem, neq; enim tyrio concurrere regi
T emptas, sed lectus par ad certamen Hiremon
A utololum moderator erat. quem poplite cæso
D um spoliat, grauis immiti cum turbine costas
F raxinus irrumpit, collapsáq; membra sub ictu
H oste superfuso subita cecidere ruina.
N ec Sidiana cohors desit. uiridasius armat
M ille uiros, nulli melius uel ponere castra,
V el iunxisse ratem, duróq; resoluere muros
A riete, & in turrim subitos immittere pontes.
Q uem postquam Libyæ ductor uirtute feroci
E xultare uidet, nanq; illi uulnere præceps
T erga dabat leuibus diffisus Auaricus armis,
A crius hoc pulchro mauorte accensus in iram,
E t dignum sese ratus in certamine sæuo
C omminus ire uiro referenti è corpore telum,
A duolat, & fodiens pectus, laudande laborum,
Q uisquis es, haud alia decuit te occumbere dextra.
A d manes leti perfer decus. itala gentis
N i tibi origo foret, uita donatus abires.
H inc Fadum petit, & ueterem bellare Labicum.
C ui siculis quondam terris congressus Hamilcar,

Clarum spectato dederat certamine nomen,
Immemor annorum, seniumq; oblitus, in arma
Ille quidem cruda mente, & uiridissimus iræ
Ibat, sed uani frigentem in marte senectam
Prodebant ictus, stipula crepitabat inani
Ignis iners, crassamq; dabat sine robore flammam.
Quem postquam accepit patrio monstrante superbus
Armigero Pœnum ductor, certamina primæ
Hic lue, nunc inquit pugnæ. te notus Hamilcar
Hac trahit ad manes dextra. tum librat ab aure
Intorquens iaculum, & uersantem in uulnere sese
Transigit, extracta fœdauit cuspide sanguis
Canitiem, & longos finiuit morte labores.
Nec minus Herminium primis obtruncat in armis,
Assuetum Thrasimene tuos prædantibus hamis
Exhaurire lacus, patriæq; alimenta senectæ
Ducere suspenso per stagna latentia lino.
Interea exanimem mœsti super arma Sicheum
Portabant Pœni, corpusq; in castra ferebant.
Quos ubi conspexit tristi clamore ruentis
Ductor, præsago percussus pectora luctu,
Qui nam inquit dolor o socij? quæ'ue ira deorum,
Eripuit nobis? num te dulcedine laudis
Flagrantem, & nimio primi mauortis amore,
Atra Sichee dies properato funere carpsit?
Atq; dato gemitu, lachrymæ assensere ferentum,
Et dictus pariter cædis mœrentibus author,
Cerno ait aduerso pulchrum sub pectore uulnus
Cuspidis iliacæ. dignus Carthagine, dignus
Hasdrubale ad manes ibis. nec te optima mater

Dissimilem lugebit auis, stygia'ue sub umbra
Degenerem cernens noster uitabit Hamilcar.
At mihi Flaminius tam mœsti causa doloris
Morte sua minuet luctus. hæc pompa sequetur
Exequias, seróq; emptum uolet impia Roma,
Non uiolasse mei corpus mucrone Sichei.
Sic memorans torquet fumantem ex ore uaporem,
Iráq; anhelatum perturbat pectore murmur.
Vt multo accensis feruore exuberat undis
Clausus ubi exusto liquor indignatur aheno.
Tum præceps ruit medium, cœlumq; fatigat
Flaminium incessens. nec dicto segnius ille
Bella capessebat, propiorq; insurgere mauors
Cœperat, & campo iunctus iam stabat uterq;,
Cum subitus per saxa fragor, motúq; repente
(Horrendum) colles, & summa cacumina totis
Intremuere iugis. nutant in uertice syluæ
Pinifero, fractæq; ruunt super agmina rupes.
Immugit penitus conuulsis ima cauernis
Dissiliens tellus, nec paruos rumpit hiatus,
Atq; umbras late stygias immensa uorago
Faucibus ostendit patulis, manesq; profundi
Antiquum expauere diem. lacus ater in altos
Sublatus montes, & sede excussus auita
Lauit tyrrhenas ignota aspergine syluas.
Iamq; eadem populos, magnorumq; oppida regum
Tempestas, & dira lues, strauitq;, tulitq;.
Ac super hæc refluí pugnarunt montibus amnes,
Et retro fluctus torsit mare, monte relicto
Appenninicolæ fugere ad littora Fauni.

Pugnabat

Pugnabat tamen (heu) belli uecordia, miles
Iactatus titubante solo, tremebundaq; tela
Subducta tellure ruens, torquebat in hostem.
Donec pulsa uagos cursus ad littora uertit
Mentis inops, stagnisq; latebat daunia pubes.
Quis consul terga increpitans, nam turbine motæ
Ablatis terræ inciderat. quid deinde, quid oro
Restat io profugis? uos en ad mœnia Romæ
Ducitis Annibalem? uos in tarpeia tonantis
Tecta, faces, ferrumq; datis. sta miles, & acris
Disce ex me pugnas, uel si pugnare negatum
Disce mori. dabit exemplum non uile futuris
Flamnius, ne terga Libys, ne Cantaber unquam
Consulis aspiciat solus. si tanta libido
Est uobis, rabiesq; fugæ, tela omnia solus
Pectore consumo, & moriens fugiente per auras
Hac anima, uestras reuocabo ad prælia dextras.
Dumq; ea commemorat, densosq; obit obuius hostes,
Aduolat ora ferus, mentemq; Ducarius acri
Nomen erat gentile uiro, fusisq; cateruis
Boiorum quondam patrijs, antiqua gerebat
Vulnera barbaricæ mentis, noscensq; superbi
Victoris uultus, tu ne inquit maximus ille
Boiorum terror? libet hoc cognoscere telo
Corporis an tanti manet de uulnere sanguis?
Nec uos pœniteat populares fortibus umbris
Hoc mactare caput. nostros hic curribus egit
Insistens uictos alta ad capitolia patres.
Vltrix hora uocat, pariter tunc undiq; fusis
Obruitur telis, nimboq; ruente per auras

Contectus, nulli dextra iactare reliquit
Flaminium cecidisse sua, nec pugna perempto
Vlterior ductore fuit. nanq; agmine denso
Primores iuuenum saeua ad discrimina martis
Infensi superis, dextris'q;, & cernere Poenum
Victorem plus morte rati, super ocius omnes
Membra ducis, stratos'q; artus certamine magno
Tela'q;, corpora'q;, & non fausto marte cruentas
Iniecere manus. sic densi caedis aceruo
Ceu tumulo texere uirum. tum strage per undas,
Per syluas sparsa, per'q; altam sanguine uallem.
In medias fratre inuectas comitante cateruas
Caesorum iuuenum Poenus. quae uulnera cernis?
Quas mortes inquit? premit omnis dextera ferrum,
Armatus'q; iacet seruans certamina miles,
Hos en, hos obitus, nostrae spectare cohortes,
Fronte minae durant, & stant in uultibus irae.
Et uereor ne quae tanta creat indole tellus
Magnanimos foecunda uiros. huic fata dicarint
Imperium, atq; ipsis deuincat cladibus orbem.
Sic fatus cessit nocti, finem'q; dedere
Caedibus infusae subducto sole tenebrae.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Am tartessiaco quos soluerat æquore Titan
In noctem diffusus equos, iungebat eois
Littoribus, primiq; nouo Phaëtonte retecti,
Seres lanigeris repetebant uellera lucis,
Et fœda ante oculos strages, propiusq; patebat
Insani mauortis opus. simul arma, uiriq;,
Ac mistus sonipes, dextræq; in uulnere, cæsi
Hærentes hastis passim clypeiq;, tubæq;.
Atq; artus trunci capitum, fractusq; iacebat
Ossibus in duris ensis. nec cernere deerat
Frustra seminecum quærentia lumina cœlum.
Tum spumans sanie lacus, & fluitantia summo
Aeternum tumulis orbata cadauera ponto.
Nec tamen aduersis fuerat fracta itala uirtus,
Brutius ingenti miserandæ cædis aceruo,
Non æquum ostentans confosso corpore martem,
Extulerat uix triste caput, truncosq; trahebat
Per stragem neruis interlabentibus artus.
Tenuis opum, non patre nitens, linguáue, sed asper
Ense. nec è uolscis quisquam uir gente redemit
Plus æui, nec magnanima puer abdere sese
Pubescente gena castris optarat, & acer
Flaminio spectatus erat, cum celtica uictor
Obrueret bello diuis melioribus arma.
Inde honor, ac sacræ custodia marte sub omni

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Alitis,hinc causam nutriuit gloria leti.
Nanq; necis certus,captæ prohibere nequiret
Cum Pœnos aquilæ,postquam subsidere fata
Viderat,& magna pugnam inclinare ruina,
Occulere interdum,& terræ mandare parabat.
Sed subitis uictus telis,labentia membra
Prostrauit super,atq; illecta morte tegebat.
Verum ubi lux nocte è stygia,miseroq́; sopore
Reddita,uicini de strage cadaueris hasta
Erigitur,soloq́; ingens conamine late
Stagnantem cæde,& facilem discedere terram
Ense fodit,clausamq́; aquilæ infelicis adorans
Effigiem,palmis languentibus æquat arenas.
Supremus fessi tenuis tum cessit in auras
Halitus,& magnam misit sub tartara mentem.
Iuxta cernere erat,merito sibi poscere carmen
Virtutis sacram rabiem,Leuinus ab alto
Priuerno,uitis latiæ persignis honore
Exanimum Nasamona Tyren super ipse iacebat
Exanimis.non hasta uiro,non ensis in arctis
Abstulerat fors arma.tamen certamine nudo
Inuenit marti telum dolor,ore cruento
Pugnatum,ferriq́; uicem dens præbuit iræ.
Iam laceræ nares,fœdataq́; lumina morsu,
Iam truncum raptis caput auribus,ipsaq́; diris
Frons depasta modis,& sanguine abundat hiatus.
Nec saties,donec mandentia linqueret ora
Spiritus,& plenos rictus mors atra teneret.
Talia dum præbet tristis miracula uirtus,
Diuerso interea fugientis saucia turba

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Iactantur casu, syluisq́; per auia cæcis
Ablati, furtim multo cum uulnere, solos
Per noctem metantur agros. sonus omnis, & aura
Exterrent, pennaq́; leui commota uolucris.
Non sopor, aut menti requies, agit asper acerba
Nunc Mago attonitos, nunc arduus Annibal hasta.
Seranus, clarum nomen tua Regule proles,
Qui longum semper fama gliscente, per æuum,
Infidis seruasse fidem memorabere Pœnis.
Flore nitens primo, patrijs heu punica bella
Auspicijs ingressus erat, miseramq́; parentem.
Et dulcis tristi repetebat sorte penates
Saucius, haud illi comitum super ullus, & atris
Vulneribus qui ferret opem, per deuia fractæ
Innitens hastæ, furtoq́; ereptus opacæ
Noctis, iter tacitum perusina ferebat in arua.
Hic fessus, parui quæcunq; hic fata darentur
Limina pulsabat tecti. tum membra cubili
Euoluens non tarda Marus, uetus ille parentis
Miles, & haud surda tractarat prælia fama.
Procedit renouata focis, & paupere ueste
Lumina prætendens, utq́; ora agnouit, & ægrum
Vulneribus duris, ac lamentabile uisu
Lapsantis fultum truncata cuspide gressus
Funesti rumore mali, iam saucius aures,
Quod scelus o nimium uitæ, nimiumq́; ferendis
Aduersis genitus cerno? te maxime uidi
Ductorum, cum captiuo Carthaginis arcem
Terreres uultu. crimen, culpamq́; tonantis
Occidere, atq; hausi, quem non sidonia tecta

Expulerint euersa meo de corde, dolorem.
Estis ubi en iterum superi? dat pectora ferro
Regulus? an stirpem tantæ periura recidit
Surgentem Carthago domus. inde ægra reponit
Membra toro, nec ferre rudis medicamina quippe
Callebat bellis. nunc purgat uulnera lympha.
Nunc mulcet sucis. ligat inde, ac uellera molli
Circundat tactu, & torpentes mitigat artus.
Exin cura seni, tristem depellere fesso
Ore sitim, & parat uires arcessere mensa.
Quæ postquam properata, sopor sua munera tandē
Applicat, & mitem fundit per membra quietem.
Nec dum exorta dies, Marus instat uulneris æstus
Expertis medicare modis, gratumq; teporem
Exutus senium, trepida pietate ministrat.
Hic iuuenis mœstos tollens ad sydera uultus
Cum gemitu, lachrymisq; simul, si culmina nondum
Tarpeia exosus damnasti sceptra Quirini,
Extremas Italûm res, Ausoniamq; ruentem
Aspice ait genitor, tandemq; aduerte procellis
Aequos iliacis oculos. amisimus alpes,
Nec deinde aduersis modus est Ticinus, & ater
Stragibus Eridanus, tuq; insignite tropheis
Sidoniis Trebia, & tellus lachrymabilis Hanni.
Sed quid ego hæc? grauior quanto uis ecce malorum,
Vidi crescentis Thrasimeni cædibus undas,
Prostrataq; uirum mole. inter tela cadentem
Vidi Flaminium. testor mea numina, manes,
Dignam me pœnæ tum nobilitate paternæ
Strage hostis quæsisse necem. ni tristia letum

Vt quondam

Vt quondam patri nobis quoq; fata negassent.
Cætera acerbantem quæstu lenire laborans
Effatur senior. patrio fortissime ritu
Quicquid adest duri, & rerum inclinata feramus,
Talis lege deûm cliuoso tramite uitæ
Per uarios præceps casus rota uoluitur æui.
Sat tibi sat magna, & totum uulgata per orbem
Stant documenta domus. sacer ille, & numine nullo
Inferior tuus ille parens, decora alta parauit,
Restando aduersis, nec uirtutem exuit ullam,
Ante reluctantes liquit quam spiritus artus.
Vix puerile mihi tempus confecerat ætas,
Cum primo malas signabat Regulus æuo,
Accessi comes, atq; omnes sociauimus annos.
Donec dijs Italæ uisum est extinguere lumen
Gentis, in egregio cuius sibi pectore sedem
Cæperat alma fides, mentemq; amplexa tenebat.
Ille ensem nobis magnorum en instar honorum
Virtutisq; ergo dedit, & sordentia fumo
Quæ cernis nunc frena, sed est argenteus ollis
Fulgor, nec cuiquam Marus est post talia dona,
Non prælatus eques. uerum superauit honores
Omnis hasta meos. cui me libare lyei
Quod cernis latices. dignum est cognoscere causam,
Turbidus arentes lento pede sulcat arenas,
Bragada, non ullo libycis in finibus amne
Victus limosas extendere latius undas,
Et stagnante uado patulos inuoluere campos.
Hic studio laticum, quorum est haud prodiga tellus,
Per ripas læti sæuis consedimus aruis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

Lucus iners iuxta stygium pallentibus umbris,
Seruabat sine sole nemus, crassusq; per auras
Halitus erumpens tetrum expirabat odorem.
Intus dira domus, curuoq; immanis in antro
Sub terras specus, & tristes sine luce tenebræ.
Horror mente redit, monstrum exitiabile, & ira
Telluris genitum, cui par uix uiderat ætas
Vlla uirum, serpens centum porrectus in ulnas,
Letalem ripam, & lucos habitabat auernos.
Ingluuiem immensi uentris, grauidamq; uenenis
Aluum deprensi satiabant fonte leones.
Aut acta ad fluuium torrenti lampade solis
Armenta, & tractæ fœda grauitate per auras.
Ac tabe afflatus, uolucres, semesa iacebant
Ossa solo informi, lateq; repletus, & asper
Vastatis gregibus, nigro ructabat in antro.
Isq; ubi feruenti concepta incendia pastu
Gurgite mulcebat rapido, & spumantibus undis,
Nondum etiam toto demersus corpore in amnem,
Iam caput aduersæ ponebat margine ripæ.
Imprudens tantæ pestis gradiebar Aquino
Appenninicola, atq; umbro comitatus Hauente.
Scire nemus, pacemq; loci explorare libebat.
Iamq; propinquantum tacitus penetrauit in artus
Horror, & occulto riguerunt frigore membra.
Intramus tamen, & nymphas, numenq; precamur
Gurgitis ignoti, trepidosq;, & multa pauentes
Arcano gressus audemus credere luco.
Ecce è uestibulo, primusq; è faucibus antri
Tartareus turbo, atq; insano sæuior euro

Spiritus erumpit, uastoq; è gurgite fusa
Tempestas oritur, mistam stridore procellam
Cerbereo intorquens. pauefacti clade uicissim
Aspicimus resonare solum, tellusq; moueri
Atq; antrum ruere, & uisi procedere manes.
Quantis armati cœlum petiere gigantes
Anguibus, aut quantus lernæ lassauit in undis
Amphitrioniadem serpens, qualisq; comantes
Auro seruauit ramos iunonius anguis.
Tantus disiecta tellure sub astra coruscum
Extulit assurgens caput, atq; in nubila primam
Dispersit saniem, & cœlum fœdauit hiatu.
Diffugimus tamen, atq; metu conamur anheli
Tollere clamorem frustra. nam sibila totum
Implebant nemus, ac subita formidine cæcus
Et facti damnandus Hauens, sed fata trahebant;
Antiquæ quercus ingenti robore sese
Occulit, infandum si posset fallere monstrum.
Vix egomet credo spiris ingentibus, arctæ
Arboris abstraxit molem, penitusq; reuulsam
Euertit fundo, & radicibus eruit imis.
Tum trepidum, ac socios extrema uoce cientem
Corripit, atq; haustu sorbens, & faucibus atris
Vidi respiciens obscœna condidit aluo.
Infelix fluuio sese, & torrentibus undis
Crediderat, celeriq; fuga iam nabat. Aquinus
Hunc medio inuasit fluctu, ripæq; relatus
(Heu genus infandum leti) depascitur artus.
Sic dirum nobis, & lamentabile monstrum
Effugisse datur, quantum mens ægra sinebat,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27

A ppropero gressum, & ductori singula pando.
I ngemuit, casus iuuenum miseratus acerbos.
V tq; erat in pugnã, et martem, et prælia, & hostem
I gneus, & magno audendi flagrabat amore,
O cius arma rapi, & spectatum marte sub omni
I re iubet campis equitem. ruit ipse citatum
Q uadrupedem planta fodiens, scutataq́; raptim
O bsequitur iussu manus, & muralia portat
B alistas tormenta grauis, suetamq́; mouere
E xcelsas turres immensæ cuspidis hastam.
I amq́; ubi feralem strepitu circumtonat aulam
C ornea gramineum persultans ungula campum,
P ercitus immani serpens euoluitur antro,
E t stygios æstus fumanti exibilat ore.
T erribilis gemino de lumine fulgurat ignis.
A t nemus arrectæ, & procera cacumina saltus,
E xuperant cristæ, trifido uibrata per auras
L ingua micat motu, atq; assultans æthera lambit.
V t uero strepuere tubæ, conterritus alte
I mmensum attollit corpus, tergoq́; residens,
C ætera sinuatis glomerat sub pectore gyris.
D ira dehinc in bella ruit, rapideq́; resoluens
C ontortos orbes, directo corpore totam
E xtendit molem, subitoq́; propinquus in ora
L ato distantum spatio uenit. omnis anhelans,
A ttonitus serpente & equus, frenoq́; teneri
I mpatiens, crebros expirat naribus ignes.
A rduus ille super tumidis ceruicibus altum
M otat utroq; caput. trepidos inde incitus ira
N unc sublime rapit, nunc uasto pondere gaudet

E lisisse premens, nunc fractis ossibus atram
A bsorbet saniem, & tabo manante per ora
M utat hians hostem, semesáq; membra relinquit.
C edebant iam signa retro, uictásq; cateruas
L ongius auectas afflatus peste premebat,
C um ductor propere reuocatam in prælia turmam
V ocibus impellens, serpenti'ne itala pubes
T erga damus, libycásq; parem non esse fatemur
A nguibus Ausoniam, si debellauit inertes
H alitus, ac uiso mens ægra effluxit hiatu,
I bo alacer, solúsq; manus componere monstro
S ufficiam, clamans hæc, atq; interritus hastam
F ulmineo uolucrem torquet, primámq; lacerto,
V enit in aduersam non uano turbine frontem
C uspis, & haud paulum uires adiuta ruentis.
C ontra ardore feræ capiti tremebunda resedit;
C lamor ad astra datus, uocésq; repente profusæ
A etherias adiere domos. furit ilicet ira
T errigena impatiens dare terga, nouúsq; dolori,
E t chalybem longo tum primum passus in æuo.
N ec frustra rapido stimulante dolore fuisset
I mpetus alato·ni Regulus arte regendi
I nstantem elusisset equo, cursúq; secutum
C ornipedis gyros, flexi curuamine tergi,
D etortis læua celer effudisset habenis.
A t non spectator Marus, inter talia segni
T orpebat dextra, mea tanto in corpore monstri
H asta secunda fuit. iam, iamq; extrema trisulcæ
L ambebat lingua, fessi certamine terga
Q uadrupedis torsi telum, atq; ingentia uelox

In memet saeui serpentis praelia uerto.
Hinc imitata cohors, certatim spicula dextris
Congerit, alternasq; ferum diducit in iras.
Donec murali balista coercuit ictu,
Tum fractus demum uires, nec amplius aegra
Consuetum ad nisus spina praestante uigorem,
Et solitum in nubes tolli caput acrius instat.
Iamq; aluo penitus demersa phalarica sedit,
Et geminum uolucres lumen rapuere sagittae.
Iam patulis uasto sub uulnere faucibus aer
Tabificam expirat saniem specus ultima, iamq;
Ingenti cauda, & iaculis, & pondere conti
Haeret humi, laxoq; tamen minatur hiatu.
Donec tormentis stridens, magnoq; fragore
Discussit trabs acta caput, longoq; resoluens
Aggere se ripae, tandem exhalauit in auras
Liuentem nebulam fugienteis ab ore ueneni.
Erupit tristi fluuio mugitus, & imis
Murmura fusa uadis, subitoq; & lucus, & antrum
Et resonae syluis ulularunt flebile ripae.
Heu quantis luimus mox tristia praelia damnis?
Quantaq; supplicia, & qualeis exhausimus iras?
Nec tacuere pij uates, famulumq; sororum
Naiadum tepida quas Bragada nutrit in unda.
Nos uiolasse manu feris monuere periclis.
Haec tunc hasta decus nobis, pretiumq; secundi
Vulneris, à uestro Serrane tributa parente,
Princeps quae sacro bibit è serpente cruorem.
Iam dudum uultus lachrymis, atq; ora rigabat
Serranus, medioq; uiri sermone profatur.

Huic si uita duci, nostrum durasset in æuum
Non Trebia infaustas superasset sanguine ripas,
Nec Thrasimene tuus premeret tot nomina gurges.
Tunc senior magnas inquit de sanguine pœnas
Præcepit Tyrio, & præsumpta piacula mortis.
Nam defecta uiris, & opes attrita supinas
Africa tenebat palmas, cum sydere diro
Misit agenoreis ductorem animosa Therapne.
Nulla uiro species, decoris'q; & frontis egenum
Corpus, at exiguis uigor (admirabile) membris.
Viuidus, & nisu magnos qui uinceret artus,
Iam martem ciere, atq; astus adiungere ferro,
Et duris facilem per inospita ducere uitam.
Haud isti, quem nunc penes est solertia belli
Cederet Annibali. uellem hunc ò tristia nobis
Taigeta, hunc unum non durassetis opacis
Eurotæ ripis. uidissem mœnia flammis
Phœnissæ ruere, aut certe non horrida fata
Fleuissem ducis, & nulla quos morte, nec igni
Exutos, seruans portabo in tartara luctus.
Consertæ campis acies, multus'q; per arua
Feruebat Mauors, nec mens erat ulla sine ira.
Hinc inter medios memorandis Regulus ausis
Laxabat ferro, campo'q; pericla ruebat,
Nec repetenda dabat letali uulnera dextra.
Sicubi nigrantem torquens stridentibus austris
Portat turbo globum, picea'q; è nube ruinam
Pendentem terris pariter, ponto'q; minatur.
Omnis & agricola, & nemoroso uertice pastor
Et pelago trepidat subductis nauita uelis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.3.27